ESTABLISHED 1893
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year.... $2.00 | To Europe
half year..... 1.00 | per year..... $2.50
single copy..... .05 | half year.... 1.25

СВОБОДА

ЗАСНОВ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік........ $2.00 | До Европи:
на пів року 1.00 | на рік........ $2.50
поод. число .05 | на пів року 1.25

УРЯДОВИЙ ОРҐАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 25-го червня 1914. Ч. 26. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Thursday, June 25, 1914. N. 26.

До відома всім відділам і членам Руського Народного Союза в Америці.

По довгій і зрілій розвазі, маючи на цїли єдино тільки добро нашої Орґанїзації, Головний Екзекутивний Комітет Р. Н. Союза на своїм засїданю дня 26-го мая б. р., покористовуючись §§ 91 і 93 статута Р. Н. Союза, рішив скликати і отсим проголошує, що

XIII-ТА ЗВИЧАЙНА ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ

відбуде ся почавши від дня 7-го вересня (септембра) 1914 року в місті Buffalo, N. Y.

Позаяк §. 9 поправлених статутів Р. Н. Союза в Америці, показав ся неконституційним і незгідним із загальними законами державними щодо ограниченя числа членів у відділї, длятого всї відділи Р. Н. Союза в Америці згідно з §. 9 статута Р. Н. Союза (але оригінальним), котрі сповнили всї приписи і постанови, означені статутом тої орґанїзації, мають право вибору делєґата на висше згадану XIII-ту Головну Конвенцію.

Вибір делєґатів має відбути ся протягом місяця червня (юнія) с. р. так, щоби до 7-го липня (юлія) с. р. всї делєґати були вибрані, як також їх імена і адреси були заслані до Головного Уряду Р. Н. Союза на руки рекордового секретаря.

Жаден відділ Р. Н. Союза, котрий не був членом Орґанїзації що найменьше шість місяців до дня Конвенції, не має права до вибору делєґата.

Відділи, котрі мають право до більше ніж одного голосу, застосують ся до §§ 17 і 18 статута.

Делєґатом на Конвенцію може бути вибраний кождий член Р. Н. Союза, котрий є що найменьше 6 місяців членом дотичного відділу і Р. Н. Союза, та вміє читати і писати.

Ніякий відділ не може вибрати за делєґата такого члена, котрий є рівночасно чи то головним чи місцевим урядником иншої подібної орґанїзації.

Відділи, котрі не хотять висилати делєґатів, а хотїли би бути заступленими на Конвенції, мають застосувати ся до § 15.

Місце конвенційної галї і порядок Конвенції оголосить ся пізнїйше.

Дано в Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 26-го мая 1914 року.

ДМ. КАПІТУЛА, предсїдатель, АЛ. ШАРШОНЬ, касієр, С. ЯДЛОВСЬКИЙ, фінанс. секретар, М. УГОРЧАК, рекорд. секретар.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим повідомляє ся всїх місцевих Урядників і Членів Р. Н. Союза в Америці, що повновласти вибраних делєґатів на XIII. Головну Конвенцію Р. Н. Союза, мають бути в офісї Р. Н. Союза найдальше до дня 7-го липня 1914 р. передполуднем. Відділ Р. Н. Союза, котрий злегковажив би собі речинець вибору делєґата і повновласти не прислав на час, зробить собі сам шкоду, бо повновласти, надіслані до гол. рек. секретаря по 7-ім липни (July) 1914. р., будуть неважні після § 19 (поправленого) статута Р. Н. Союза. Тому є обовязком місцевих Урядників і Членів Р. Н. Союза припильнувати сего, щоби зараз по виборі делєґата була повновласть заслана на адресу до гол. рек. секр. Р. Н. Союза: P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

Гол. Уряд Р. Н. Союза.

ЗАМАХ НА ЖИТЄ МОСКОВСЬКОГО ЦАРЯ НИКОЛАЯ.

ЦАР ВИЙШОВ ТИМ РАЗОМ ЄЩЕ ЦІЛИЙ.

Російський самодержець, кровавий цар Николай Александрович Романів повертав враз з родиною з Букарешту (столиці Румунії), де був в гостинї у румунського короля Кароля. На шляху, який веде з Кишенева в Петербург, недалеко стації Чудово, підложено на шинах на кілька хвиль перед приїздом царського поїзду бомбу. На нещастє, безпосередно перед царським поїздом ішов почтовий поїзд. 12 людий згинуло підчас вибуху на місци, а кровавий Николай доїхав цїлий до Петербурга.

Стація Чудово є віддалена 75 верств від Петербурга. Ще на кілька днів перед приходом царського поїзду всї стації і цїлий зелїзничий шлях, котрим мав переїздити цар, були обставлені військом, жандармами і тайною полїцією. Коли цареви приходить ся їхати по Росії, він все почуває ся у ворожій країнї і не зробить кроку без військової охорони.

Шлях, котрим має переїздити цар, держить ся в найбільшій тайнї. Однак тим разом удало ся революціонерам дізнатись про тайну і вони підложили бомбу, яка мала спасти державу від зненавидженого народом кровопийця.

Але царська „охрана" предчувала нещастє і для безпечности пустила перед царським поїздом почтовий поїзд, зложений з кількох возів. Роздав ся сильний вибух, від якого розторощились вози, а служба, яка ними їхала, понесла смерть на місци. Царський поїзд задержано і пущено відтак иншим шляхом.

Сейчас після замаху розпочала полїція облаву в околици, де лучив ся випадок. Арештовано десятки людий, але не знайдено ніякого слїду виновника. Російське правительство держить в тайнї замах на царя, а російським часописям заборонено щонебудь про се писати.

В царськім поїздї находили ся крім царя Николая також цариця Александра, наслїдник престола і царські дочки.

Через невдачу замаху проволїкло ся часово спасенє Росії від Николая, який пролив більше народної крови ніж тирани всїх віків і народів. Однак недалекий вже час, коли самодержавний павук всеї Росії і поневолених народів буде роздавлений.

„З чувством глубокого розчарованя приняв нарід вість про неудачну пробу положити конець найбільшому на сьвітї злочинцеви, російському самодержавцеви, кровавому цареви Николаєви" — пишуть заграничні російські часописи.

Загально здогадують ся, що пробу „змити криваве пятно з російського народа" довершили члени партії соціялїстів-революціонерів, яка в послїдних часах, позбувшись провокаторів, дійшла до великої сили.

СТРАЙК ЗЕЛЇЗНИЧИХ РОБІТНИКІВ В ІТАЛІЇ.

ВСТУП ДО НЕДАЛЕКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

Провідники революції в провінціях Больонія, Ферра, Равенна і других, заявляють, що все те, що до тепер стало ся, се була лише ґенеральна проба. Головне представленє великої революційної драми слїдує небавком, а успіх його вже вповнї забезпечений.

Італїйська преса, обговорюючи послїдні події, представляє велику небезпеку теперішної ситуації. Останні події дали незбиті докази, що вони не були випливом якогось хвилевого подразненя умів, але що се була правильна, уплянована революція полїтична. Правительство понесло величезні втрати матеріяльні, однак богато більша є шкода моральна, а іменно зломанє авторітету (поваги) держави.

СОЛЇДАРНІСТЬ РОБІТНИКІВ.

Робітники розпочали сильну акцію, яка має на цїли перешкодити правительству карати учасників страйку. Всї робітничі орґанїзації складають заяви солїдарности.

НАЙБІЛЬШЕ ПОТЕРПІЛИ ЦЕРКВИ.

Після вістий, які наспіли до папської канцелярії в Римі, мали церкви потерпіти дуже значні шкоди: 14 церков спалено, 31 сильно ушкоджено, а 23 ограблено.

ЗАКІНЧЕНЄ СТРАЙКУ.

На візванє „Союза зелїзничих робітників в Італії" страйкуючі підняли наново працю. Коли правительство сповнить їх справедливі домаганя, є надія, що грізну небезпеку дасть ся на якийсь час усунути.

ВЕЛИКА КАТАСТРОФА В КОПАЛЬНІ.

200 РОБІТНИКІВ СТРАТИЛО ЖИТЄ.

Дня 19 с. м. лучила ся в копальнї вугля в Гілкрест, Альберта (Канада), страшна катастрофа, яка потягнула за собою около 200 жертв в людях. В шахтї, у якім наступив вибух ґазів, працювало 600 людий; 400 робітників вдало ся виратувати, прочих 200, після всякої правдоподібности, найшло смерть. На місце нещастя приїхав спеціяльний поїзд з лїкарями і ратунковим відділом. Добуваючі ся ґази і дим утруднювали значно ратункову акцію. По кількох годинах працї добуто 50 трупів.

При входї до копальнї зґромадили ся величезні товпи народа, а передівсім жінки і дїти нещасливих. При розпізнаваню трупів приходило до страшних сцен.

РІЗНЯ ГРЕКІВ В МАЛІЙ АЗІЇ.

ТУРКИ МОРДУЮТЬ ГРЕЦЬКЕ НАСЕЛЕНЄ.

Щоби помстити ся на Греках за їх побіди підчас балканської війни, нападають турецкі ватаги на грецькі кольонії в Малій Азії. Вісти з Атен доносять, що в послїднім часї вимордували вони більше ніж 1000 Греків. В тих варварських злочинах помагають їм турецкі урядники. Грецькі родини, які від давних віків замешкували отсї сторони, покидають тепер своє майно і тисячами втїкають до Греції, щоби ратувати своє житє. Недавно тому прибув до Сальонїк корабель, який привіз на своїм покладї 3.000 утїкаючих Греків.

Грецьке правительство вислало до Царгороду остру ноту в справі послїдних подій в Малій Азії, домагаючи ся відшкодованя для потерпівших Греків і строгого переведеня слїдства. В справі безстороннього розслїдженя сеї справи має удати ся на місце комісія, зложена з представників чужих держав.

ЦЛО НА УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ НА РОСІЙСЬКІЙ ГРАНИЦИ.

БУДЕ ЦІКАВЕ ПРОЦЕСОВАНЄ МІЖ АВСТРІЙСЬКИМ І РОСІЙСЬКИМ УРЯДОМ.

Російський уряд наложив високі митові оплати на російські книжки друковані за границею і спроваджувані до Росії. Під рубрику „російські книжки" підтягнуло російське правительство також і книжки українські. З того приводу ще в р. 1910 покійний посол Цеглинський вніс був запит на засїданю австрійської делєґації, а сього року таку саму інтерпеляцію поставив в делєґації др. Кость Левицький. У відповідь сказав шеф секції Макіо таке: „Інтерпеляція делєґата д-ра Костя Левицького відносить ся до того самого предмету, що й інтерпеляція дел. Цеглинського з р. 1910. На сю останну інтерпеляцію відповів був попередний мінїстер, що в дипльоматичній дорозї жадав від російського правительства вияснення справи. Російське правительство відповіло на се, що по його думцї мова руська, чи малоруська чи русска — се лише діялект російської мови, від котрої ріжнить ся лише кількома словами, що природи мови зовсїм не зміняє. Тому російське правительство книжок і друків, які виходять в руській мові, не хоче вважати яко видруковані в чужій мові і бере цло від них по 17 рублїв від пуда (18 кільоґрамів). Суть спору, як з того виходить, лежить в оцїнцї української мови; отсей осуд инакший у російського правительства, а инакший у інтерпелянтів. Мінїстер заграничних справ готовий сю справу в дипльоматичній дорозї порушити у російського правительства, але до сього треба зібрати відповідні наукові підстави, які можна би протиставити російському правительству в справі оцїнки української мови, а поперše зі сторони інтерпелянтів у зібраню даних могло би мінїстрови улекшити справу".

Розуміє ся, що українські посли поможуть австрійському урядови доказати про окремішність і самостійність української мови та достарчать йому для сеї справи наукових матеріялів, передівсім заяву найвисшої російської наукової інституції — Царської Академії Наук в Петербурзї, котра в 1905-ім роцї оголосила таку заяву друком. Потім зачнеть ся процесованє між австрійським та російським урядом і цікаве, що на се скаже російський уряд. Коли би він признав слушність австрійському урядови, то тимсамим признав би окремішність і самостійність української мови та осудив би свої переслїдуваня нашої мови.

ПОТРЕБА ОСНОВАНЯ ФЕДЕРАЛЬНОГО БЮРА ПРАЦІ.

НАДІЯ НА ЛІПШІ ЧАСИ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

Мінїстер працї Вілєм Б. Вілсон оголосив, на підставі одержаних відомостий про потребу робітника на фармах в західних стейтах і в ріжних галузях промислу, веселу новину, що в коротким часї не буде робітників без працї, але праця — без робітників.

На жнива потреба 80 тисячів фармерських робітників в ріжних стейтах. Крім сего має небавком розпочати ся праця в богато фабриках стали, а при тім і в копальнях угля, зелїза та міди. Також і ткацькі фабрики мали одержати великі замовленя; через те буде усунений нинїшний застій в тій галузи промислу.

Фармері в західних стейтах обіцюють денну платню в сумі $2.00 — $2.50 крім цїлковитого удержаня робітника і запевненя працї до Різдва.

Мінїстерство працї має війти в порозуміннє зі зелїзничими компаніями, щоби вони за знижену цїну перевозили робітників зі сходу на захід. В часї, коли на заходї дасть ся відчувати великий брак робітника, то у східних стейтах, головно по великих містах, тисячі робітників терплять голод задля браку працї.

Заходить отже конечна потреба основаня федерального бюра працї, котре мало би на цїли розділене робітника в цїлих Злучених Державах. Нинїшні бюра стейтові, яких діяльність ограничена лише на один стейт або околицю, не відповідають своїй задачі, бо праця в ріжних галузях промислу не обмежує ся на один стейт, але обіймає цїлу територію. В таких случаях було би задачею федерального бюра стояти в зносинах з бюрами стейтовими, а ті достарчили би робітника, де треба.

НА ЗАПОМОГОВИЙ ФОНД ДЛЯ ГОЛОДУЮЧИХ В ГАЛИЧИНІ.

В послідним тижни надіслали жертви слідуючі Добродії:

322. Мініс Ракс, Па. На хрестинах у п. Тимка Хорощака зложили на руки місцевого дякоучителя п. Александра Дроздяка жертви слідуючі Добродії: А. Каня $1.25; Д. Порада, Я. Звіринський, А. Дроздяк і Т. Хорощак по $1.00; І. Секула і С. Петровський по 50 ц.; Е. Бодак С. Сокол, Р. Дроздяк, З. Гатковський, Д. Стафиняк, Т. Бабяк, П. Галькович, Н. Симчак, Г. Олесневич, П. Секула, Н. Щавинський, П. Пеновнч і А. Гошелик по 25 ц. — Разом $9.50

323. Нюарк, Н. Дж. З чистого зиску з ювилейного Шевч. концерту, уладженого дня 23 мая с. р. заходами місцевих Братств і Товариств, призначив комітет на фонд для голодуючих в старім краю жертву в сумі $30.00

324. Ред Стар, В. Ва. Братство Усп. Бр. Богородиці, від. 193: Бр. Усп. Пр. Богор. $5.00; Д. Мельник $1.00; І. Маман і Н. Стойко по 50 ц.; Й. Пасьонек, Й. Дзюрка, В. Грибик, П. Ґалік, Г. Чорнеґа і Й. Ґалянт по 25 ц. — Разом $8.50

325. Ню Йорк, Н. Й. На весілю у пп. Василя і Марії Чоторинських зложили на голодуючих в старім краю на руки п. Стефана Шевціва молоді $1.00 і Гості $1.60. — Разом $2.60

326. Дінсонвіл, Па. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 182 Р. Н. С., жертвувало на голодуючих з братської каси $5.00

327. Дженет, Па. Братство сьв. Димитрія, від. 207 Р. Н. С.: Бр. сьв. Димитрія з братської каси $5.00; О. Сенчишин, Л. Монастирський і К. Ольшанський по $1.00; Д. Терцко 50 ц. — Разом $8.50

РАЗОМ $64.10.

З перенесеня (ч. 25) $4.507.85, з днем 20 червня с. р. виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $4.571.95.

Всім жертводавцям в імени голодуючих щире спасибіг!

ЖЕРТВИ НА ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ДЛЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ".

114. Нюарк, Н. Дж. З чистого зиску з ювилейного Шевч. концерту, уладженого дня 23 мая с. р. заходами місцевих Братств і Товариств, призначив комітет на фонд для „Рідної Школи" жертву в сумі $30.00

115. Н. С. Пітсбурґ, Па. Вп. Єтефан Маційовський зібрав після предст. „Січинський-Потоцький" додатково за тікети $5.00

РАЗОМ $35.00.

З перенесеня (ч. 25) $1.469.14; з днем 20 червня с. р. виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $1.504.14.

НА УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

Нюарк, Н. Дж. З чистого зиску з ювилейного Шевч. концерту, уладженого дня 23 мая с. р. заходами місцевих Братств і Товариств, призначив комітет на закупно квадратових метрів жертву в сумі $10.00

Ґлесборо, Н. Дж. Вп. С. Стриковський зложив на закупно квадр. метра $1.00

Лонґ Айленд Сіти, Н. Й. Вп. Андрій Маланчук зложив на закупно квадр. метра $1.00

РАЗОМ $12.00.

З перенесеня (ч. 25) $549.58; з днем 20 червня с. р. виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $561.58.

ЖЕРТВИ НА ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ІВАНОВИ ФРАНКОВИ.

Нюарк, Н. Дж. З чистого зиску з ювилейного концерту в честь Івана Франка, уладженого заходами Тов. „Боян", призначено на ювил. дар Ів. Франкови жертву в сумі $20.00

З перенесеня (ч. 14) $55.10; з днем 20 червня виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $75.10.

ДОПИСИ

З NEW YORK, N. Y.

Заходом „Української Бесіди" в Ню Йорку відограно минулої суботи (20. с. м.) відому українську оперету „Запорожець за Дунаєм" (в 3 актах). Виступали отсі особи: Іван Карась, запорожець — п. М. Корикора; Одарка, його жена — пані Е. Корнатова; Оксана, сирота жиюча в домі Карася — пані Комишивацька; Андрій, молодий козак-чорноморець — п. В. Лавришко; Прокіп — його суперник — п. А. Пасічник; султан (турецький цісар) — п. Н. Трач; Селиг-Ала, урядник султана — п. Н. Маршицький, Осман-Ала, котрий читає розказ султана — п. В. Ярема; старик, козак — п. С. Угорчак. Козаки, козачки і женці. Режісер: п. І. Комишивацький. Діріґент: п. Гундич. Орхестра п. Смоленського.

Панство Комишивацькі се артисти з України російської, решта осіб — еміґранти з України галицької.

Щодо важности чи радше трудности поодиноких роль то вони ішли в такім порядку: Карась, Одарка, Оксана, Андрій, султан, Осман-Ала і т. д. Всі вичислені аматори грали зовсім поправно, як справдішні артисти.

Пальма першенства належить ся безперечно п. Корикорі (в ролі Карася); його роля найдовша і найтруднійша. Він на сцені новик, але поводить ся на ній мов старий актор: добре говорить, добре співає і добре удає пяного козарлюгу, якому і чорт не страшний, але якого „рідна" жінка таки добре за чуба смикає... Пану Корикорі належить ся повне признанє, ще й за те, що не тільки сам добре й відважно співав, але і других аматорів та аматорок (а навіть гуртові хорь) навчив добре сеї гарної штуки.

Пані Корнатова (в ролі Одарки) поводила ся на сцені зовсім свобідно, і дуже вірно достроювала ся до ролі п. Корикори (Карася). У него красний барітон, у неї милий і мягонький сопран; співані ними соля, а особливо дуети, виходили так гарно, що публика не могла налюбувати ся.

Пані Комишивацька (в ролі Оксани) грала артистично; її голос, дикция, рухи і самопевність чарували прямо публику. Сопран сеї артистки дзвінкий і барвний та має широку скалю; п. Комишивацька бере легко доволі низкі тони і атакує сьміло високе „а".

Пан Лавришко (в ролі Андрія) орудує високим геройським тенором, але не вміє його як слід опанувати. В горішних тонах він трошки силує ся (зовсім непотрібно, бо він і без того бере досить високо), а через те підбиває ся без потреби в гору і вяже руки орхестрі. Козак Андрій поводив ся на сцені трошки за серіозно... Залюблена в нім Оксана мало його не зїсть своїми палкими чорнобривими очима, а він... соромить ся. Сором не до лиця жвавому козакови і п. Лавришко повинен на будуче поводити ся на сцені свобіднійше і природнійше. Вичислені тут мною хиби п. Лаврішка є вправді невеличкі і не уймають йому вартости, але коли він їх позбудеть ся (при добрій волї і охоті), то може з него виробити ся першорядний артист, котрий сьміло може стати біля пп. Комишивацької, Корнатової і їм подібних.

Пан Трач (султан) і п. Ярема (Осман-Ала) відіграли і відспівали свої ролї зовсім вдоволяючо, а таксамо виконали свої партії і прочі аматори. Гуртові сцени (особливо хори) вийшли цілком поправно, а цїлість випала під кождим оглядом артистично. До того причинила ся чимало і знаменита орхестра п. Смоленського. Що ніхто з аматорів не „загруз" ані не „засипав ся" (а вокальні партії були місцями дуже трудні) — се треба завдячити п. Гундичови, котрий держав у своїх руках батуту не від паради і не на те, щоб нею відганяти від себе докучливі мухи... Пана Гундича я тут хвалити не буду, бо його знає дуже добре цїла нюйорська околиця ще з тих часів, коли то Ню Йорк славив ся найліпшим парохіяльним хором на цїлу американську Україну, а він був учителем і управителем сього хору.

Присутна на сали публика (було кількасот людий, а між ними богато чужинців: Поляків, Чехів і инших) заховувала ся зовсім пристойно, а навіть прикладно. Ніхто не кричав, не перебивав, не курив і не швиндяв ся по галї підчас представленя. Се найліпший знак, що наша нюйорська „братія" позбуває ся поволи таких звичок і норовів, які до лиця лише дикунам, а не людям цивілізованим. Як би так наша публика заховувала ся на кождім українськім представленю, то було би дуже гарно і мило, а інтеліґентнійші українські одиниці не потребували би соромити ся перед чужинцями за своїх незрячих братів.

За той духовий пир, який зготовила „Українська Бесіда" в Ню Йорку своїм численним гостям дня 20. с. м., належить ся щира подяка всім тим, котрі до вистави „Запорожця за Дунаєм" чимнебудь причинили ся. Найперше треба подякувати п. В. Білинському, котрий дав ініціятиву до відограня сеї гарної штуки; відтак належить ся подяка п. Трачови (господареви „Української Бесіди"), котрий не тільки коло сього представленя напрацював ся (в ролі султана і ще осібно), але і вложив у те свої гроші; опісля треба подякувати п. Комишивацькому за режісерство, п. Корикорі за виучене трудних співав, п. Гундичови за знамените діріґоване орхестрою і співами, а нарешті всім аматорам та аматоркам і всім членам мішаного хору, який так гарно відспівав свої партії за сценою і на сцені.

Мені було би дуже прикро, як би з отсеї моєї писанини не було ніякого пожитку. Я щиро бажаю своїм нюйорським родимцям, щоби вони із тих сил (а в Ню Йорку найдеть ся таких сил більше!), які ми бачили на сцені в суботу, утворили сталий український театр та тим способом згуртували побіч себе інтеліґентнійші одиниці, яким розвій рідної штуки та поширенє її серед чужинців у новій вітчині лежить на серці. Попробуйте, Земляки, зробити добре діло, а може добрі люди скажуть Вам за се щире спасибіг.

О. С.

—o—

З PERTH AMBOY, N. J.

Братство сьв. Василія Великого, 168 відділ Р. Н. Союза, давало дня 8. с. м. театральне представлене п. н. „Мужики аристократи". Виступали отсї особи: Панько Когут — О. Клим; Катерина, його жена — п. Ю. Зволинська; Маруся, їх вихованка — А. Печінка; Стефанко, капраль — Н. Пацин; Мартинко, парубок — Г. Бабин; Андріїха, комірниця — М. Цимбаліста; Осип, халупник — С. Дячишин; Тимофтей, фельдфебель — А. Бажан; Мошко, арендар — В. Сеньків; Шмуль, жидок — І. Петрів. Режісерка: п. Юлія Зволинська.

Гостий було понад 500 осіб, а між ними богато Поляків. Перед самим представленєм о. сов. Чаплинський вияснив коротко зміст штуки. Само представленє тривало півтора години, а всї аматори вивязали ся із своїх роль дуже вдоволяючо. По представленю був гарний баль.

Найбільша подяка належить ся п. Зволинській за виучене представленя і за вдатне відогране ролї Катерини. Комітет Бр. сьв. Василия дякує тій нашій Добродійці дуже щиро і желає їй многих лїт прожити та ще довго, довго трудити ся щасливо для нашої руської громади. Зокрема дякуємо п. Анні Печінці і всім иншим аматорам та аматоркам, що потрудили ся ласкаво для нашого добра. Дякуємо і всім тим Вп. Гостям, що були присутні на нашім представленю. Усім Вам: Боже заплать!

Комітет.

—o—

З NORTHAMPTON, PA.

(Спростоване дописи, яка появила ся в 18. числї попівської „Америки").

Дня 4. мая с. р. відїхав до старого краю (мабуть лише на відпустку) о. Омелян Баранський. Про його відїзд написав хтось в „Америці" саму неправду, яку я хочу тут спростувати.

Отже о. Баранський був зненавиджений народом від початку обнятя парохії, бо вже на першім вступі наклонював нарід до записаня церкви на еп. Ортинського. Люди се зробили але незадовго прийшли до голови по розум, вислали кураторів до епископа і всї документи від него відобрали та назад переписали церкву на парохію. Тодї о. Баранський пімстив ся на кураторах в той спосіб, що постарав ся о їх скиненє, бо вони були люди грамотні і сьвідомі. На їх місце він покликав собі аж 42 кураторів (бо тут є 12 ріжних плейзів, а лиш одна церква), а ті куратори були вже йому на руку і виконували сліпо його волю.

Наш єґомосць задумав виставити собі палац і вже забрав ся був до роботи, аж тут парохіяни у великім числї надходять на лоти і питають, що се має бути. Баранський каже, що резиденція. Парохіяни вигнали сейчас контрактора і сказали: „Нам сего не потрібно, бо помешкане для сьвященика є досить відповідне, але нам потрібно будинка, в котрім містила би ся галя на представленя і школа для дітий". Баранський сего не слухає, а підмовляє кількох, щоб задумане ним діло конечно довершити. Він роздав кількасот долярів адвокатам і дім вже готов! Тїште ся, парохіяни, що піп має 12 покоїв, а ваші діти в куточку, в тісноті учать ся, і не маєте де якенебудь представлене або концерт відограти. То чотиролїтна робота о. Баранського.

Після того зачав наш любий парох голосити, щоби люди вписували ся до „Провидїня", бо Союз недобрий і за дорогий, і цїлий уряд Союза безбожний, а найгірший Стеткевич (тому що правду на верха виставляв), і що Союз розійде ся, бо епископ вже забрав ся до сеї роботи з кількома своїми прихильниками, а „Провидїнє" зросте. Але на великий жаль о. Баранського ніхто не хотів до нового байструка приступати.

Тодї наш єґомосць видумує ось таку штуку: посилає двох людий, одного темного, а другого з одним оком, хата від хати і тим двом попівським аґентам вдало ся знайти понад сто дурних членів, а за кождого такого члена дістали аґенти по 50 центів нагороди. Вже три місяці як „Провидїнє" у нас істнує, але від того часу половина вже відступила.

Так о. Баранському все було як в пуделочку, лиш один дякоучитель був йому на заваді. Від самого початку через 3 роки шукав о. Баранський ключки і знайшов її аж заглянувши у сьвяте письмо, в котрім стоїть написано, що де сам чорт не може чоловіка скусити, то там бабу пішле... Коли о. Баранський побачив, що сам нічого дякови не вдіє, намовив свою служницю, котра має мужа в Америці, тиждень по шлюбі його лишила і назад до о. Баранського вернула, бо сама говорила, що о. Баранський казав її покинути. Помимо сего, що її муж приходив взяти її до себе, то о. Баранський поліцманами його відполохав. Аж нарешті сего року перед Великодними сьвятами зайшло таке. Та сама кухарочка зайшла до церкви, взяла 50 ц., а дяк злапав та відобрав. Небавом взяла церковний карпет, а дяк сейчас повідомив про се кураторів. Куратори зійшли ся на мітинґ, але за намовою попа відложили його на другий раз. Єґомосць взяв ся на спосіб: сьликає до себе по одному кураторови і добре трактує ґербатою та циґарами. І кількох дало ся підкупити, та виїли дяка за правду, що виявив деякі блуди о. Баранського і його кухарки. Дяка ніхто не усував; він сам подякував, бо не міг дальше дивити ся на ті всї непорядки. Нарід, видячи що о. Баранський зробив дякови кривду і за даремно вигриз його з посади, обурив ся на сей підлий поступок, виповів йому місце і велїв забирати ся з парохії.

Дня 4. мая с. р. о. Баранський від нас відїхав, а прощала його банда, котра числила около 40 музикантів і була поділена на два відділи: один відділ чекав на зелїзничій стації, а другий коло дому сьвященика. Ся банда була зложена з слїдуючих інструментів: малі дїти поназбирували старих баняків та ріжних дінерок і миднициь з покришками та відограли о. Баранському дуже гарний і звучний пращальний марш... О. Баранський вже не йшов до місцевого трену, бо за велика була парада, але веїв до автомобіля та пігнав до зелїзниці в Алентавн.

Ось таке було пращане нашого возлюбленого пароха, а не так, як „Америка" набазґрала, що зі слезами в очах... Хиба кухарка плакала за о. Баранським та кількох лямполизників, бо їм вірвалось: стратили свого ґербатодавця і циґаросмокотавця. Помахали бідні сараки головами та пошвиндяли домів.

Тепер обняв нашу парохію о. М. Ґурянський. Нарід зараз пізнав, що сей сьвященик иншого характеру, бо на своїй проповіди загрів нарід до взаїмної любови і до згоди, та згори собі застеріг, щоби ніхто жадних небилиць і сплетень на парохіяльний офіс не приносив, як се діялось попередно за панованя о. Баранського. Зараз тісамі лямпозники поспускали носи в діл, бо вони думали, що кождий піп любить сплетні так як Баранський.

Тут еще можна би згадати, що на американській Руси є й инші попи подібні до о. Баранського, але люди не хотять видно за них писати, а через те народна справа терпить. Хваліть, люди, того, хто на похвалу заслугує, але не лишайте на боці і таких „батьків народу", як о. Баранський. Хтож нас буде боронити, як ми самі не схочемо?!

Парохіянин.

—o—

З ROCHESTER, N. Y.

Коротка відповідь дописувателям з „Америки".

В 22 ч. „Америки" двох славних з славетної „трійці" (сам автор бояв ся видко підписати своє чесне імя) підписали ся під „не їхнїм нищим умом" шумно-гучно написаною дописию. Бо вшкварити таку допись, се трохи за тяжко було б на їх мозки. Їх мозківниці хиба не до того... Здаєть ся, що плодів їх ума і сама „Америка" бояла би ся помістити.

Але як то кажуть: „Зібрало ся два Андрухи", а що за мала ще була компанія, так лще й третю причіпку „Теодора" причіпили і вже є „трійця", цїла причта церковна: піп, дяк, паламар. Тай славетна трійця! Цїлу справу відносин в Рочестер представили так, немовби то їх кліка нічого не була винна. Але скажемо то, що ті всї, котрі були на сцені, **можуть заприсягнути**, що попередна допись в „Свободі" з Рочестер була зовсім правдива, а допись в „Америці" від початку до кінця — підла клевета і брехня! По щож, панове „Стефани" та „Теодори", робите з себе блазнів? До лиця вам? Та потопаючий бритви хапає ся, так і ви.

Чіпаєте п. Склепковича і кажете, що він „морочить людям голову, та каже, що вам треба борше Народного Дому як церкви". На се відповідь: дійсно, нам потрібно скорше Нар. Дому як церкви, а то тому, бо ми вже церкву маємо, а Нар. Дому ні. А що наш пан-отчик купив без нічийого відома — от так собі — другу церкву за 26.000 дол., то найжеж тепер її виплачує, бо для нас на разї вистане і тої, яку маємо, тимбільше, що і та — завдяки добрій господарці пароха — ще не сплачена, а рахунків парохіяльних як ніхто не бачив, так і не побачить. Весь уряд вибраний народом понаганяв, а вибрав собі анальфабетів(се правда!), бо ті на письмі та на рахунках розуміють ся як вовк на зьвіздах. А заслонює ся тим, що сам Владика тамтих не затвердив, а казав тих вибрати! Чи не штудерно, га? Бігме, ще лучшу штуку втяв, як сам Лис Микита!

Нашому отчикови не подобає ся, що народ пізнав ся вже на фарбованих лисах, показав їм, куди замикає ся за собою двері, і що вже тепер, як що робить, то не питає о пораду таких вчених, як сама „голова" трійці. А грозить нам славна трійця, що „як не зложите сего тижня колекти, так ми з дяком замикаємо церкву і забираємо ся з Рочестер." Щасливої дороги, панове! Най вас Бог милосерний провадить в щасливу путь. „Баба з воза" — буде лекше. І з тим дамо собі раду.

Кажете: йдім в згоді, то і Нар. Дім будемо мати. Гей, патріоти, патріоти! Ви покликуєтесь на о. Січинського, на о. Коростіля і кажете, що „ті попи отворили вам очи". Але ви за те не варті і за „сапоги" з їх ніг. Се були патріоти, дійсні просьвітителї народа, а ви — скажу наведеними вами словами: „виродні сини Неньки-України!"

Кажете, що „патріоти-крикуни" просьвічають народ тим, що лише „виговорюють послідні сплетнї і лайки на сьвящеників". Даруйте! Але так брехати, то хиба від вас вже ніхто лучше не потрафить! Проти сьвящеників ані п. Скл. ані ми не виступаємо, а виступаємо ми всі лише проти таких одиниць, котрі розбивають наші сили, котрі — для своїх цїлий і користий — представляють нас перед американськими властями як „чорну руку". Так, так, чесна трійце! Але ми потрафимо такі брехнї і очерненя відвернути від себе, а з вами розправить ся колись народ і заплатить вам іменем народних зрадників, Юдів та запроданців.

Та щож, вдавати ся з вами в диспуту, було би то за велика честь для вас. Ми боїмо ся, щоби сей папір, на котрім друкує ся „Свобода", не запротестував проти виписуваня на нїм імена народних Ефіяльтів.

Ви величаєте ся „патріотами". Деж ви, славетні патріоти були, як „непатріоти" уладжували концерт в память Т. Шевченка?! Ви ще важили ся переказувати комітетови, щоби „вас запросив", то ви будете брати участь! Сором і ганьба вам! В таку важну хвилю ви ще блазнами робите ся? Вас просити? А чиж се не ваш обовязок також, коли ви признаєте ся до нашого народу? Тому, котрий прилюдно заповів, що він не кацап, лише „старорусскої" (ага!) партії, ми не дивуємо ся і від него навіть не жадаємо співучасти, бо се було би нечестию для памяти нашого Ґенія. Так! „Не лізьте з замараними руками у чисту душу"!

А плоди вашого патріотизму та вашої науки виділи ми в неділю, як одна ваша овечка з „Провидїня" подану їй програму Тарасового сьвята кинула на землю, здоптала, кажучи з величною міною: „Якто я мала би там пійти?" А друга сказала: „Я знести не можу, як почую то: „Ще не вмерла Україна".

Ось ваша наука! Та яке їхало, таке й здибало! Учителї і їх ученики можуть зовсім спокійно собі руки подати.

Один з многих.

—o—

З TROY, N. Y.

В 24. числї „Народної Волї" надибав я новинку п. н. „Конвенція старого Союза". В тій новинці накидає ся редакція „Нар. Волї" на екзекутивний комітет Р. Н. Союза за те, що він приспішив XIII. гол. конвенцію нашої орґанізації, і говорить між иншим, що члени екз. комітету мають у тім власний інтерес.

Я прошу редакцію „Нар. Волї", щоби вона сказала ясно, як виглядає сей „власний інтерес", бо коли вона сего не зробить, то найліпший знак, що вона або попросту киринить, або мірить других людий своєю власною мірою. Хтож запровадив новий Союз в болото, як не його власні урядники? Най послужать факти: 1. о. Ардан допровадив до того, що по нюйорській конвенції розірвав ся новий Союз на 3 части; 2. Коли голова контрольної комісії нов. Союза, Миґасюк, розкрив перед очима загалу всї махінації о. Ардана і його прихвостнів, то єґомосць Ардан його суспендували, бо вони не люблять критики на свою посьвячену особу; 3. о. Ардан бачить всї блуди инших людий під лісом, а не бачить своїх власних під носом. Чому він наприклад не побачив, що др. Кульчицький взяв 1000 долярів посмертного, а ще до нині жиє — я сего ніяк не можу зрозуміти.

Люди жиють тай добре знають, в який спосіб і якими голосами вибрано о. Ардана редактором орґану нового Союза; а він тепер дуєть ся якби не знати яка парсуна і важить ся виходити на сонце з маслом на голові...

Урядники старого Союза працюють для добра повіреної їм орґанізації і їх працю видить цїлий загал членів Р. Н. Союза. Урядниками вибрали їх люди зі здоровим розумом і чесно, не шахрайством.

Одно слово до братів-членів Р. Н. Союза: Не дайте ся обманити тим, що ходять у Ардановській шкірі, бо вони хотять довести старий Союз до такого „цвитучого" стану, у якім находить ся їх новий Союз. Проч з баламутами і киринниками, а між нами най панує така любов і згода, як і до теперішного часу. — Гаразд!

Член 191. відділу Р. Н. Союза.

КАЛЕНДАР.

ЧЕРВЕНЬ.

н. ст.	Дні	РУСЬКІ СЬВЯТА	с. ст.
25	Ч	Онуфрія пустинножителя	12
26	П	† Сострад. Пр. Богор. Акилини	13
27	С	Єлисея прор. і Методія	14
28	Н	3. по Сош. Амоса пр.	15
29	П	Тихона еписк. чудотворця	16
30	В	Мануїла, Савла, Ісмаіла	17
1	С	Червень. Леонтія муч.	18

Христя Алчевська.

ДО ДІТИЙ МОГО КРАЮ!

Не спи, сину! Час не спати:
Перед ранком ясним, гарним,
Ще темніють ночі шати
Перед сьвітлом яснобарвним;
Побороти ще жадають
Усе добре, усе чисте,
Тільки того й дожидають,
Щоб убити все барвисте.
Не спи, донечко кохана:
Ночи темної не буде.
Близько хвиля та бажана,
Як сьвіт ясний матір збудить!
І крізь хатнії віконця
Рознесеть ся, залунає
По занедбаному краю
Пісня волі, пісня сонця!

МЕНІ БАЙДУЖЕ.

Мені байдуже, як мене
Пекти-муть в серци страшні муки,
Я все добуду в лірі звуки
І пісню всім віддам мою!....
Мені байдуже, як мене
За співи будуть розпинати;
Не кину, брати, я співати
І пісню всім віддам мою!...,
Алеж і я — співець народу —
І бійтесь нищити мене:
Людськая помста не засне,
Як пісню ви мою вбєте.

НОВИНКИ.

З Америки.

Хто пришле мені адреси двох Українців, замешкалих у Вашінґтон, Д. Н., той одержить в дарунку гарний портрет Тараса Шевченка. — Михайло Угорчак, гол. рек. секр. Р. Н. Союза, Box 76, Jersey City, N. J.

ДО ВП. ЧИТАЧІВ НАШОЇ ЧАСОПИСИ.

В отсім числі розпочали ми друковане повісти під заголовком „Розбійник Кармелюк". Автором сеї повісти є звісний український поет і драматург Михайло Старицький. Герой сеї повісти, розбійник Кармелюк є особою історичною: він жив на Поділю і Волині в початках XIX. столітя і тут зберегли ся про його подвиги численні перекази і оповідання. Особа Кармелюка наскрізь симпатична. Хоч сам вихований і образований за границею, призадумував ся він часто над нуждою мужиків і рішив ся в імя справедливости прийти в поміч, а навіть принести себе в жертву закріпощеному, рідному народови. Тому покидає він родину, збирає коло себе товаришів, мстить людську кривду на лютих панах, рабує панські двори, а добром обдаровує поневолених кріпаків.

І якраз ті його пригоди — се основа повісти М. Старицького. Численні народні перекази про того благородного героя-розбійника збирав автор довгий час, будучи лїкарем на Поділю, опісля повязав їх в цілість і з них вийшла висше згадана повість.

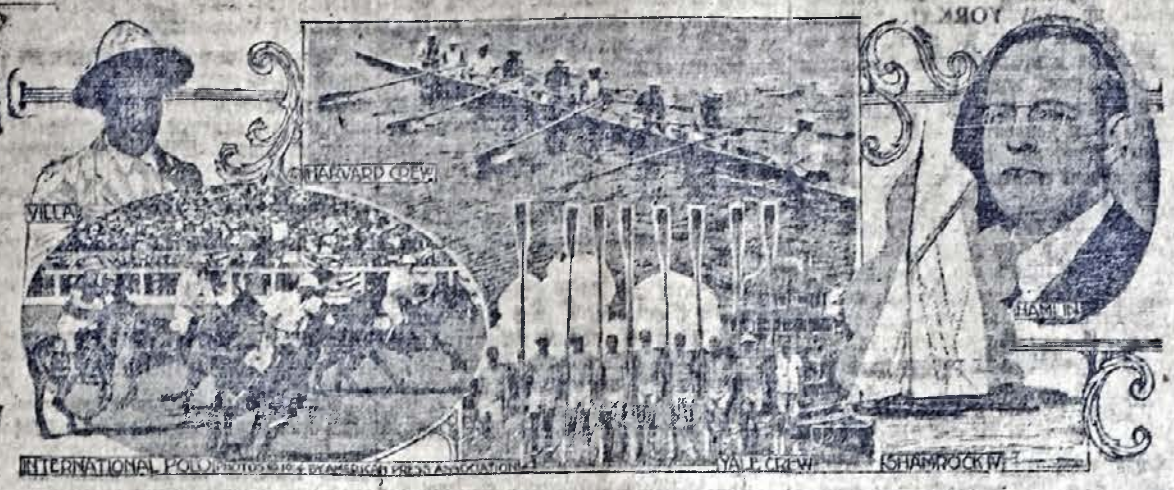
Отся повість появила ся перший раз в українськім перекладі у Львові в р. 1909. Протягом короткого часу випродано цілковито наклад так, що нині в жадній книгарні не можна її набути. З великим трудом вдало ся нам закупити один примірник від приватної особи.

Маємо надію, що Вп. Читачі живо заінтересують ся отсею повістию. Крім цікавих оповідань про героя Кармелюка будуть Вп. Читачі мати також нагоду пізнати колишні відносини і житє нашого народа з перед сотки літ.

ПРИВІТ ЗДВИГОВИ СІЧИЙ І СОКОЛІВ У ЛЬВОВІ.

Руський Народний Союз вислав до Львова на руки проф. Івана Боберського, голови Сокола-Батька такий привіт Здвигови Січий і Соколів, який відбудеть ся в сю неділю, дня 28. с. м. у Львові з нагоди 100-літного ювилею Тараса Шевченка: „В день великого сьвята українського народа на нашій землі в Галичині, яке уладжує те у Львові, щоби поклонити ся великому Пророкови нашої нації з нагоди столітних роковин Його уродженя, шлемо широсердечний привіт та желаємо як найкрасших успіхів. Нехай росте і процьвітає молода сила українського народа, бо вона збудує вільну самостійну Україну, дорогу нам всім без огляду на кордони і моря, якими поділила доля одних синів великої української

З ТИЖНЯ.

Інтернаціональні перегони в „польо" відбули ся в Вестбури, Н. Й., і Англійці побідили аж два рази, відбираючи з рук Американців шампіонський пугар. — Американський перегоновий яхт „Шемрок IV." відбув першу свою пробу і виявив великі здібности щодо швидкости. — Генерал Вілля і генерал Каранца нарушили через суперечку приязні з собою зносини і генерал Вілля захопив більшу частину завойованої ребелянтами землі. — Президент Вілсон іменував Карла С. Гамліна з Масачусетс членом федеральної резервової ради. — Спортовці з університетів Єйл і Гарвард відбули свої річні перегони на лодках на ріці Теймз недалеко Ню Лондон. Конн.

родини. — За Гол. Уряд Р. Н. Союза: Д. Капітула, гол. предсідатель; С. Ядловський, гол. фінансовий секретар; Мих. Угорчак, гол. рекордовий секретар; А. Шаршонь, головний касієр.

КІЛЬКО ГРОШИЙ ВИВІЗ ЕПИСКОП ОРТИНСЬКИЙ ДО РИМУ?

В сьвященичих кругах всіляко про се оповідають. Одні кажуть, що не вивіз навіть $1.000, а другі повідають, що більше як $5.000; инші знова говорять, що вивезена сума виносить рівно $10.000. Ті останні запевняють нас, що меньше епископ не міг вивезти, бо як би не мав бодай $10.000, то не випадало би йому навіть показувати ся в Римі. Притім оповідають так про цілу історію, як повстала та 10.000-чна сума: Наперед видано урядовий зазив до сьвящеників у справі збірки Петрового гроша. По тім зазиві сподівали ся напливу яких $20.000, але надія завела. Зазив показав ся майже зовсім безуспішним. Тоді видано другий урядовий зазив для прочитаня в церквах, щоби вірні складали на „Петрів гріш". „В кождім разі сей зазив мусить принести $10.000!" — говорили у Філядельфії. Але коли у „Свободі" появили ся статі проти складок на „Петрів гріш", то епископ ще спустив зі сподіваної суми $5.000. „Але мізерних $5.000 чейже всетаки удасть ся зібрати" — гадав він собі. Та і се не стало ся (богато парохіяльних комітетів, котрі вже були поухвалювали по 100 до 300 долярів, по появі статий у „Свободі" відмовило ся виплатити ухвалені суми на „Петрів гріш", а сьвященики в деяких церквах назбирали всего по 2 до 3 доляри на лар пані). Тоді епископ зажадав урядово від кождого сьвященика, щоби дав від себе особисто певну суму гроший. Та і се богато не помогло, але бодай заокруглило суму до $5.000. Але й на тім не конець. Епископ хотів конче повезти $10.000, а тут нема тай годі. З клопоту хотіли епископа виратувати угро-руські сьвященики й обіцяли йому позичити $5.000. Та знова нова біда. Епископ хотів узяти зі собою до Риму угро-руського сьвященика о. Мірошая, котрий не тішить ся симпатією у впливових кругах угро-руських сьвящеників. І коли про намір епископа дізнав ся загал угро-руських сьвящеників, епископ одержав відповідь, що $5.000 буде, як не буде о. Мірошая в дорозі з епископом до Риму. В останній хвилі на се епископ мусів згодити ся, бо инших гроший не мав. І $5.000 від угро-руських сьвящеників прийшло, але аж телеграфічною дорогою. В такий спосіб міг би епископ завезти до Риму $10.000, але з того може ледви третя часть походить зі збірок від народу, хоч по правді і се вже завелика сума.

СТРІЧА МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО З ЕП. ОРТИНСЬКИМ.

Старокраєві часописи доносять, що львівський грецько-католицький митрополит ґраф Андрій Шептицький виїхав до Риму, де стрінеть ся з епископом С. Ортинським та обговорить з ним церковні й народні справи американських Українців.

ПОДЯКА І ЗАЯВА.

В числі 25-тім „Народної Волі" появилась новинка, що я маю кандидувати на слідуючій конвенції на касієра Р. Н. Союза. В якій цілі була поміщена ся новинка — не знаю, бо тоді ще я не був вибраний делегатом на конвенцію. Видко, „пророк" від „Народної Волі" хотів зробити мені „присягу" і я за сей безплатний „адвертайзмент" йому дякую. Заявляю однак, що може „пророк" пошукати собі, згідно з вітру схопити, якого иншого кандидата на сей уряд, бо я його номінації не приймаю.

Василь Гришко зі Скрентону.

УБИЙСТВО ЧИ САМОУБИЙСТВО?

Сумна вістка надійшла до нас з Дерби, Конн. В суботу (20. с. м.) перед полуднем найдено в місцевім каналі тіло знаного ширшому загалови Русина, Алексія Горбаля. Чи на покійнім допустив ся хто убийства, чи може він самий скочив у воду, щоб заподіяти собі смерть — покаже певно слідство, яке в тій справі ведеть ся. Доси знаємо тільки те, що тіло топельника лежало в воді понад дві доби, і що похорони бл. п. Алексія відбули ся в минулу неділю.

З місцевої часописи „Івнінг Сентінел" довідуємо ся, що Горбаль вийшов був з дому ще в понеділок (15. с. м.) і від того часу ніхто його не бачив. В четвер пополудни положено на його склеп (стор) і на реальність в Дерби і Шелтон 7 чи 8 арештів (атачментів), а пороблені покійником довги мають виносити кілька чи навіть кільканайцять тисяч долярів. Між ріжними купецькими фірмами є пошкодовані й отсі приватні особи: Анастазія Соленка $1.000, Христина Ханас $500, Гриць Журав $500, Ілія Наґар $200, о. Мирон і Ірина Данилович $600 і богато инших. Горбаля уважали люди за приватного банкира і складали у него свої ощадности, які тепер безповоротно пропали.

По замкненю урядом Горбалевого склепу зійшли ся перед його домом дуже сумні сцени: пошкодовані жінки (було їх кільканайцять) заводили в голос і виривали собі волосе з голови. Деякі жінки шукали за довжником по цілім його домі, але ніде його не знайшли.

Киньмо ще оком на полишену Горбалем родину: шестеро дітий (найстарше має около 12 літ) і недужа матір тої дрібноти (шеста дитина прийшла на сьвіт в середу рано, вже по зникненю батька) — сім душ без зломаного цента і без кусника хлїба!

Що привело Горбаля до руїни?... Люди про се всіляко говорять, але найважнїйшою причиною був безперечно страйк Блюменталя. Учинний Горбаль боргував бідним людям доти, доки не виборгував усього, що мав...

Як відомо, Ал. Горбаль був касієром „Просьвітної Комісії" Р. Н. Союза і мав у своїх руках кількасот долярів сеї інституції. Екзекутивний комітет Р. Н. Союза, довідавши ся в своїм часі про його лихий фінансовий стан, зарядив сейчас шконтрум, а вислідивши факт, що Горбаль ужив гроші „Просьвітної Комісії" до свого приватного інтересу, віддав його бонд (в сумі $5.000) бондовій компанії до сколектованя.

Бл. п. Алексій Горбаль був загально любленний, і між своїми численними знакомими тішив ся великою симпатією, бо був дуже учинний. Був діяльним членом місцевої руської громади, добрим патріотом і визначним членом міської ради. Родив ся 1876 р. в селі Бортнім, пов. Горлиці, Галичина. До Р. Н. Союза вступив у марті 1897 р. і цілий сей час (17 літ) трудив ся щиро для добра сеї організації. Земля пером Покійникови і вічна Йому память!

УКРАЇНСЬКЕ ЗАПОМОГОВЕ ТОВАРИСТВО В КАНАДІ.

В місті Едмонтоні (провінція Альберта в Канаді) завязалось запомогове товариство. Називаєть ся воно: „Українське Запомогове Товариство в Канаді". Товариство се вже заінкорпоровано. Ціль товариства давати запомоги своїм членам, подібно як запомогові товариства у Злучених Державах. Члени платять один доляр місячно, або 10 долярів на рік згори. В разі смерти члена сего товариства родина одержить запомогу відповідно до літ обезпеченя члена. По році обезпеченя дістане 100 долярів. Чим більше літ член був обезпеченний, тим більше родина одержить посмертне. Найвисше посмертне „Українського Запомогового Товариства в Канаді" виносить $1.000, яке родина померлого члена одержить тоді, коли він був членом товариства 19 літ.

МІЛЇОНОВИЙ ЗАПИС НА УНІВЕРСИТЕТ.

Недавно тому померший мілїонер Джеймс Кемпбел, властитель кількох зелїзничих компаній в західних стейтах Злучених Державах, полишив маєток, який виносить 40 мілїонів долярів. Весь маєток записав він університетови в Ст. Луіс, Мо., на основане медичного відділу і шпиталю. Полишена вдова і дочка-одиначка дістали після запису небіщика лише ренту на дожите.

В ЛАХМАНАХ ЦИГАНА.

Недавно тому приїхала до Ню Йорку на кораблі „Преторія" банда циганів під проводом ватажка Івана Сави. Цигани приїхали з Кавказу. Всі цигани були дуже прилично і богато одїті, але не мали при души ані цента. З тої причини рішили іміґраційні власти завернути цілу банду назад до старого краю. Але Іван Сава, маючи тут еще з давних часів знакомого товариша, рівнож цигана Івана Іванова в Пітсбурґу, вислав до него депешу, щоби їх ратував з нещастя. За кілька днів зявив ся Іван Іванов на Еліс Айленд. Був се поважний циган з довгою чорною бородою, але босий і окритий лахманами. Запитаний інспектором іміґраційним, чи має гроші, відповів циган, що „трохи" має. Інспектор зажадав, щоби він виказав ся банковою книжочкою. „Банкову книжку? — запитав здивований циган — чи я на такого дурного виглядаю, щоби я мав банкову книжку?" Відтак розпорол кишеню в камізельці і витягнув з відтам 10 банкнотів по 50 долярів. Опісля з другої кишені витягнув знова трохи банкнотів і так в короткім часі лежав перед інспектором цілий стіс банкнотів на суму $5.000. Інспектор перервав дальшу роботу цигана і сказав: „Досить, то вистарчить."

50.000 ДОЛЯРІВ КАРИ.

Товариство „Двайт Мануфекчурінґ Ко." в Бостоні заплатило до каси Злучених Держав кару в сумі 50.000 долярів за переступлене закона про контрактоване робітників. Висше згадана компанія спровадила з Греції 97 робітників, заключивши з ними умову таки в Греції. Закон, який забороняє компаніям спроваджуване законтрактованих робітників, служить для охорони місцевих робітників і правительство Злучених Держав дуже строго його виконує, чого доказом є повисша кара.

СТРОЇВ СЯ ВІСКОЮ.

Що алькогольні напитки, а особливо горівка, є отрутою для людського організму, про се не може бути ніякого сумніву. На доказ сього нехай послужить хочби й отсей факт: 21-літний молодець з Філядельфії Едвард Кавахоф виїхав дня 15. с. м. зі своїми товаришами на прогульку за місто, і там напив ся перший раз в житю звичайної віски. Сейчас після того Едвардови зробило ся недобре і його мусіли відвезти до найблизшого шпиталю, де він не прийшов уже до себе і по кількох годинах умер.

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЕЛЕНЦІВ В КАНАДІ.

В парляменті в Оттаві, столиці Канади, внесено тепер новий законопроект, щодо натуралізації в Канаді. Доси фармер міг одержати патент на свою фарму по трох роках, а тепер після нового закона, коли він буде ухвалений, буде мусів сидіти аж пять літ, щоби дістати патент на свою фарму. Щоби стати канадійським горожанином після нового закона, треба буде не лише бути в Канаді 5 літ, але здати іспит, чи чоловік вміє по англійськи, бо хто не вміє, то хоть би був і 10 літ, то не одержить горожанських паперів.

ЗАБОГАТО ЩАСТЯ.

Молода і гарна, але бідна дївчина Гол мала заняте в однім малім банку в Шікаґо, Ілл., де заробляла ледви стільки, що могла вижити. Доси не мала вона жениxів і нарікала на свою долю. Аж лучило ся недавно, що помер її свояк та лишив їй у завіщаню 400.000 долярів, а притім додав замітний додаток, що вона може одержати сї гроші лише тоді, як до року по його смерти віддасть ся за хлопця, котрий буде її щиро любити і, котрого вона також буде щиро любити. Записом втішила ся панна Гол, але як прочитала додаток, то знова засумувала ся, бо погадала собі, що тяжко дівчині самій шукати чоловіка. Але не довго сумувала, бо як тільки подали сю вістку газети, до панни Гол зачали щодня сотками зголошувати ся молоді і красні хлопці, котрі присягають ся перед нею, що залюблені в ній по уха. Отже тепер панна Гол має хлопців, але тяжко їй спроміж такого великого числа вибрати одного і до того ще такого, якого вона щиро любила би та за сю любов одержала 400.000 долярів.

ЖЕНЩИНА ПРИ ЧИЩЕНЮ УЛИЦЬ.

У Філядельфії, Па., працює одинока женщина яко наглядачка при замітаню улиць. Називаєть ся вона Едіт Пірс. Се перша проба у Злучених Державах. Пані Пірс передтим довго працювала в ріжних товариствах та заведенях, а теперішна нова робота їй дуже подобаєть ся. Справою чищеня улиць зуміла вона зацікавити дітий і вчить їх дбати про чистоту не лише дома, але і поза домом. На її думку женщина найлїпше надаєть ся до удержуваня порядку всюди, отже й на улицях. Часть міста, де нагляд над удержанєм чистоти на улицях має пані Пірс, поражає незвичайною чистотою і дуже відбиває від других, занечищених частий міста.

З українських земель.

ЗА ОБИДУ НАРОДА.

Підчас москвофільського процесу у Львові позволив собі москвофільський адвокат з Перемишля д-р Черлюнчакевич пустити такий глупий і простацький жарт (по польськи): „Українцы — то тацы, цо украдлі!" (по нашому: „Українці — се такі, що вкрали!" Того глупого і простацького жарту нераз вживають кацапи, говорять так на вічах і зборах і се один з найважнійших їх арґументів проти Українців. Але сим разом львівські Українці не хотіли дарувати кацапови образи цілого народа, який він зраджує за рублі. Належала ся йому за се заплата відразу і на місци, а що се не стало ся, то тільки з огляду, щоби не викликати скандалу в судовій салі. Але опісля пошукали львівські Українці задоволеня иншою дорогою. До повітового суду у Львові внесли львівські Українці кілька жалоб; обжаловуючих є 89, переважно українські академики. Перша розправа відбула ся дня 6. с. м., але з уваги, що Черлюнчакевич вже випираєть ся свого „жарту", відложено розправу для покликаня сьвідків.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЗЇЗД УЧИТЕЛІВ.

Перший всеукраїнський зїзд народного учительства з усіх земель України відбудеть ся у Львові в днях 25. і 26. липня с. р. для вшанованя памяти Т. Шевченка. Зїзд скликає товариство „Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителів і учительок" в порозуміню з представниками народного учительства всіх українських земель. Програма зїзду дуже богата.

ПРАВО ПРИЛЮДНОСТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ҐІМНАЗІЙ.

З Відня, столиці Австрії, доносять, що міністерство просьвіти надало право прилюдности (публичности) 7-ми українським приватним ґімназіям, які удержує „Рідна Школа", а то: в Рогатині, Яворові, Городенці, Копичинцях, Збаражи, Бучьку і Долині. Приватні ґімназії з правом прилюдности мають право видавати сьвідоцтва такcамо як державні ґімназії. О право прилюдности мусять вони старати ся щороку.

ДІТОЧЕ ВІЧЕ ПРОТИ ГОРІВКИ.

До львівського українського дневника „Діла" пишуть: Село Миливці (повіт Заліщики, в Галичині) належить до найбільше просьвічених сіл в краю. Відбувають ся там часто представленя, концерти і віча. Дітвора шкільна, якій дуже до вподоби припали віча, рішила і собі скликати віче; на порядок дневний поруч справ, як бойкот польської мови, польської молитви, висунула — як зазначив їх малий бесідник — найважнійшу справу — справу коршми в селї і уживаня алькогольних напитків. Діти часто були сьвідками пиятики у сьвята і в неділї, були сьвідками лайок, бійок родинних і нераз довелось їм перенести на своїх маленьких плечах тяжкі пястуки від пяних батьків. А в школі від свого учителя навчили ся, що алькоголь є отрутою і забирає чоловікови здоровлє, розум та нищить господарство. Тож не диво, що наука ревного учителя не пійшла в ліс. Дітвора скликала віче. Зібрались цілою школою на широкій обслони. Один з рухливіщих школярів, Семко Лугович вилазить на підвисшене і промовляє піднесеним голосом: Товариші і Товаришки! Нас в школі вчать, що горівка є вбийчою отрутою, нищить здоровлє, руйнує господарство і від неї чоловік стає дурний; а наші батьки замісць в неділю йти до церкви і до читальні, сидять в коршмі, пють тай своєю кервавицею жида годують, а коли вернуть ся в хату, ще нас частують штовханцями та кулаками! — Обурені учасники слідом старших вічевиків гукнули: Ганьба, ганьба їм! та ухвалили резолюцію, що нікотрий школяр ані школярка не сьміє пити отрути-горівки.

ЕМІГРАНТИ ВЕРТАЮТЬ СЯ З АМЕРИКИ.

Старокраєві ґазети пишуть, що дня 3. с. м. переїхало через Краків у Галичині з Америки коло 1000 емігрантів. Вони оповідали, що в Америці нема роботи, зарібки низькі, а велика дорожня.

(Продовжене на стор. 7-ій).

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

Оплачувати ґазету треба завсіди з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, коли з гори не було назначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

О ЧЕСТЬ ВАМ, КАЦАПСЬКІ ЛАЙДАКИ!

Коли Україна борбу розпочала
Борбу за права, за свободу,
То в народі зраду кацапня снувала,
Ширила в народі незгоду.
О честь вам, кацапські лайдаки,
За ваші роздори шкідливі;
За зраду сухої діждетесь ґиляки,
Рублі не поможуть цареві!

Наш народ не згине, побідити мусить
І сам ме рядить в своїй хаті!
Всю гниль він кацапську здавить і придусить!
У бій, Українці завзяті!
А всіх Ефіяльтів в додатку
За підлість, за зраду, за хулу,
Їх власнії діти пішлють на Камчатку,
Щоби і сліду з них не було!

ПО МОСКВОФІЛЬСЬКІМ ПРОЦЕСІ У ЛЬВОВІ.

В суботу дня 6. с. м. скінчив ся тримісячний процес о державну зраду і шпіонство проти кацапських аґітаторів Семена Бендасюка, Василя Колдри і православних попів і аґітаторів Гната Гудими і Максима Сандовича і то цілковитим їх увільненем.

Процес ведено перед лавою судіїв присяжних, яка в цілости (12 осіб) складала ся з самих Поляків і то у **великій більшости з таких Поляків, які дуже ворожо відносять ся до нас Українців і в політиці шукають дружби з Москалями, щоби разом з ними поділити ся нашою шкірою.** В трибуналі засідали також самі Поляки, а прокуратором, що обжаловував кацапських зрадників, був москвофіл. В часі довгого процесу лава судіїв присяжних показувала недвозначно, а навіть нераз зовсім явно свою любов для обжалуваних, а предсідатель позволяв кацапам на нечувані напасти на цілий український нарід, на нашу бувальщину, на нашу мову і на наших визначнійших діячів, яких безкарно обжалувані кацапи і їх кацапські оборонці ганьбили публично в суді.

Вийшло таке, що на лаві обжалуваних сиділи не кацапські аґітатори, не ті, які за російські рублі баламутили темних селян, перетягали їх до Росії, ширили цареславє і день і ніч працювали над тим, щоби східну Галичину загарбав російський цар і знищив цілковито наш нарід — але українські народні провідники, які не бажають нашому народови російського ярма, котрі в австрійській державі бачать охорону нашого народу перед повною московською неволею.

Щось подібне, як діяло ся в москвофільськім процесі, є неможливе в ніякій иншій державі, хиба в Галичині. Москвофільським зрадникам доказано сьвідками, що вони брали з Росії великі суми рублів що року на кацапські бурси, з яких викинено портрет австрійського цісаря, а завішено портрет російського царя. Доказано також, що кацапські провідники вивозили хлопців наших бідних селян до Росії, там виховували їх в православних семинарах на цареславних попів і рівночасно на шпіонів, які про все, що бачили в Галичині, мали доносити російському військовому штабови. Розправа виказала, що кацапські ґазети і товариства удержують ся на кошт російський, поволи приготовляють ґрунт до того, щоби Росія загарбала в свої руки східну Галичину, одним словом, що кацапські провідники, а зокрема обжалувані, се дійсно зрадники не тільки українського народу, але й австрійської держави, яких в иншій державі за їх роботу давно повісили би на шибеници. Доказано також, що ширене Росією в Галичині православє має на цїли як найскорше зблизити хвилю, коли нашу землю в Галичині займе російський цар, в якого державі — в Росії — стогнуть всї народи, а найбільше наш український, в якого державі що дня вішають або гонять на Сибір найліпших людий, що хотїли щастя і добра для російських народів. Все те доказано сьвідками, а проте кацапським зрадникам не упав волос з голови **і польські судії присяжні одноголосно увільнили в суботу, дня 6. с. м. всіх обжалуваних москвофілів від заміту державної зради, шпіонства і инших злочинів і за се присутні в судовій сали москвофіли обсипали цьвітами польських судіїв присяжних.**

Не Українці обжаловували Бендасюка і його товаришів. Обжаловувала австрійська держава о найтяжші злочини, які горожанин може зробити супроти власної держави. Але тими, хто в Галичині виконує власть в імени австрійської держави, є **Поляки, які в процесі проти Бендасюка поділили ся нею навіть з москвофілами і в інтересі польської справи зробили так, як сего хотіла Росія, а як се вийшло на скандал для Австрії.** З вислїду процесу вийшло таке, що Поляки наче нарочно хотїли копнути австрійську державу, яка зробила для них стільки доброго, осьмішити її перед сьвітом і в додатку **дати добре сьвідоцтво моральности москвофільським злочинцям.**

Для Австрії — не для нас, бо від процесу ми стояли здалека, завдяки Полякам вийшов справдї скандал з процесом Бендасюка і з тим не криють ся німецькі ґазети у Відни.

Та вийшла для Австрії і добра наука. У Відни переконали ся наглядно, що **Поляки, то нарід для Австрії дуже непевний і страшно невдячний,** що вони в інтересі австрійської держави **не можуть і не сьміють бути дальше панами в Галичині,** що наш нарід мусить стати паном на своїй земли, що для удержаня Галичини в австрійських руках треба конечно **поділити Галичину на два окремі краї** і в східній Галичині зробити наш нарід господарем у своїй хатї без польської кураторі. Тоді зникне у нас москвофільство, бо з Бендасюками дасть собі наш нарід легко раду.

Др. Степан Баран.

КОНЕЦЬ СОРОМНОГО ПРОЦЕСУ.

РОСІЙСЬКІ АҐЕНТИ УВІЛЬНЕНІ ПОЛЬСЬКИМИ ПРИСЯЖНИМИ СУДІЯМИ.

В останний, шістьдесять шестий день розправи проти кацапської банди промовив предсідатель трибуналу, щоби в своїй промові урядово ствердити все те, що розправа доказала обжалуваним. Передівсім задержав ся предсїдатель над зізнанями сьвідків і пригадав, що одна частина сьвідків зізнавала цілковито на одну нуту, як вивчена наперед.

Щодо Бендасюка виказала розправа, що він оставав в близких зносинах з визначним російським діячем гр. Бобрінським, який є головою петербурського Добродійного Товариства. А се „добродійне" товариство займає ся радше політикою, чим творенем добродійств. З розправи вийшло ясно, що обжалувані стояли з політичними виступами сього товариства в тісній звязи. Бендасюк займав ся ревно москвофільськими бурсами. Провірено, що в бурсах виховувано молодіж у ворожім для держави дусі і тому краєва шкільна рада мусїла кацапські бурси розвязувати. Бендасюк передавав на ті бурси великі гроші. Сам Бендасюк бідак, власних гроший не має, отже виходить ясно, що гроші на кацапські бурси давала Росія. Бендасюк їздив дуже часто до Росії і там зносив ся з російськими політиками і православними духовцями. За кождим поворотом до Галичини складав до кас значні гроші. З сього виходить ясно, що Бендасюк їздив до Росії по рублї і за них опісля ширив в Галичині цареславє.

Сьвідки ствердили, що галицьких вихованків по російських духовних семинарах не вчать на духовних, а радше на російських шпіонів. Сандовича, Гудиму і инших православних попів вислала Росія до Галичини на те, щоби вони були шпіонами і ширили там цареславє.

Обжалуваний Колдра знав ся з Бендасюком і оставав з ним у зносинах. Колдра їздив по селах, показував людям образки при помочи скіоптікону і поясняв їх так, що викликував у людий подив для царату, а неприязнь до Австрії і Українців. Особлившу аґітацію вів Колдра в часі конскрипції.

Сандовичеви закидає ся, що виголосив проповідь, в якій зневажив католицьку віру і церков, щоби лише в той спосіб прославити православє. Чи Сандович проголосив таку проповідь чи ні, про те розправа не принесла нїчого рішучого. У Сандовича найдено богато російських аґітаційних брошур, які вказують на те, що Сандович дуже ревно займав ся російською аґітацією. Також від часу його побуту в Грабі люди почали дуже ворожо відносити ся до держави і Українців, а діти говорили в школї, що цїсарем в Галичині є цар Микола.

Люди з села Залуча, де був православним попом Гудима, їздили до Петербурга і привезли звідтам гроші на православну церков. Гудимі закинув ще акт обжалованя, що він займав ся шпіонажею. Сьвідок Бойчук ствердив, що Гудима був в ночи на мості і мірив його. Сандович мав Гудимі в тім помагати. Військові знатоки заявили, що таке мірене мосту є для військових цїлий дуже важне.

Так представляєть ся урядовий голос предсїдателя трибуналу. По тїй промові дав ще предсїдатель правне поучене лаві присяжних, а саме, як має вона поступати при осуді справи і яка кара чекає обжалуваних на случай засудженя.

Опісля 12 присяжних судіїв (самі Поляки) відбуло понад 5-годинну нараду. По скінченій нараді провідник лави присяжних, вшехпольський адвокат д-р Верещинський відчитав всї питаня, поставлені трибуналом лаві присяжних; і при кінци кождого додавав: „д в а н а й ц я т ь г о л о с і в н і", лише при третім питаню щодо злочину обиди релїґії, поповненої Сандовичем в Грабі, всего два голоси були „так". **Отже польські присяжні заперечили всі питаня — і щодо злочину державної зради і щодо злочину публичного насильства, а також само щодо злочину шпіонажі і щодо злочину обиди релігії. Польські присяжні навіть по трох місяцях розправи не доглупали ся ніякої найдрібнійшої провини по стороні російських аґентів.**

Кацапи з радости почали демонструвати. Коли саме предсїдатель трибуналу на основі вердикту присяжних проголосив **увільнене всіх обжалованих від вини і кари,** кацапня зібрана на судовій салї почала бити оплески. Вгихомирили ся аж тоді, як предсїдатель пригадав їм, що вони анї не на вічу, анї не в театрі.

Сейчас забрав слово прокуратор Сивуляк та зголосив жалобу неважности щодо вироку і зажадав задержаня Бендасюка, Гудими і Сандовича в слїдчім арештї.

Трибунал пійшов на нараду над тим внесенем. Використала се знов **кацапська публика і лаву польських судіїв обкинула цьвітами** так, як обсипує ся цьвітами найвизначнїйші особи. А треба знати, що **цьвіти були вже заздалегідь приготовані, — значить, кацапи знали від присяжних судіїв наперед, який буде їх вердикт.**

Коли трибунал по хвилї вернув ся на салю, збентежені присяжні зміталн руками цьвіти на землю і під лавку. Се-ж були цьвіти, які їм хиба чести не могли принести. Трибунал прихилив ся до внесеня прокуратора і тому всїх обжалуваних, крім Колдри, відведено до арештів.

По скінченій розправі умисно стягнені кацапські громили відвели Колдру, Дудикевича і других кацапських оборонців до европейського готелю, а під готелем піднесено Дудикевича на руках. Так радувала ся кацапня „побідою".

Ще більшу радість викликало серед кацапів і Поляків цілковите увільнене обжалуваних і випущене всїх обжалуваних на свободу, бо отсе вже слїдуючого дня по розправі мінїстер судівництва на просьбу **намісника д-ра Коритовського казав прокураторії цофнути жалобу неважности.**

Так вийшли російські аґенти по дволїтній тюрмі знов на волю, по те, щоби тепер зі здвоєною заохотою пійти в народ, дальше вливати отрую зради в його душу та приготовляти ґрунт під російську ґуберню.

З РОСІЙСЬКОЇ УКРАЇНИ.

БУДОВА ПАМЯТНИКА ШЕВЧЕНКА ПОСТАНОВЛЕНА.

Дня 1. с. м. радила київська міська рада над проєктом памятника Шевченка, який зладив різбар Шіортіно. Шіортіно відвідав кілька українських сіл та чернигівський музей (збудований в українськім стилю) і використав свої враженя при зміні проєкту. Коли голова міста отворив наради над сею справою, зараз забрав слово радний Йозефі (Москаль, чорносотенець) і заявив: „Ми мовчимо, поки будівлею памятника шануємо не українського, але російського поета Шевченка. Колиж з тим звязані стремлїня полїтичного і культурного характеру, — ми будемо протестувати". Другий радний Боровик (змосковщений Українець, також чорносотенець), заявив, що він є „племінник" поета Шевченка, але противить ся будові памятника для нього тому, що сьому противить ся також царський уряд. Так почали чорносотенці наново се питанє мимо того, що воно вже давно було порішене. Радний Йозефі поставив потім резолюцію: „Не поділяючи стремлїнь, які мають зменьшити загально-російську культуру, міська рада вважає участь в будові памятника Шевченкови яко память про визначного поета і приймає проєкт Шіортіна". По довшій дискусії, в якій радні з лївиці застерігали ся проти витяганя в раді політичних питань та пояснювали, що можна визнавати українську культуру, не відкидаючи російської — резолюція в голосованю перепала. Потім ухвалено проєкт Шіортіна. Памятник буде побудований на Караваївській площі. Жертв зібрано доси 135.000 рублів ($68.000.00). На будівлю треба півтора року часу. Всї постаті і плоскорізби будуть з бронзу, реньта з сїрого ґраніту.

ЯК РОСІЙСЬКИЙ УРЯД НИЩИТЬ УКРАЇНСЬКІ ТОВАРИСТВА.

До українського дневника „Ради", (що виходить в Києві, столици російської України) пише дописуватель з Каменця Подільського (се найбільше місто на Поділю): В ночи з 29. на 30. мая на передодни дозволених до уладженя вечерниць зовсїм несподівано жандармерія разом з поліцією зробила ревізію в нашій „Просьвіті" і поміж її членами. Переведено кільканайцять ревізій. У „Просьвіті" забрали бібліотечні катальоґи, книжку протоколів і всю переписку. Забрано також богато книжок з книгарні і всї часописи. Книгарню і бібліотеку запечатано. Коло дверий „Просьвіти" поставлено на варті поліцая, котрий нікого туди не пускає. У членів „Просьвіти" позабирали українські книжки і часописи: „Раду", Літературно-Науковий Вістник", „Світло" і „Маяк". Здирали, глузуючи при сїм, із стїн портрети українських письменників (Шевченка й инших); забирали також відривні календарі „Часу". Виконуючи обовязки жандармського полковника, підполковник Перевєрзов, побачивши в салї „Просьвіти" портрет Шевченка, сказав: „П о в ѣ с и л и э т а к у ю м е р з о с т ь н а п о ч е т н о м ъ м ѣ с т ѣ, да еще украсили какъ! Все это мазепинцы, австріяки, но я съ ними скоро росправлюсь". Поліцмайстер, що був при ревізії в „Просьвіті", забираючи ґазету „Раду", називав її „зрадою". Є відомости, що ревізії відбувають ся і на провінції.

ВПЛИВ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ НА СЕЛЯН В РОСІЙСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Із села Пакулї, чернигівського повіта на російській Україні пишуть до української ґазети „Ради", котра виходить в Києві, ось-що: Гарний вплив має місцева інтелїґенція на селян. Українська мова, одіж, співи серед „панів" подобають ся селянам. Парубки і дівчата старають ся переняти що можливо: взори, пісню, байки і т. п. Дуже поширюють ся взори видання Олени Пчілки, а також буковинські й инші. Можна зустрінути навіть взір сорочки ґетьмана Полуботка. Пані й панни охочо допомагають дівчатам своїми порадами, дають вишиванки для зниманя взорів, тощо. Одна з місцевих учительок зацікавилась народними вишиванками і має досить цінну збірку їх (коло 300). Вона гарно впорядкована і має в собі місцеві вишиванки (до 200), сорочки, плахти, спідниції, хусти, взори місцевих тканин (полотно, свити). Про кожду річ є докладні відомости: від кого річ, назва малюнку, його складних частин, спосіб виробу, шитя й таке инше. Кожда річ пришита до картону і занумерована. Сими днями в сільській церкві відбув ся шлюб одної панни. Як молода так і всї присутні (родина і гості) були одягнені по українськи. Ся подія зібрала велику громаду людий, у якій більшість була жінок і дївчат.

СУД ЗА ШИРЕНЄ ІДЕЇ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ.

З міста Лубнїв в Полтавщині на російській Україні пише до київської української ґазети „Ради" тамошний дописуватель ось-що: В Лубнях 18. мая с. р. в харківській судовій палаті розглядано таку справу.

Судили студента петербурської політехніки козака з переяславського повіта на Полтавщині, Кузьму Бузницького за „составленіе, написаніе и распространеніе" відозви до селян, в якій голосить ся ідею самостійної України.

Справа повстала так: В початку мая 1912. р. на імя одного сїльського старости переяславського повіта прислано почтою лист з написом на коверті: „сховати і при сїльськім сходї прочитати". У громадськім урядї на сей напис звернули увагу і, зацікавившись листом, розпечатали його. Виявилось, що там було дві відозви до селян, в яких розповідалось про зєднанє „Малоросії" з Росією і про ті кривди, які терпить „Малоросія" від „кацапів" та російського уряду, була ганьба на істнуючий державний лад і т. п.

Громадський начальник відіслав лист земському начальникови, а сей ґубернаторови і зачато розслїд справи. З початку підозрінє було впало на одного свояка обжалуваного, а потім на нього як на людину, що має найтїснїйші звязки зі селом, куди була вислана відозва. Яко доказ проти нього суд поставив велику схожість його рукописи з рукописю відозви і напису на коверті. Инших доказів не було.

Викликаний на суд знавець Аронський доводив судови, що богато букв у відозві має схожість з буквами його инших рукописий і, на його думку, можна певно сказати, що відозва і рукописи обжалуваного писані рукою одної людини.

Обжалуваний на конець заявив, що заяву знавця уважає за помилку і, певний, що суд видасть справедливий присуд, тим більше, коли нема ніяких доказів винуватости його.

Суд по недовгій нараді увільнив обжалуваного.

З хвилї.

НЕЩАСНА „ЗГОДА".

Дві клерикальні ґазетки — одна „Америка", орґан епископа Ортинського, а друга „Канадийський Русин", орґан канадійського грецько-католицького епископа Будки, розписали ся про якусь „згоду" між епископом Ортинським і нашим Р. Н. Союзом.

Ґазетка „Америка" пише, що: „Р. Н. С о ю з к л о н и т ь с я д о з г о д и і п о м и р е н я". Дальше в тій самій статї зазначує та попівська ґазетка, що їй „д и в н и м в и д а є т ь с я т е, що п р о п о з и ц і я „з г о д и" в и х о д и т ь п о п я т и м і с я ц я х б е з п о щ а д н о ї б о р о т ь б и" і кінчить такою порадою:

„Місто однак шукати „згоди" розумнійше, зробив би уряд Р. Н. С., колиб заборонив писати двом другим редакторам, як се зробив вперших, а згода прийшла би сама з себе".

На цілу ту писанину попівської ґазетки можемо їй заявити, що вона всї ті свої „відомости" або в и с с а л а з п а л ь ц я а б о с х о п и л а з в о з д у х а. І можемо її запевнити, що Р. Н. Союз (старий):

1) не клонить ся до згоди і помиреня з еп. Ортинським;

2) не виходив з пропозицією „згоди" анї по 5-ти місяцях безпощадної боротьби анї перед 5-ти місяцями боротьби;

і 3) не шукав „згоди" анї її не шукає.

З уваги на все те всякі поради „Америки" нашому Союзови злишні і звернені на фалшиву адресу.

Инакші відомости, вже не з пальця ані з воздуха, але з якогось натхненя — має редакція „Канадийського Русина", бо пише:

„Як нас повідомляють з компетентного жерела, до згоди між еп. Сотером і Р. Н. Союзом прийде, тимбільше, що безцільність і шкідливість боротьби бачать вже ясно обі сторони".

Отже видно редактор „Канадийського Русина", як на редактора католицької ґазети пристало, розмовляв з духами, від котрих довідав ся, що в будучности прийде певно до згоди.

Га, про будучність може собі говорити редактор „Канадийського Русина" зовсім сьміло, що схоче. Він певний, що в тім, що буде, ми його не можемо сконтролювати і не можемо спростувати його шиганини.

Добрий примір з того повинен собі взяти і редактор ґазетки „Америки" і коли буде розмовляти з духами про те, що буде, то може бути також певний, що ми не спростуємо його „відомостий" з „компетентного жерела". Бож певна річ, що редактор католицької ґазетки має там скорше доступ ніж ми грішні.

О. АРДАН ЗАКИДАЄ НАМ „ГУЛЇҐАНСТВО".

З якої речі? — спитаєте ся.

Ось послухайте!

В 24-ім числї „Свободи" писали ми так:

„О. Ардан в останнім (23) числї „Н. В.", навівши слова зі „Свободи" із зазивом, щоби нарід не давав гроший на „Петрів гріш", а радше зложив на голодуючих в Галичині, пише так: „Таке писане з боку (котрого?) „Свободи" є сьмішне, а заразом і підле". Дальше знова так пише: „Мірайте одною міркою і Шептицького і Ортинського, але не кидайте болотом на Ортинського".

За те, що ми подали ті два реченя з „Народної Волї", називає нас о. Ардан „гулїґанами", а своє нове прізвище для нас оправдує тим, що ми буцімто перекрутили його реченя та пофалшували факти. Чи о. Ардан має рацію, видно зараз з його слїдуючого реченя, яке звучить:

„Народна Воля" писала (в 23. ч.), що накидуване ся греко-католицької часописи „Свободи" на греко-католицького еп. Ортинського за те, що він збирав датки для Папи є сьмішне і підле."

Отже о. Ардан самий тутки стверджує, що ми не перекрутили нічого, анї жадних фактів не пофалшували. Ми подали дослївно реченя о. Ардана, а тільки викинули титул „грецько-католицька „Свобода", бо вона з таким титулом не має нічого спільного. Адже знає о. Ардан, що старий Союз відкинув назву „грецько-католицький" тоді, як народив ся молодий Союз, а до „Свободи" з таким перехрещенем ще ніхто не вибирав ся, бо всякий знає, що се є народна часопись, але не віроісповідна. Отже коли можна говорити про „перекручуване фактів", то в кождім разі не з нашої сторони, а хиба „з боку" о. Ардана, коли прозиває „Свободу" „грецько-католицькою". Вже як конче хоче прозивати нашу часопись о. Ардан, то лїпше пасує прізвище „малоросійська Свобода", бо се буде походити від прозваного ним „малоросійського Союза", якого „Свобода" є органом.

Щодо вислову „гулїґанство", то — як бачать наші читачі — причіпило ся воно нам за передрукованє двох речень з „Народної Волї", в яких було сказане, що писане „Свободи" проти еп. Ортинського є підле.

На слово „підле" ми відповіли спокійно, без лайки і діждали ся другого — „гулїґанство". На се ми знова відповідаємо спокійно, без лайки і може діждемо ся ще третого маєного прізвища.

Як за ті „милі" прізвища маємо називати о. Ардана, далебі не знаємо і просимо його о пораду. Хотїли би ми назвати його „джентельменом", та признаємо ся щиро, що якось не маємо сьмілости.

ВИСОКА НАУКА З „НАРОДНОЇ ВОЛЇ".

Наші читачі пригадують собі, що ми в останних двох числах звернули були увагу на чудернацькі оголошеня в „Народній Волї". Та зачіпали ми собі лихо; дістало ся нам за се доволї! А вже найбільше в останнім числї „Народної Волї". Там закинено „критичній силї" зі „Свободи" просто з моста, що вона нічого не знає. Дятого „сила" з „Народної Волї" (може для відміни — безкритична) заявляє, що навіть не хоче вчити редакторів „Свободи", бо вони „безнадійно нещасні", а як держить виклад, про котрий низше почуємо, то тільки для науки читачам „Народної Волї".

Крім титулу „безнадійно нещасні" звернув ся редактор „Народної Волї" ще з такими зворотами на нашу адресу: „нічого не знаючі всезнайки зі „Свободи"; „надєя ест магков ґлупіх"; „доказ глупоти „критичної сили"; „критична сила поучує нас з цілою повагою свого неуцтва" і т. д. А подаючи дальше приміри у своїй науковій праці, має до розпорядимости редактор „Народної Волї" отакі слова „лїпшого" походженя: „розпусник, злодій, кирпня, глупота, шмата, шубравство, штубацтво" і т. д.

Делїкатні слова, але занадто.

В бруковій часописи виглядали би вони гидко, але в поважній трохи... інакше.

По таких словах іде наука, — виклад української граматики. Чули ми вже про рахунки з „Народної Волї", про оголошеня, про слова „лїпшого" походженя, а тепер ще почуємо і про українську граматику.

В 24-ім числї написали ми, згадуючи про одно оголошене в „Народній Волї", що український вислів „середні імена" може значити тільки те, що по латиньски „nomina neutra" і подали приклад: стіл — мужеське імя; лавча — женьске імя; теля — середне імя; а середне імя в многім числї буде — середні імена.

Се не сподобало ся ученому з „Народної Волї" і він написав так:

„Не знати в якій граматиці вичитала „критична сила" такі дурниці. Ми ще не чули, аби посол Василько видав українську граматику, а се хиба можливе в граматиці барона Василька або в „Календарі Малоросійського Союза" або „Свободі". Отже пояснимо „критичній силї" — коротко, а ясно. „Nomina masculina" не значить по українськи „мужеські імена", як хоче „Свобода". Мужеськими іменами називаємо по українськи імена, які дає ся особам мужеського пола. Отже Матій, Осип, Богдан, Петро, Володимир — се все мужеські імена — в протиставленю до „женських імен", які дає ся особам женського пола: Катерина, Василина, Ганна, Осипа, — се все женські імена. Через се нема „середних імен" в тім значіню, щоби вони належали до осіб третого пола, до „середного", бо такого пола нема.

„Іменники середного роду (се не „середні імена") — се іменники, які означають річ або особу, про яку говоримо „воно". „Критична сила" зволить собі пригадати приміром: коромесло, шубравство, штубацтво. Найвисший час, аби „критична сила" „Свободи" все те знала!"

Прочитавши сей виклад „граматики" з „Н. В.", ми заціказили ся дуже його оригінальностю. Нова граматика, новий виклад. Хто міг таку граматику написати? Посол Василько ще граматики не видав, пише сама „Народна Воля", тож не знати, хто її написав. Відай буде се домашний промисл редакторів „Народної Волї".

Бо українська граматика д-ра О. Огоновського годить ся з нами; граматика д-ра С. Стоцького (хоч він противник пос. Василька) теж годить ся з нами; навіть граматика В. Коцовського і І. Огоновського для народних шкіл і ся годить ся з нами.

Ось-що пише наприклад ся остання (сторона 17., видане з 1912. р. §22. 4.):

„Отсї чотири части мови: іменник, прикметник, числівник і заіменник називають ся також іменами".

Отже з того виходить ясно, що власне іменники мужеського роду називають ся також — мужеськими іменами.

Але шановний „граматик" з „Народної Волї" каже, що мужеські імена се — Матій, Осип, Богдан, Петро, Володимир.

А послухаймо, що каже граматика В. Коцовського і І. Огоновського (також 17. сторона, § 23. 1):

„Між іменниками відріжняємо осібні назви осіб або річий, імена власні, на пр.: Петро, Львів, Карпати."

Отже з того виходить також ясно, що назви осіб не мають назви „мужеські імена", але — „імена власні", а назву „мужеські імена", як виходить з попередного, можна приложити до всіх іменників мужеського роду.

Ось-так виглядає граматика „Народної Волї" в сьвітлї правдивої граматики української мови. Сього вправдї не мали ми права писати, бо редакція „Народної Волї" згори застерігла ся, що її виклад до нас не відносить ся, бо ми „безнадійно пропащі", але має служити для науки читачам „Народної Волї". Одначе ми гадаємо, що і читачі „Н. В." колись учили ся тої граматики, про котру ми згадуємо, тому, на нашу думку, випадало їм пригадати, аби не дались збаламутити „новою" граматикою.

Дальше редакція „Н. В." невдоволена, що ми назвали англійську гумористичну часопись „The Masses" гумористичною та заявляє, що се сатирична часопись. Нова наша провина, але що-ж—ми „безнадійно пропащі", то вже нема надії на поправу, одначе може редакція самої таки часописи „The Masses" ще не є так як ми безнадійно пропаща та змінить в титулї своєї часописи: „The Masses, a Magazine with a Sense of Humor" слово „Humor" на „Satire". Може хоч редакція сеї таки часописи чогось навчить ся від „Н. В."

Наконець редакція „Н. В." звертаєть ся ще до нас з предложенем, щоби ми її перевели до анонса два анґлійські слова „middle names" добре по українськи.

Дивує нас, що редакція звертаєть ся до „безнадійно пропащих" за помочию; а до того мусимо заявити, що се внесене задалеко ідуче. І шкода тільки, що редакція „Народної Волї" жде та „хоче викинути" лихий переклад, бо як би ми зачали „Н. В." поправляти, то нічого би там не остало ся.

ГЛУПОТА І СЬМІШНІСТЬ.

Тими словами назвали американські часописи плян деяких приятелів президента Вілсона, щоби він для відверненя нападів на себе за свою нещасливу панамську політику розвів слїдство в справі панамської політики за президентури Рузвелта.

Але яких слів ужили би редактори тих ґазет, як би доля була для них така немилосерна і засудила їх на прочитане бодай одного числа попівської ґазетки „Америки". Не знаємо, чи найшли би доволї відповідну назву для редактора чи редакторів філядельфійської клерикальної ґазетки.

В такім положеню находимо ся і ми тепер, по прочитаню безконечно довгої, безконечно глупої і безконечно простацької напасти на нашу часопись та особистої лайки її редакторів. Найлїпшою карою для редактора попівської ґазетки за таку писанину було би, як би ми передрукували цілу його писанину та показали перед нашим загалом, якою моральною вартостю й образованем сьвітить редактор „Америки", а тимсамим і цїла його ґазетка. Але на се не маємо місця і не хочемо йому робити забогато чести.

Не станемо навіть вичисляти лайок ані вказувати на глупости і недорічности в писанині „Америки".

Про писанину таких „джорналїстів", як ті з „Америки" („джорналїстами" називають в Італії гольтіпаків, що бігають з ґазетами по улицях), каже німецький публіцист Й. Давід у своїй популярно-науковій розвідці н. з. „Die Zeitung", що лайка є присуща редакторам ґазет, які не мають жадного опору. Сильні часописи не потребують лаятись — пише він — а натомісць у слабих часописий лайка — се одиноке оружє, се одинокий спосіб боротьби за істноване.

Але крім лайки — як ми вже згадали — вбиваєть ся в писанині „Америки" на визначне місце і глупота та сьмішність.

Люди бувають сьмішні тільки тоді, коли хотять удавати або бути тим, чим вони на дїлї не є. Тому то „джорналїсти" з „Америки" такі сьмішні в ролї редакторів.

Але того вони нам не схотять признати, таксамо як не схотять признати глупоти у своїй писанині.

В тім винно се дивне переконане у людий, що до того, що пишеть ся, не треба прикладати жадних вимог. З того виходить легковажене часописий і взагалї цїлої лїтератури. Таке сумне явище можливе тільки у мало вироблених суспільностий. Поетом може стати кождий чоловік, що має ручку, перо, чорнило і папір. З такимисамими даними може стати і редактором.

Пояснимо редакторам „Америки" на прикладї легковажене письменства у нас. Правда — редакторами „Америки" стали вони відразу, без жадного приготованя ані покликаня, а тільки на — закликане. Таксамо „на закликане" можуть вони статись і „поетами", бо навіть уложили такий вірш:

„Онтам, онтам за горов
Сидять дурень за столом
Редагує Свободу
Мара знає чом дурну."

Але чи могли би вони так з легкої руки стати ся наприклад малярами й оголосити в „Америці", що малюють церкви? Чи могли би так з легкої руки стати оперовими співаками і виступати публично в операх? Чи могли би вони так з легкої руки стати різбарями і вирізбити наприклад копію мілонської Венери без рук так легко, як „вирізбили" свою статю без голови?

Каже найбільший німецький фільософ Імануїл Кант: „Незнаня не можна ніколи инакше пізнати, як тільки через знане; таксамо як слїпий не може собі уявити своєї темноти поти, поки не провидить".

Сеї науки радимо держати ся редакторам „Америки", а покищо радимо їм не виїздити зі своєю „наукою", бо — як каже італійський мислитель Яків Леопарді, — „найпевнійшим способом на укритє перед другими границь свого знаня є — не переступати їх".

Хиба редактори „Америки" держать ся отсеї гадки сьвятого евангелиста Матея: „Блажени нищії духомъ, яко тѣхъ есть царствіе небесное" (Матея, глава V. 3.).

А тоді, то инша річ. Вони яко редактори католицької ґазети мають повне право до царства небесного і ми в тім не хочемо їм перешкаджати.

КСЬОНДЗ АРДАН В ОБОРОНІ „МАЛОРОСІЙСЬКОГО" СОЮЗА.

Ксьондзови Арданови подобало ся назвати наш Руський Народний Союз „малоросійським" Союзом. Ксьондз Ардан захотів за всяку ціну стати спасителем сього „малоросійського" Союза і послїдне (25) число „Народної Волї" зробив навіть органом сеї „малоросійської" орґанізації. Не вірите? — то можете зміряти, а ми вам радо поможемо.

Порахуймо лише самі заголовки всіх статтий, новинок і запитів, які ксьондз Ардан написав і велїв видрукувати у своїм прибічнім органі (лиш в однім числї!): 1. Ось де закопана собака. 2. Стеткевич в дубину? 3. Кандидати: Гришко—Поляк. 4. Уряд малоросійського Союза встрашив ся Ортинського. 5. „Валечний" редактор. 6. Як головні урядники старого Союза боронять інтересів членів ст. Союза. 7. Як урядники малоросійського Союза виконують ухвали конвенції? 8. Мимоходом. 9. Гулїґанство „Свободи". 10. Ще про американські оголошеня, або редактори „Свободи" образують ся дальше. 11. Варта би знати. — Одинайцять кавалків!... бррр!... Ксьондз Ардан заки те все написав, то мусїв добре намняти собі чуба, а може навіть геть вилисїв з великої натуги. Як він ще раз відважить ся до такої великої міри напинати свій вчений мозок, то готова бути страшна катастрофа: ксьондз Ардан готовий опинити ся в такім закладі, де то люди з недостачі иншої роботи по стінах друть ся...

В однїй Ардановій статї є такі наклепи й інсинуації на управу нашої орґанізації, що не відповісти на них було би з нашого боку майже злочином. Маємо на думці статю, яку ксьондз Ардан назвав шумно: „Як головні урядники старого Союза боронять інтересів членів ст. Союза". Окрім того довжезного заголовка написав ще ксьондз редактор під сподом: „Читайте з увагою!"

Попробуймо і ми прочитати те, що так „слїчно" захвалює ксьондз „добродзей", та переконаймо ся, як то урядники старого Союза служать членам сеї орґанізації...

Те, що ми повинні „читати з увагою", написав п. Николай Гевчук, член нового і старого Союза в Мілвіл, Н. Дж. Він зачинає своє письмо так:

Ось тут описую вам, дорогі читачі, яка то доля стрінула мене на славетній першій Руській Кольонії в Мілвіл, Н. Дж., як рівнож перестерігаю всіх членів обох Р. Н. Союзів, щоби передовсїм не вірили в жадні дописи поміщені в органі „Свобода" з під пера редактора тоїж „Свободи" п. О. Стеткевича, бо як я вже пересьвідчив ся, то „Свобода" не має служити членам Р. Н. Союза (старого), але має служити для компанії „Юропіен Колонізейшен Ко.", що „Свободу" законтрактувала про свій власний бізнес.

Минувшого року вичитав я в „Свободі" допись з під пера самого редактора „Свободи" п. О. Стеткевича під заголовком: „Під весну" і з тої дописи вичитав я, що „Свобода" старає ся полїшити долю бідного робітника як і своїх членів, та вирвати єго з під босівської опіки, і притім дуже радить зажити свобідним духом на власнім кавалку землї, та пропонує всім Русинам, котрі лиш хотять полїшити свою долю, осїстись на „славетній" Першій Руській Кольонії в Мілвіл, Н. Дж.

Так я перечитавши тую добру пораду п. О. Стеткевича в „Свободі" подумав, що і мені час по довгій тяжкій майнерській роботі на старість осїсти на власнім кавалку землї та мати свою хату, та щоб мож виховати своїх дїтий в руськім дусї, бо вірилем сьвято, що то буде колись Руська Кольонія, за котрою я так вздихав.

Дальше оповідає п. Гевчук дуже широко про те, як то він писав лист до компанії з запитанем про ті фарми, як по трох днях дістав відповідь від п. Матолича, а потім ще кілька відповідий на инші листи, як п. Матолич хвалив сї фарми, як він вибрав ся до Філядельфії до офісу компанії, як п. Матолич возив його до Мілвіл і як він „дав ся заманути і згодив ся закупити 10 акрів ліса і пеньків, не знаючи, що замість землї купує чистий пісок" і т. д.

Ми не маємо потреби наводити або хоч переповідати усе те, що п. Гевчук пописав у своїм листї до „Народної Волї", бо його жалї відносять ся головно на адресу компанії, яка нас зовсім не інтересує і в обороні якої ми тут ставати не будемо. За те ми приневолені навести з листу п. Гевчука усї ті уступи, що відносять ся безпосередно до „Свободи" або до урядників Р. Н. Союза. Наводимо дотичні уступи по порядку. Ось вони:

Дивуєтесь, пов. Читачі „Н. В.", що мене спонукало тую допись писати. Бо ті фарми, що продає згадана компанія, а про котрі так горячо аґітують головні урядники старого Союза, то не земля, а чистий пісок, а до того пень на пеньку, бо добре дерево Англики зрубали, так що свої руки на груди зложу, а тих пеньків не виглядажу.

А що „Свобода" служить п. Матоличови, то я сьвідчу словами всіх тут замешкалих Русинів. Скілько разів писали до „Свободи" протести против єї дописий, або перестерогу перед купном тих земель, та против бізнесу пана Матолича, (бо він покупив землї від 8-10 дол. за акер а від Русинів тягне по 80 доларів), то „Свобода" ніколи тих гляв не помістила. Одного разу поспитав п. В. Морозович пана Матолича, чому „Свобода" викинула оголошене п. Черниховського, який оголошував таньші фарми на продаж? На то дістав п. В. Морозович відповідь від пана Матолича, що: „ми „Свободу" законтрактували і „Свобода" не сьміє ніяких оголошень про інакші фарми з Мілвіл поміщувати". (Підчеркнене „Нар. Волї".) Сьвідок сего є Н. Вейгер.

Тепер я питаю, чи „Свобода", та, котру ми члени оплачуєм, має служити до бізнесу п. Матолича? Ганьба таким головним урядникам старого Союза, котрі „Свободу" запродали на такий паскудний бізнес, що з єго членів неоден послїдний гріш втратив.

Під листом п. Гевчука помістив ксьондз Ардан дуже гарні і дуже поучаючі коментарі, які ми тут наводимо в цїлости і дослївно (поправляємо лише найконечнійші ортоґрафічні блуди). Ось ті цінні уваги превелебного ксьондза Ардана, які він велїв надрукувати товстими черенками:

Вже спорий шмат часу минуло, від коли одержали ми повисшу допись. Зміст сеї дописи здавав ся нам так неімовірним, що ми не хотіли сеї дописи друковати, не виславши вперед туди свого чоловіка для провіреня фактів, через що справа значно затягнула ся. Але що послїдними часами довідались ми з уст достовірних людий як і з письм, що многі з наведених в дописи фактів є правдиві, проте друкуємо сю допись д. Гевчука в тій надії, що вона принесе загалови нашому лише користь.

„Народна Воля" подала була ще в Авґусті 1912 року в двох числах, 34 і 35, безсторонні інформації про Юропіен Колонізейшен Компані і єї землї в Милвил.

Помимо сего Головні Урядники старого Союза позволили президентови тої Юропіен Колонізейшен Ко. промовляти в Септембрі 1912 р. на конвенції в Вилкесбері, Па., до делеґатів так само, як дозволили промовляти гостеви з Галичини з. С. Демидчукови, себто поставили на рівні галицького гостя з президентом бизнесової компанії. Каса старого Союза платила делеґатам і урядникам дієти за час, який мав бути ужитий на наради над добром старого Союза, а тимчасом урядники віддали часть того часу оплаченого касою Союза задармо до розпорядимости президентови Юропіен Колонізейшен Компані, щоби він на конвенції старого Союза адвертайзував собі свій власний бизнес. Розуміє ся, що головні урядники Юропіен Колонізейшен Компані опісля „трітували" Головним Урядникам старого Союза — а за той тріт мабуть платять тепер Гевчуки і їх товариші.

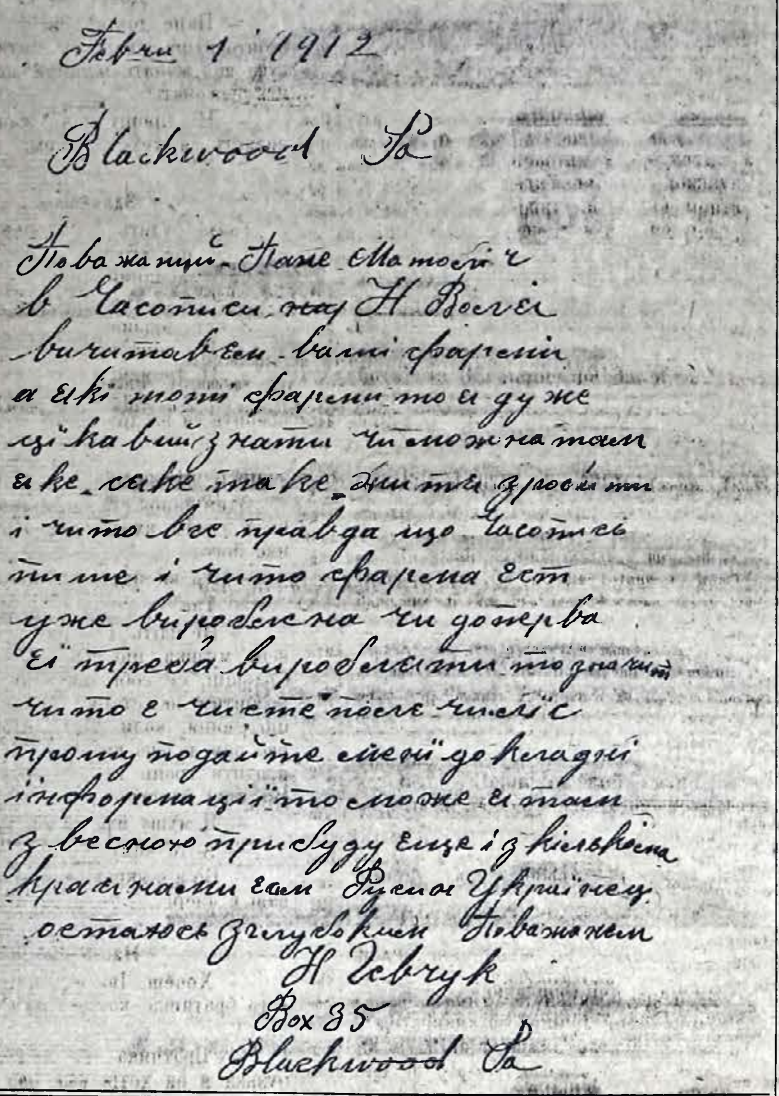
Як би там одначе не було, то на нашу думку обовязком членів старого Союза повинно бути безсторонно розслїдити сю справу (більшість тих, що там купили землю — се члени старого Союза), розслїдити, чи справдї головні урядники старого Союза мають які бизнесові зносини з компанією Юропіен Колонізейшен Компані і які, чи правда се, що „Свобода" законтрактована і не сьміє нічого писати про надужитя і кривди членів старого Союза, ані друкувати їх протестів та дописий, чи правда се, що „Свобода" не сьміє друковати оголошень других подібних земельних Компаній в Милвил і околици, одним словом, чи правда се, що головні урядники старого Союза і „Свобода" віддали членів своєї власної орґанізації старого Союза на цілковиту ласку і неласку Юропіен Колонізейшен Компані і чому?

Се розслїдити і розсвідчити безсторонно є на нашу думку обовязком членів старого Союза, бо если їх товариші, члени тоїж самої орґанізації, справдї скривджені головним урядом Союза чи ким другим, то хтож як не они повинні їх боронити?

Наперед ми мусимо відповісти п. Гевчукови, а ксьондз Ардан будуть ласкаві мотати собі те все на вус (а що вони безвусі, то нехай за той час довбають пальцем в носі).

Отже п. Гевчук повинен знати, що ніяка на сьвіті редакція не відповідає за оголошеня у своїй часописи, а тим-самим не можна мати ніяких претенсій і до п. О. Стеткевича, котрому до анонсів „Свободи" навіть не вільно мішати ся, бо до сього є инший урядник, вибраний конвенцією. П. О. Стеткевич не пише в „Свободі" ніяких дописий (не пише їх також і „Народна Воля" анї жадна инша часопись), отже не потребує бояти ся, чи „всі члени обох Р. Н. Союзів" схотять у ті дописи вірити, чи ні...

Чи п. Гевчук постановив купити собі фарму, „перечитавши добру пораду п. О. Стеткевича в „Свободі" — на се нехай відповість отсей перший лист п. Гевчука до п. Матолича, писаний і підписаний його власною рукою:

Февчи 1 1912
Blackwood Pa
Поважаний Пане Матоличь
в Часописи нар. Н. Волѣ
вичитавсеи ваши фарми
а які тоті фарми то я дуже
цікавий знати чи можна там
яке сяке таке житє зробити
і чито все правда що часопис
пише і чито фарма єст
уже виробена чи допєрва
єї треба виробляти тоzнач
чито є чисте поле чи ліс
прошу подайте мені докладні
інформації то може є там
з весною прибуду еще і з кількома
краянами єсм Русин Українец
остаюсь з глубоким Поважанєм
Н Гевчук
Box 35
Blackwood Pa

Для ліпшого зрозуміня подаємо се письмо друком і поправляємо, де треба, ортографію й інтерпункцію.

February 1, 1912. Blackwood, Pa. Поважаний Пане Матолич. В часописи „Нар. Воля" вичитавси ваші фарми, а які тоті фарми, то я дуже цікавий знати, чи можна там яке-сяке-таке жите зробити і чи то все правда, що часопис пише і чи та фарма єсть уже виробена, чи доперва єї треба виробляти, то значить, чи то є чисте поле чи ліс. Прошу, подайте мені докладні інформації, то може я там з весною прибуду ще і з кількома краянами. Єсьм Русин-Українець. Остаю з глубоким поважанєм, Н. Гевчук, Box 35, Blackwood, Pa.

Що нібито головні урядники старого Союза агітують горячо за фармами „Юропіен Колонізейшен Компані" — се брудна лож, до якої спосібні лиш такі підлі люди, як Гевчук, Ардан і їм подібні. Доказу на се не знайде ксьондз Ардан ніколи, хоч би навіть перекинув ся у правдивого чорта і мав змогу пропискати ся там, де йому треба щось конче підслухати, приміром... діркою від ключа. Чи то фарми у Мілвіл є земля чи чистий пісок — се п. Гевчук повинен був знати ще тоді, коли п. Матолич возив його в самоході на руську кольонію. Ми тому не винні, що п. Гевчук купив фарму ще в 1912. році і доперва по упливі двох літ побачив, що на тій фармі — „чистий пісок", а в тім піску „пень на пеньку".

Ми тільки цікаві, як на тих „пісках" і „пеньках" живуть инші фармері (між ними й кільканайцять Русинів), а їх у Мілвіл і околиці є певно кількасот!

Пан Гевчук хоче сьвідчити „словами всіх замешкалих у Мілвіл Русинів", що „Свобода" служить п. Матоличеви. Доказом дого мали би бути протести, „писані до „Свободи" против її допісий". Чи такі протести були справді коли? — Так! були! Присилали їх пп. Процишин, Коцюбинський і Мультан. Ми тим панам відповідали більше-менше так: Пришліть на те все, що Ви написали, заприсяжений афідевіт, а ми Вам радо помістимо; инакше ми можемо дуже легко наразити ся на процес з тою компанією, проти котрої Ви виступаєте. — Нічого позитивного і нічого достовірного згадані панове нам до поміщування у „Свободі" не присилали, тож ми були приневолені трактувати їх як простих клеветників, котрі свої „кривди" вміють доказувати лише такими фактами й аргументами, як: десь хтось комусь зробив щось, а-ле із того не бачив; — казали люди, але їх нема і не буде...

„Свобода" оголошеня п. Черниховського ніколи не викидала, бо його не мала. А може мала?... В 31. числі „Свободи" (з 31. липня 1913) находить ся на 8-мій стороні ось таке оголошене:

Позір! Русини! Фарма на продаж в місті Мілвіл, Н. Дж. Не пожалуєте, хто купить фарму зараз близько міста Мілвіл в стейті Ню Джерзи. Тілько 10 мінут ходу з міста. При самій головній дорозі т. зв. Малага Род, котра веде до Філадельфії. До стації 7 мінут ходу, а ще близше до стріткари, яка іде що пів години з Мілвіл до Вайнленд, Н. Дж. На продаж є около 130 акрів землі. З того є 30 акрів орної землі і засіяної, а решта корчі. Продає сам власитель в кавалках по 20—30 акрів. По близші інформації інтересовані зволять звертати ся до Harry Cherny, P. O. Box 1035, Millville, N. J.

Дуже можливо, що Гарри Черни се власне п. Черниховський (наші нетямучі люди люблять часто перекручувати свої імена і назвиска), але на кождий случай показуєть ся, що п. Гевчук, обжаловуючи „Свободу", не має ніякої рації.

Дуже тяжко повірити, щоби п. Матолич мав до когонебудь сказати зацитовані п. Гевчуком слова: **„Ми „Свободу" законтрактували і „Свобода" не сьміє ніяких оголошень про інакші фарми з Мілвіл поміщувати"**. Нам лише дивно, що ксьондз Ардан, на око розумна людина, а повірив так сліпо у таку нісенітницю і велів її надрукувати в своїм „ляйборгані" чорними капіталами (великими буквами)!

Як п. Матолич вимовив ся справді колинебудь, що „ми (себто компанія) „Свободу" законтрактували" — то мав він певне на думці, що „Свобода" робить контракти із всіми більшими фірмами, які у ній адвертайзують ся, особливо тоді, коли оголошене має іти через довший час. Ми певні, що так робив і робить ксьондз Ардан, але він в тім випадку прикидаєть ся дурним і рие, рие, рие...

Пан Гевчук докликуєть ся щодо вписку п. Матолича про законтрактоване „Свободи" на сьвідоцтво Н. Бейґера. На щасте (а може нещасте для пана Гевчука і його опікуна ксьондза Ардана) ми маємо в руках власноручний лист п. Николая Бейґера, датований з Мілвіл 27. цьвітня с. р., у якім читаємо між иншим таке (цілого листу не наводимо, бо він за довгий, але в потребі можемо ним служити, а навіть в цілости опубликувати): „Ті люди (мова про п. Гевчука і ще чотирох „покривджених") люблять сварню, а не мир. За ту компанію сьвідчать сьвідомі люди, тутейші мешканці, а людям і так не вгідно. Ті, котрі то так кричать, були у клерка повітового та дістали відповідь, що та компанія чиста, без довгу і чартерована, одним словом — можна на сю компанію сказати цілком інакше, як она ту має від денекотрих людий. Друге, що „Юропіен Кол. Компані" так і п. Матолич іще кривди нікому не зробили, бо властиво они іще неодному допоможуть, коли кому що забракне і суть одиниці, котрі можуть се сказати".

Нехай же тепер скаже ксьондз Ардан, але по совісти (коли він її ще має), чи „Свобода" служить до бізнесу п. Матолича — як се торочить божевільний п. Гевчук?

„Ганьба таким головним урядникам старого Союза, котрі „Свободу" запродали на такий паскудний бізнес, що з его членів неоден послідний гріш втратив" — горлає грімко п. Гевчук. Ми так само крикнемо „ганьба!" — але кому? Чом же п. Гевчук, або ксьондз Ардан, або його вірник, якого він вислав до Мілвіл, або врешті хтонебудь инший не скажуть, **котрі урядники запродали „Свободу" на паскудний бізнес?!** Як ми можемо карати когось, не знаючи докладно кого? Чому ксьондз Ардан, така високо моральна і благородна людина, не вивідаєть ся, де треба, як називають ся ті злочинці, котрі — по його словам — віддали членів своєї власної орґанізації старого Союза на цілковиту ласку і неласку Юропіен Колонізейшен Компані?...

Тепер приходить ся нам станути око в око з самим ксьондзом Арданом, найбільшим, найславнійшим і найрозумнійшим редактором на американській Руси. Треба нам розправити ся з тими дорогоцінними увагами, які одинокий правдивий соціяліст в Америці і опікун всіх покривджених на цілім сьвіті виписав, а відтак видрукував під знаменитим (також дуже цінним) листом п. Николая Гевчука.

Розумні читачі „Народної Волї", котрі читали лист Гевчука в цілости, а відтак читачі „Свободи", котрі прочитали наведені нами висше уступи з сього листа, видять і без посторонної помочи, що в Гевчуковім листі нема нічого окрім неузасаднених здогадів, хоробливих міркований і брудних та злобних наклепів і очернень. Видить се добре і Лис Микита в особі ксьондза Ардана, але він удає дурного, бо конвенція „малоросійського" Союза за плечима, а йому хочеть ся „трошки" покиринити і посвинити, бо він на се має патент і він до сього сотворений та має навіть у тім напрямі великі, ніким недосяжні здібности. Ви тільки прочитайте ще раз уважно редакційну дописку ксьондза Ардана під Гевчуковим листом, а побачите зараз, як Лис Микита меле хвостом...

Чому ксьондз Ардан не помістив Гевчукового листа зараз тоді, коли його дістав? Бо нібито треба було провірити страшні, „неймовірні" факти. Се брехня. Причини були инші і було їх дві: перша — недорічність і безвартісність Гевчукового листа, а друга — добре платний адвертайзмент „Юропіен Колонізейшен Компані", який „Народна Воля" містила аж до послідного часу. Коли ксьондз Ардан переконав ся, що перед конвенцією старого Союза він не годен нічим позитивним „пришпилити" ненависних йому урядників сеї орґанізації, задумав хляпнути на них бодай тим болотом, яке було під рукою (иншого й не мав!), отже змістом Гевчукового листа. Ануж — гадав собі хитрий Лис Микита — знайдуть ся дурні, що повірять в калюмнії якогось божевільного чи може тільки придуркуватого фармера-нероби, і потягнуть цілий головний уряд, а хочби тільки екзекутивний комітет і урядників „Свободи", на суху галузь або — після соціялістичної методи: на ліхтарню?!... Подібний моральний підклад має і друга причина. Доки „Європейська кольонізаційна компанія" платила ксьондзови Арданови солоно за адвертайзмент, доти він „благорозумно" мовчав. Якже п. Матолич з якихсь-там причин виповів кс. редакторови адвертайзмент, він зараз виняв з шуфлядки припорошений лист Гевчука і луп його до свого орґану! Най читають члени Ардан'вського Союза і нехай видять, які то злодії є головними урядниками в „малоросійськім" Союзі... А що властиво провірив на місци в Мілвіл „свій чоловік", висланий туди ксьондзом Арданом? „Свій чоловік", в особі славного голови нового Союза п. Івана Артимовича, вивозив ся доволї в автомобілю з п. Матоличом, насьміяв ся досхочу з дурних Гевчуків (се факт!) і вернув до свого „боса" з тим, з чим від него виїхав. Ксьондз Ардан запевняє, що „многі з наведених в дописи фактів є правдиві". Якіж се властиво факти, в чім лежить та їх правдивість і чим вони доказані? А коли тіякісь факти є справді правдиві (ксєнже Ардан: чи факти можуть бути також неправдиві? Щож по Вашому значить слово „факт"?), то чомуж ксьондз Ардан взиває членів старого Союза до поновного розслїдженя тих самих „фактів", які вже розслїдив самий ксьондз Ардан (адже він ксьондз, а не простий член старого Союза і йому прості люди повірять!) і його паламар Артимович?!

Ксьондз Ардан безлично брехе (йому се не першина і він до сього вже здавна привик!), коли каже, що „головні урядники старого Союза позволили президентови тої Юропіен Колонізейшен Ко. промовляти в септембрі 1912 р. на конвенції в Вілксбері, Па." По перше, що чоловік, який промовляв на послідній конвенції, не був президентом кольонізаційної компанії (се був майор або по нашому посадник міста Мілвіл), а по друге — йому позволили говорити не головні урядники, а конвенція, бо головні урядники не мають на конвенції ніяких прав і не можуть комунебудь щось позволяти або не позволяти. Ксьондз Ардан знає добре, що говорить остатні дурниці, але він собі з того нічого не робить, бо йому потрібно сього до його політики. Ксьондз Ардан учив ся колись у Єзуїтів і знає на память, ба має навіть у своїй крови звісне єзуїтське правило: ціль осьвячує средства.

Ксьондз Ардан не має ніякого права порівнувати когонебудь з д. Демидчуком, бо ніхто з американських Українців не зробив д. Демидчукови тілько кривди, що ксьондз Ардан. На се ось доказ: Коли д. Демидчук вибрав ся до Канади і мав там перше віче, соціялїстичні голодранці (мабуть російські жидки або ляшки) зробили йому досить немилу бучу, а відтак обмазали його ще своїм поганим болотом в... „Народній Волі"! Ксьондз Ардан, щоби догодити дурним, недовареним соціялїстам (аж гріх звати їх соціялїстами!), яких у своїм житю ніколи не бачив, помістив брудну допись на д. Демидчука, з котрим знав ся особисто і котрий говорів йому і на конвенції в Вілксбері і у него в Скрентон, що він не приїхав робити тут політику, але зібрати пару центів на „Рідну Школу, в котрій учать ся також і діти соціялїстів (розуміеть ся, не таких „вчених" як Ардан і не таких „чесних" як його дописувателї з Канади).

До якої степени сягає підлість і злоба ксьондза Ардана, нехай послужить отсе його речене: „Розуміє ся, що головні урядники Юропіен Колонізейшен Компані опісля „трітували" головним урядникам старого Союза — а за той тріт платять Гевчуки і їх товариші". З одного боку безпримірна підлість, з другого огидне хлопоцанство. Ксьондз Ардан одним махом пера зробив головних урядників „малоросійського" Союза простими хрунями і за се він повинен би дістати відповідну „подяку". Ми не можемо надивувати ся „відвазі" ксьондза Ардана і за його „геройство" не можемо знайти для него відповідних слів похвали... Гарний, дуже гарний чоловік ксьондз Ардан! — от і все, що ми можемо йому сказати.

НАШІ ЕМІҐРАНТИ НА ОСТРОВІ ЕЛІС АЙЛЕНД.

Хотяй еміграція в послідних часах трохи ослабла, то всеж таки число еміґрантів, задержаних властями на Еліс Айленд, є дуже значне. За причинами сего не треба довго шукати. З причини застою в промислї Злучених Держав іміґраційні власти виконують свої обовязки значно острійше, ніж се діеть ся, коли відносини є зовсім правильні. Тим дасть ся оправдати, що так богато людий є задержаних, а відтак виключених зі Злучених Держав. З другої сторони, як се було вже сказане в попереднім звіті, настали в старім краю дуже тяжкі часи і з тої причини дуже богато людий втікає до Америки і то таких, котрі при инших відносинах ніколи й не думали би покидати своє господарство,

В послідним тижни прибуло всего 6.000 еміґрантів; на біжучий тиждень сподівають ся, що прибуде лише 4.000 нових еміґрантів.

Протягом послідного тижня задержано слідуючих еміґрантів:

Анна Солодка, з пов. Тернопіль, літ 22, прибула на корабли „Ляпляна"; їхала до своєї сестри і шваґра Романа Базара в Когус, Н. Й. Вона жде на гроші.

Магдалина Юрковська, з пов. Гусятин, літ 28, прибула на корабли „Кайзер Вільгельм дер Гроссе"; їхала до свого мужа в Менчестер, Н. Г. Власти не можуть її пустити, доки вона не викажеть ся потрібною готівкою гроший і точною адресою до свого мужа.

Параня Козан, з пов. Бібрка, 30 літ, прибула на корабли „Рошембо"; їхала до своєї сестри і шваґра Демка Сулими, який жие в Ню Йорку. Вона чекає вже кілька днів на своїх краянів, щоби її відобрали з „острова сліз".

Марія Андруняк, з пов. Борщів, літ 35, прибула на корабли „Оцеанія" враз з 16-літною дочкою Анною; їхала до свого брата Михайла Горбута в Пітсфілд, Масс. Хоч її чоловік Петро також перебуває тут в Злучених Державах, Петро, здасть ся, вирік ся своєї родини, бо вже через 9 літ нічого не писав анї не посилав гроший своїй жінці. Власти виключили Марію з тої причини, що лїкарі сконстатували, що вона находить ся в поважнім стані. Видай, щоби укрити сором, вона рішила ся виїхати до Америки, але дарма. Її судьба тепер ще гірша ніж була передше. Дарма проливає вона гіркі сльози, власти не змилосердять ся над нещасливою людиною і вона мусить вертати назад.

Федір Мардзінський, з пов. Лїско, літ 15, прибув на корабли „Кайзер Вільгельм дер Гроссе"; їхав до свого брата в Обурн, Н. Й. Його виключено з тої причини, що він не має ще укінчених 16 літ; але є надія, що коли зголосять ся кревні і зложать відповідну заяву, власти змінять своє рішене.

Мілян Яцко, зі стол. Землїн (Угорщина), літ 55, прибув на корабли „Кайзер Вільгельм дер Гроссе"; їхав до своєї дочки і зятя Андрія Комана, який жие в Томас, В. Ва. Його задержали власти з огляду на його пізний вік і він мусить чекати, доки не надійде від його кревних „афідевіт", що зять хоче і може дати удержане старому тестеви.

Федь Вайда, з пов. Жидачів, літ 18, прибув на корабли „Президент Ґрант"; їхав до свого кревного Михайла Маркова в Джерзи Сіти, Н. Дж. Він чекає нетерпеливо на відповідь з Вашінґтону на внесену апеляцію проти його виключеня. Перед властями признав ся, що сидів в арешті (підчас слідства) за бійку з жидом-корчмарем. Кромі сего похвалив ся також, що любить нераз добре напити ся. Се дало іміґраційним властям достаточну підставу, щоби заборонити Федьови вступу до Злучених Держав.

Нові книжки і виданя.

Видавництво „ДОБРА НОВИНА" у Львові випустило отсі нові видання:

„Звідки взяв ся чоловік?"

Малий вимок з дерева знаня. Написав Евген Гуцайло. Книжка має 80 сторін, з 15 образками в тексті. По конфіскаті другий наклад. Сконфісковані уступи є зімунізовані в австрійськім парляменті так, що цілість книжки нічого не стратила на вартости. Розвідка написана дуже живо, популярно та зрозуміло і читасть ся з великою цікавістю. Такої книжки у нас ще не було! — Ціна 15 цт.

„Вода в природі".

Написав К. Вільний. В сій книжочці говорить ся про се, яку важну роботу виконує вода в природі. Дуже цікаво написана. — Ціна 5 цт.

„Як повстав сьвіт?"

Друге, незмінене видане. З 13 образками. Про вартість сеї книжки та про її потребу вказує сам факт, що перший наклад в короткім часї зістав вичерпаний і треба було приступити до другого виданя. — Ціна 10 цт.

„Вставайте, кайдани порвіте!"

Збірник в сотні роковини уродин Т. Шевченка. (Зміст: Дмитро Макогон: Поклін Души великій (вірш); Т. Шевченко: Заповіт; А. Чернецький: Жите Тараса Шевченка; Т. Шевченко: Один у другого питаєм; О. Жихаренко: В добу кріпацької неволї (вірш); В. Темницький: Почуте суспільної кривди у Шевченка; Микола Голубець: В Тарасове Сьвято (вірш); Др. Донцов: З приводу ювилею Шевченка; Т. Шевченко: Сьвіте ясний, сьвіте тихий; Михайло Яцків: Шевченко на портреті Л. Сірякова; Робітник: Ювилей Шевченка на російській Україні; Дмитро Макогон: Три жертви. В тексті поміщено 5 ілюстрацій). — Ціна 10 цт.

Замовленя і гроші просимо посилати на таку адресу:

„Добра Новина", у Львові, Скшиньского 4.

(„Dobra Nowyna", Lemberg, Austria).

До ВП. ЖЕРТВОДАВЦІВ.

Покликуючи ся на дотичну ухвалу Гол. Уряду Р. Н. Союза, подаємо до відома загалу, що в нашій часописи містимо викази лише тих жертводавців, які надіслали жертви на адресу нашої часописи.

Редакція.

НОВИНКИ.

(Продовжене зі стор. 3-ої).

ДАР УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЄВИ.

Українське асекураційне товариство „Дністер" у Львові, в Галичині, дало в дарі для українського Національного Музея у Львові, який, як звісно, повстав коштом і заходами митрополита графа Шептицького, 5.000 корон, а крім того зложило 10.000 на сталий фонд, з якого процент (500 кор.) має йти на підмогу Національному Музеєви на його потреби.

НЕЩАСЛИВА ПРИГОДА НА ДАРАБІ.

Дня 4. с. м. пополудни лучила ся у Вижниці (на Буковині) страшна катастрофа, якої жертвою впало трох людий. Іменно дарабою вертали ся із полонини трох господарів. Дараба зачіпила у вижницький міст, який завалив ся й убив на смерть усіх трох господарів, тільки оба керманичі уратували ся. Двох трупів витягнено сейчас, а одного ще й доси не віднайдено.

МАНЕВРИ В ГАЛИЧИНІ.

Віденські ґазети доносять, що військо, стаціоноване в Галичині, буде мати сього року великі гірські маневри на північнім склоні Карпат. Галицькі війска вправляли ся до сеї пори на рівнинах, а тепер, з припорученя ґенерального інспектора всіх оружних сил, наслідника престола архикнязя Франца Фердинанда галицькі війска будуть сього року заправляти ся до гірської війни для оборони карпатських проходів.

ДОЛЯ ЗВЕДЕНОЇ ДІВЧИНИ.

Недавно розіграла ся у Львові потрясаюча драма. Молода 19-літна дівчина, зведена і полишена без средств до житя, поповнила самовбийство в очах свого любовника і в присутности инших осіб. Молодий польський академик І. Ч. пізнав перед кількома місяцями 19-літну Марію Кочапську, яка була занята в аптиці Міколяша і навязав з нею близші зносини. Кочапська покинула небаром свою посаду в аптиці, числячи на те, що І. Ч. буде її удержувати, бож вона сподівалась зістати матірю. Але Марія по кількох місяцях знудила ся вже панови І. Ч. Він через поліцію казав її викинути зі свого мешканя. Помимо того Марія не переставала ходити до свого любовника, хоч сей викидав її завсіди з хати. Переконавши ся, що всі надії страчені, постановила Марія умерти. Вона упросила свою давнійшу товаришку з аптики Міколяша, Софію Дуду, кілька пастильок сублімату, удала ся до мешканя І. Ч. і там перед його дверми отруїла ся. Сьвідком сього був І. Ч. і майже всі мешканці тої камениці. Візвано ратункове поготівле, котре застало вже трупа. Софію Дуду арештовано, а І. Ч., головному виновникови цілого нещастя, не спаде певно ані волос з голови.

З широкого сьвіта.

ПОЛЯКИ МОРДУЮТЬ СЯ.

Про некультурність польського народа сьвідчать вимовно події з останних часів в західній Галичині. Вічевики селяни нападають на зборах на бесідника, котрий належить до противної їм партії і бють його до крови та масакрують у звірський спосіб. А все лише за те, що він належить до иншої партії і має инші політичні переконаня, хоч любить свою вітчину не меньше від напасників. Недавно писали ми про такий звірський напад на основателя польської партії людовців та провідника її — посла Стапінського, а тепер знова доносять про такий звірський напад на редактора ґазети „Курєр львовскі" Івана Домбського. Він є також людовцем, але належить до відлому партії, який перед кількома літами відлучив ся від партії Стапінського і недавно промовляв на вічу в мазурськім селі Уязд проти посла Стапінського. Вічевики так побили Домбського, що ледви живого, отікаючого від крови, відвезено його до шпиталю. Голова його представляє одну велику рану. Осьтак Поляки обходять ся зі своїми провідниками, котрі — треба се признати — дійсно щиро працювали для свого народа. Оскільки висше стоїть наш український нарід, котрий вміє пошанувати своїх провідників, а з політичними противниками зі свого національного табора ніколи не розправляєть ся буком. Хлопського параґрафу уживають ся у нас в Галичині хиба для почастованя польських заїдів або кацапів-зрадників, але такого ліку, передівсім на зрадників, уживали ріжні народи вже з найдавнійших часів і тепер уживають навіть найкультурнійші народи. Здасть ся, що Господь Бог призначив бук на худобу, злодіїв і зрадників.

ДВА ШЛЮБИ ВЗЯВ МОЛОДИЙ РУЗВЕЛТ.

З Мадриду, столиці Еспанії, доносять, що Керміт Рузвелт, син бувшого президента Злучених Держав, взяв там дня 12. с. м. два шлюби з панною Вілярд, дочкою тамошного американського амбасадора. Наперед взяв цивільний шлюб, а відтак церковний в каплиці британської амбасади.

ПОКАРАНЄ ЦАРЕСЛАВНОГО ЕПИСКОПА.

З Петербурга, столиці Росії, доносять, що велике враженє викликало в російських політичних кругах перенесене житомирського православного епископа Антонія з Житомира до Харкова. Діяльність епископа Антонія, пропаґатора цареславної пропаґанди в Галичині, Буковині й Угорській Руси була лиш тому успішна, що епископ Антоній працював на тереві найблизшім до Галичини. Перенесеня його до Харкова обмежує сю діяльність. Петербурська російська ґазета „Рѣчь" довідуєть ся, що се перенесене наступило наслідком домагання австрійського міністерства заграничних справ, яке домагало ся рішучо перенесеня епископа Антонія з Житомира можливо як найдальше від галицької границі.

ЛІТАК В ОГНИ.

Селяни недалеко від міста Діжон, у Франції, побачили над недалеким лісом літак (аероплян), що летів в напрямі до міста. Несподівано вчули вони у воздусі гук вибуху і побачили по хвили, що літак горить. Літак коротку хвилю ще хитав ся, а потім упав на верхи дерев у лісі. Ґазом з машиною упало двох офіцирів-летунів, яких по хвилі знайдено. Оба були попарені і небезпечно покалічені.

СНІГ У ПАРИЖИ.

Білий був початок сего місяця в столиці Франції, Парижи. Підчас сильного морозу, який виносив 40 степенів Фаренгайта, впав сніг і прикрив землю верствою, грубою на півтретя цаля. З причини дуже ховзких хідників було дуже богато нещасливих випадків.

ПОРОДИЛА 5 ДІТИЙ.

Роза Салеші, на острові Сицилії (на Середземнім Мори коло Італії) породила нараз 5 дітий, двох хлопців а трое дівчат. Всі пятеро жиють і є здорові. Мати має тепер 40 літ і крім 5 дітий тепер вроджених мала ще шестеро. Були випадки, що матері родили по 3 і 4 дітий, але 5 се дуже рідкий случай. В 1874. році в Німеччині був случай, що молода женщина породила 5 дітий, але вони зараз померли. В 1880. році в Лондоні одній кравчині уродилось було 5, але 3 вмерло зараз по народженю. Розі Салеші уродилось 5 і всі здорові.

НОВІ ЖЕРТВИ ВОЗДУХОПЛАВСТВА.

Недалеко Відня (в Австрії) відбували ся вправи військових аеропланів і бальонів. У висоті 400 метрів прийшло до зударення аероплану з бальоном. Се спричинило вибух ґазів і пожар, що потягнуло за собою смерть 9 людий, які находили ся в обох воздухоплавах. Огонь був так сильний, що тіла нещасливих жертв були спалені на вуголь; навіть годинники і перстені стопили ся. Цісар, довідавши ся про се нещастє, висловив глубокий жаль і співчуте для родин погибших воздухоплавців.

ДУРНОМУ ВІЧНАЯ ПАМЯТЬ.

На ярмарку в місті Косові, в Росії, побачив злодійчук, як одна ґаздиня сховала за пазуху більшу суму гроший. Почав за нею слідити і коли вона вийшла за місто, упав напроти неї і став голосно стогнати. Баба спитала, що йому бракує, а він розповів, що хорий на груди і лікар приписав йому молоко з жіночих грудий, а він нещасний ніде не може дістати. Милосерна ґаздиня згодила ся за рубля накормити його своїми грудьми. Та ледви розпняла кабат, а злодій видер їй зза пазухи хустину з грішми і втік. В хустині було 200 рублів. Було се в Косові сідлецької ґубернії в Росії.

РОЗВОДОВА ГОРЯЧКА У ФРАНЦІЇ.

Після урядового звіту за р. 1911 дійшло в тім році число розводів до числа 17.453 (більше, чим в попереднім році, о 1.100). До сього треба додати 3.106 випадків сепарації (значить, що чоловік і жінка постановляють жити окремо, а суд се потверджує) 1.500 випадків, в яких судії не признали розводу і 1.500 випадків, де подружа знов погодили ся. Се дає 47 тисяч людий, котрі в однім році заявили ся яко нещасливі в подружи. Понад 12 тисяч подань о розвід вийшло від жінок, в більшій части від жінок робітників, а решта від мущин. Дуже велике число жінок в поданях о розвід за причину подавало пиянство мужів, а мужі знова віроломство жінок.

ТОРГОВЛЯ ГРІШМИ.

Правительство в Бельгії веде тепер боротьбу з цікавою торговлею грішми, яка наносить державним касам значні шкоди.

Група спекулянтів скуповує в Бельгії срібні 5-франкові монети (франк — 19 цт.) і на французькій границї замінює їх на банкноти (паперові гроші), які тепер є много дорожші. А що банкноти мусять приймати всі банки і виплачувати, в такий спосіб на тисячці франків у сріблі заробляють спекулянти 55 франків.

Ті маніпуляції спричинили в Бельгії брак срібної монети і тому поручило правительство надграничній поліції, щоби звертала пильну увагу на тих торговців.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. Оголошеня братських мітинґів поміщують ся в часописи безплатно, але тільки один раз. Ті оголошеня мусять бути в руках редакції найпізнійше в суботу перед виходом кождочасного числа. Оголошеня братських балів, концертів, театральних представлень і т. п. забав приймають ся до друку по 5 центів від кождої друкованої стрічки. Належитість за ті оголошеня треба слати наперед.

ВСЯЧИНА.

ЯК ПРАЦЮЄ АМЕРИКАНСЬКИЙ МІЛІОНЕР?

(Погоня за долярами. — Три корисні розмови телефоном. — Занятє в часі голеня, чищеня чобіт і піхтів. — Напруженє перед полуднем. — Докладний поділ часу).

Хто був в Льондоні, мусів певно бачити, як скоро споживають купці свій обід. Вони просто ликають подані собі прості страви, а відтак спішать сейчас до свойого інтересу. Кожда мінута дорога, кожда мінута представляє поважну суму, у декого навіть малий маєток. З того приводу тіло мусить коригись перед мошонкою і доперва вечером належить купець сам до себе і споживає пожадливо обильний обід. Хто не має здоровля, аби міг знести такий спосіб житя, сей це стане ніколи богачем.

Так само як в Льондоні, діять ся і в Ню Йорку, з тою лиш ріжницею, що тут в краю свободи є ще більша і завзятійша погоня за доляром. В одній париській часописи описане докладно й займаючо передполудне, отже час праці американського міліонера і з того короткого опису можна побачити, як там вміють використати кожду мінуту: Девята година рано. В пристани ревуть сирени кораблів, велеканське житя Ню Йорку починає рухати ся. Богаті купції поспішають, не звертаючи уваги на гарний вид, який представляє пристань. Пощо їм на се зважати? Хочби найкрасший вид, не принесе їм ніякого доходу. На се можуть позволити собі лиш їх жінки й доньки, або також чужинець.

Точно о 9 годині опускає свою величаву палату також один з найбогатійших купців, Веб, і удає ся самоходом до свого бюра. Він вступає до бюра о 9 годині 15 мінут і їсть снідане, а рівночасно замовляє собі три розмови телефоном, одну з Шікаґом, другу з Балтімор, а трету з Філядельфією. Заледви докінчив снідане, як вже дзвонить. Ага! Шікаґо. Він розмовляє точно чотири мінути. І в тім короткім часі заробив він знов поважну суму — двайцять тисяч долярів. Тут розходило ся преці о один трост, котрого він головою. Заледви скінчив розмову з Шікаґом, аж тут знов дзвонить Бальтімор... а відтак Філядельфія.

Кожда телефонічна розмова означає приріст до величезної зелізної каси, яка стоїть в куті робітні Веба. Малий Мурин вступає до робітні. „Голяра, Віллі, живо, живо!" Віллі вибігає лискавкою і по чотирох мінутах входить голяр. Веб скидає скоро свій сурдут і голяр розпочинає роботу. Між тим входить до робітні гарна дівчина і приносить з собою цілу гору листів та кладе їх на стіл. Веб бере ся до читаня і кінчить свою лектуру якраз з хвилею, коли голяр упорав ся з своєю роботою.

Веб знов дзвонить. Вбігає Віллі і дістає порученє візвати служачого, що чистить чоботи. Бо Веб любить дуже чистоту і не стерпів би, щоби на його чоботі була бодай одробинка пороху. В часі чищеня чобіт починає Веб диктувати своїй секретарці відповіди на листи. Се занятє триває до 11 години. Рівночасно одна гарна Парижанка чистить і вигладжує йому піхті; він веде знов дальші телефонічні розмови з усіми більшими містами Америки і заробляє дальші кольосальні суми долярів. О 12 годині споживає маленє друге снідане і працює дальше до години 6, а часто до 7 або 8-ої вечер.

Тимчасом жінка і доньки Веба бавлять ся знаменито і певно ані на хвильку не подумають про того, котрий уможливляє їм вести так приємне і безжурне житє.

НОВОЧАСНИЙ РОБІНЗОН.

(Новий „первісний чоловік". — Добуванє огня. — Ловля риби без вудки. — Спійманє медведя. — Відношенє диких звірів до чоловіка. — Образ намальований соком ягід).

Рух, котрого кличем є „просте житє", все сильнійше розростає ся і в Европі і в Америці. У прихильників сього руху не все одні і ті самі стремліня. Одні з них бажають уздоровити сучасні і грядучі поколіня введенем в житє спартанського ідеалу вихованя. Инші руководять ся ідеями Русса, Толстого, Рескіна. — Сими днями отворено в Льондоні цілу виставу „простого житя". Тут можна бачити ріжні види шатер, взори простої і гігієнічної одежі, ріжні прості страви і т. д. Комфорт ослаблює і виніжнює тіло. Не зважаючи на процвитанє в Анґлії спорту і руханки, нація замітно слабне. Шпиталї і клініки не знаходять потрібної скількости братів і сестер милосердя для заразних відділів. Нездоровий орґанізм схильний, як звісно, до зарази. Над сим явищем застановляють ся в Анґлії яко над поважним і ґрізним симптомом.

Серед численних проб, яких ціль — відродженє первісної сили в сучаснім людстві, особлившою сьміливостию відзначає ся експеримент, зроблений недавно одним Американцем, Джосефом Нульсом. Нульс роздягнув ся до нага і виправив ся в дикі ліси на півночи держави Мейн. На перший раз він назначив собі двомісячний речинець і запевнив, що через той час буде шукати для себе поживу і одіж в лісах. По двох місяцях він верне в сьвіт сильним і здоровим чоловіком. Свою пробу відбув Нульс в осени 1913 р. Тепер вийшла його книжка-відчит про ту експедицію („Один в пустини"), яка викликала загальну сензацію.

Прибувши в ліс, старав ся Джосеф Нульс передівсім розвести огонь. Все в лісі було вогке від дощу, але Нульс дігнав свого. Він зробив собі рід лука, котрого тятиву становили сплетені робінці коря. По середині тятиви він привязав округлий патичок. Спідний край патичка опирав ся на кусник деревляного кореня. Піддержуючи верхний край патичка долонею, Нульс став порушувати лук взад і вперед, від чого патичок завертів ся на своїй підставі. Вислідом довгого тертя була іскра. Нульс переніс її на купку хворосту і так розвів огонь. Тепер треба було постароти ся о якесь помешкане. Наш первісний чоловік встромив в землю в певнім віддаленю від себе два кілки з роздвоєними верхними кінцями. Поверх них положив поперечний кілок. Снасть його хижі була готова. Кілки обложив з боків і з заду галузєм, мохом та корою; передна сторона була відкрита.

Огонь піддержував безнастанно. При нім не чув найменшого холоду. На огни варив собі їду. Зрештою йому приходилось живити ся і сирими куропатвами.

Огонь заступав Нульсови сокиру і пилку. При помочи огню зробив він собі також перше оружє — лук. Зразу живив ся новий Робінзон виключно ягодами. Пізнійше він постарав ся о риби і мясо. В недалекім потоці була гребля бобрів. Він перервав її і обнизив уровінь води. На мілині знайшов множество форелів. Відтак настави самотряску на медведя. Він устроїв її в виді ями з падаючим накритєм. Медвідь злакомив ся на приману і впав в яму, а Нульс вбив його довбнею. Відтак здер з Медведя скіру при помочи острого камінчика. Нульс кромі найбільшої конечности вистерігав ся зрештою убиваня звірят. З ними волів він жити в дружбі. По його словам нема ані одного звіряти в пралісах, яке не бажало би навязати близших зносин з чоловіком. Не треба лиш звертати на нього уваги. Йдіть своєю дорогою, робіть своє діло, а звіря прийде само до вас, ведене цікавостию. Ходячи по пралісі, Нульс уживав переважно стежок убитих звірями. Компасом був для нього мох, котрий росте звичайно з північної сторони дерев, де більше тіни.

Дуже є цікаві образи і сцени лісного житя, котрі Нульс нарисував на березовій корі при помочи звуглених патичків. Він малював і красками. Кисту спорудив собі з волося медведя. За краску служив йому сок з ягід.

Лісний воздух і ручна праця поділали на здоровле Нульса дуже корисно. Коли вернув домів, виглядав так: його скіра була жовта, як у Індійця. Волосє і довга борода були в неладі. Верхня часть його тіла була прикрита медвежою скірою, бедра скірою оленя. В руках у нього був лук і стріли, а також ніж, зроблений з рога оленя.

ТОВАРИСТВО ОБЕЗПЕЧЕНЬ КРАСИ.

Женщини, які з утратою своєї тілесної краси погіршують свою екзистенцію, тратять свої доходи, як акторки, кабаретові співачки та циркові штукарки, мають очевидний інтерес в удержаню того дорогоцінного скарбу. Не диво отже, що старають ся через обезпечене того „ризика" ослабити або зовсім вирівнати наслідки втрати. Так повстав в Америці асекураційний інститут, призначений специяльно обезпеченю краси у женщин. Чи також мущини до сього допущені, з проспекту годі довідати ся. Проспект не говорить також нічого про спосіб плаченя премій, як взагалі про обопільні права і обовязки. Зате говорить про одну дуже важну річ. Позволено іменно асекурувати одну часть тіла, так сказатиб „головну атракцію". І так відомо, що одна співачка убезпечила свої очи на 25.000 долярів. Инша співачка убезпечила свій голос, ще инша волосє (за 40.000 долярів). Артистка-танцюристка Павлова обезпечила свої ноги на 60.000 долярів. Вкінци одна славна співачка обезпечила свій голос на 250.000 долярів.

ГУМОР І САТИРА.

Дав йому раду.

Господар (до нечемного хлопця): Гей, хлопче, хлопче, коби я був твоїм татом...

Хлопець: Та можете бути, бо моя мама вдовиця...

З села.

Іде мужик і здибає ученого пана.

— Щож чувати, Іване.

— Та нічого, паноньку, журю ся, бо маю сіно на покосі, а тут непевна погода.

— Не журіть ся, буде погода — у мене барометер іде в гору.

— Та то нічого; ваш „баламутер" піде в гору, а дощ собі піде в долину.

Вратував житє.

— Чому ви, Николаю, так низко кланяєте ся тому панови?

— А, бо він спас моє житє.

— Як, коли, де?

— А, видите, підстрілив мене на польованю і в шпитали мені сказали, що як би лиш трохи висше вцілив, то був би конець зі мною.

В суді.

Судія: Проць Бандура, ви обжалувані, що граєте в карти і ошукуєте граючих. Хто вас того научив?

Проць: Льокай пана грабйого!

Судія: А льокая хто?

Проць: Либонь пан грабя.

Судія: А може ви знаєте, хто пана грабйого так научив?

Проць: Люди кажуть, що нібито пан сендзя.

„Ручна" робота.

— Ов, а тобі що стало ся, чому такі синяки на лици?

— Та при роботі корба від машини мене вдарила.

— Не бреши, бо я виджу, що то не „машинова", а „ручна" робота.

Довге житє.

— Пане доктор, чи то правда, що нібито ваша лікарська статистика виказує, що жонаті мущини довше жиють ніж нежонаті?

— Ні, прошу пані, жонатим тілько видасть ся житє довшим.

Здавалось.

Ґазда будить ся в ночи, йому здавало ся, що хтось є в хаті, отже може злодій і заспаний питає:

— Гей, є тут хто?

З кута відзиває ся злодій:

— Ні, нема нікого.

— О, то мені видко так тілько здавало ся — сказав заспаний ґазда — обернув ся на другий бік і спав дальше.

Несподівана критика.

Один панок стрічає незнакомого панка в самім вході до театру і перепиняє його:

— То ви йдете на оперу?

— Так!

— Не йдіть! Говорив мені один знавець музики, що сей ославлений тенор Соловіїн, се собі звичайна мацанура з розбитим як старий баняк голосом і, що свиня, коли родить папята, заспіває вам далеко красше. Не варта йти і платити гроші за захриплого вієлюка! Ви таки йдете?

— Я мушу йти, хочби й не хотів!

— А то чому?

— Бо я є якраз тенор Соловіїн і співаю в опері...

Наші діти.

— Хочеш, Івасю, видіти свого нового братчика, котрого нам бузько приніс?

— Братчика не конче, але того бузька я би хотів вже раз видіти.

В суді.

Судія: Ти знаєш його, отже скажи, чи обжалуваний любив свистати, коли був сам?

Сьвідок: Того не знаю, бо не був ніколи з ним, коли він був сам.

Дідусь тішить ся.

— Мамо, яка барва найкрасша для людий.

— Зелена, моя дитино.

— Ото наші дідуньо тепер тішуть ся.

— Чим тішать ся?

— А зеленою барвою.

— Якою, де?

— О, вони недавно казали, я чула, що їм в очах позеленіло.

В суді.

Жалобник: Прошу найяснійшого суду, то він назвав мене дурнем, ослом, свинею і я можу десять разів присягнути, що то все правда.

Судія: Га, коли правда, так пощо ви його скаржите? Рушайте до дому.

В школі.

Учитель: Скажи но мені сину, як ти називаєш ся?

Ученик: А не знаю.

Учитель: Ну, то скажи, як мама кличе тата — може я так дізнаюсь.

Ученик: Ти злодію, ти пяку.

Учитель: Ну, то скажи, як тато кличуть маму?

Ученик: Ти шара.

Учитель: А якжеж кличуть тебе?

Ученик: Ходи їшти.

Тяжкі часи.

Робив у майнах вісім днів,
Узяв долярів сім і пів
І зажурив ся, що аж страх,
Як жити з того в сих часах?
Як жінку и діти годувать
І як самому єствувать?
За мало сего, брате мій!

Та скоро все зробив як стій:
У готель з кумом поступив
Тай за годину все пропив.

ТРИ ПОТРЕБИ.

Щоби тішити ся добрим здоровлем, є безуслівно конечне, щоби чоловік споживав відповідну скількість корму, щоби його правильно травив і увільнив організм від злишних частий корму. Коли бракує одної із тих трох умов або потреб, тоді чоловік є хорий. В таких случаях поручаєть ся Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина. Його лічнича сила лежить в тім, що 1) спричинює природний апетит, 2) помагає травленю і 3) заощаджує працю організмови. Взагалі він удержує в організмі рівновагу, яка є ознакою доброго здоровля. В хоробах кишок і жолудка є Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина найцінийшим ліком. По всіх друґсторах.

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
(Adv.) Chicago, Ill.

В цїли усуненя болю в мязах і суставах нехай кождий спробує Лінімент Трінера. Є він дуже сильний.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! Фарма 426 акрова враз з будинками і худобою дешево на продаж. Положена в прекраснїй околици, близько міста, школи, тартаку, фабрики сира і зелізниці. Продаєсь в причини смерти властителя. Маємо також на продаж кілька меньших фарм в ниякій цінї і на легкі сплати. Пишіть ще нині, а ми Вам радо дамо відповідь. Адреса: T. S., Box 5, Route 1, Lorraine, Jeff. Co. N. Y. 25-28

НЕЗВИЧАЙНА НАГОДА! КОРИСТАЙТЕ! Хто хоче дістати даром гарний дарунок, нехай сейчас пришле 50 адрес Русинів або Поляків, живучих в Америці, котрі мають свої родини або свояків у старім краю. M. Meyer, 157 Heyward St., Brooklyn, N. Y. 25-27

НАКЛАДОМ ДРУКАРНІ „СВОБОДИ"

видано з нагоди ювилею 100-лїтних роковин уродин нашого Кобзаря:

ПОРТРЕТ Т. ШЕВЧЕНКА

дуже гарний, поменшене портрету славного артиста-маляра Ф. Красицького. Величина 13×16 цалів. Портрет виконаний дуже удатно і на грубім папери.

Ціна 20 цнт. враз з пересилкою.

Хто до тепер не має еще портрету Шевченка, нехай скористає з нагоди щоби міг прикрасити свою хату.

Рівнож поручаємо **листовий папір з вінєтами: Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Б. Хмельницького і М. Драгоманова. Ціна за 12 штук враз з ковертами всего 25 цнт. разом з коштами пересилки.**

Замовленя і гроші (евент. в почтових марках) належить посилати на адресу:

„SVOBODA",
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ДЕШЕВО ФАРМИ НА ПРОДАЖ!

1) Фарма, 300 акрів за $9000.00, 4 коні, 25 кор, свині, кури і господарські знаряди. Жадаєсь три тисячі готівкою.

2) Фарма, 147½ акрів за $8,500.00, 4 коні, 17 коров, 10 свиний, кури і господарські знаряди. Два тисячі готівкою.

3) Фарма, 126 акрів за $4,500.00, 2 коні, 11 коров, кури і господарські знаряди. Тисяч готівкою.

Кромі сих маю ще богато инших фарм. Голосїть ся зараз або пишіть по інформації до: Wladyslaw Lohr, Lowville, N. Y. 25-28

НА ПРОДАЖ склад горівок, вин і лїкерів на гуртовну і дрібну продаж враз з будинком або самий з лайсенсом на $450.00 річно. Без бровариного морґечу. В добрім місци, межи Русинами, Поляками і другими Славянами. Вимагаєсь $2 500 готівкою, а решта на догідні сплати. Голоситись по близші інформації до: W. J. Melchen, 160 Morningstar Rd., Elm Park, Staten Island. 25 27

НА ПРОДАЖ!

1) Фарма 52-акрова, управна, много дерев овочевих, дім на 6 кімнат, стайня і другі господарські будинки в добрім стані, 2 молоді коні, 2 корови і около 100 курий. Ціна $2100.00.

2) Дім на 6 кімнат і 1½ акра огородової землї, овочеві дерева, Десять мінут ходу від стациї зелізничої. Ціна $1400.00. По близші інформації голоситись до: R. Geugelin, 508 W 132nd St., New York, N. Y 24-26

ПОЗІР! КОГУС І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

РУСЬКА БАНДА В КОГУС.

Хто хоче замовити добру музику на баль, весілє або иншу забаву, нехай удасть ся до нас Русинів з повним довірєм.

Граємо дуже гарні марші і танці. Хто замовить, той не пожалує. З поважанєм просимо удаватись на адресу:

HARRY PYPIUK, 26—52
153 Ontario St., Cohoes, N. Y.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ДЯКО-УЧИТЕЛІВ!

З нагоди ювилею Т. Шевченка, видав я (літографічно) дві пісні на 4 голоси (мішаний хор).

1) „СЬПІВАЦЬКА ДОБРАНІЧ НА СКІН Т. ШЕВЧЕНКА", партитура 75 цнт.

2) „ПОСЛАНІЄ", партитура 40 цнт.

Обі пісні разом висилаю за надісланєм $1.00.

3) СЛУЖБА БОЖА, на чотири голоси (хор мішаний) збірка нових композиций, як також мало знаних нашим хорам (партитури) $2.50.

Моя адреса: 26—28

MICHAEL BILANSKY
336 W. Centre St., Mahanoy City, Pa.

ФАРМА ЗА 950 ДОЛЯРІВ! 5 акрів доброї землї, дім на 5 кімнат, 50 курий і 50 дерев овочевих близко міста Бавндбрук, Плейнфілд і Сомервіл і стації Ню Джерзи Сентрал. При купні малий завдаток, а решта на сплату по $10.00 місячно. Також 10-акрова фарма дешево. Пишіть або голосіть ся до: J. H. Diskant, 53 Chambers St., New York, N. Y. 24-27

ДІВЧАТА І ХЛОПЦІ!!! ЧИТАЙТЕ!!!

Чи дійсно хочете виглядати красше? Єсли так, то старайтесь удержати буйний заріст волося.

Коли маєте рідке і тонке волосє, або коли Вам випадає підчас літної горячки, посилайте сейчас по лікарство а не пожалуєте.

В фляшках по 50 цт., і $1.00. Гроші посилайте в реджістрованім листі або моней-ордером.

В фляшках по 50 і $1.00.

Гроші посилайте в реджістрованім листі або моней-ордером.

Адресуйте: 25—28
ST. LITWIN,
1637 SOUTH BROADWAY, "Drugstore"
ST. LOUIS, MO.

РУСЬКИЙ МУЗИКАНТ

достарчає музики на балі, весілє, концерти і т. п. 17—28

DMYTRO MELNYK,
338 E. 9th St., Room 14 New York, N. Y.

ЮЛІЯН ПАВЧАК

209 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР, ВИПОЗИЧАЄ ВСЯКОГО РОДА УКРАЇНСЬКІ КОСТЮМИ І ХАРАКТЕРИЗУЄ ПО НИЗЬКИХ ЦІНАХ. ЗАМОВЛЕНЯ ПРИНИМАЄ НАЙМЕНШЕ 14 ДНІВ ПЕРЕД ПРЕДСТАВЛЕНЄМ.

Ідіть за народом, де нарід іде!!!
до М. ПЕТРОВСЬКОГО
1500 So. 3rd Street, ST. LOUIS, MO.

у него склад вин, лікерів, і пива ріжнородного сорта по цінах як найтаньших. — Простора саля на балї, весіля, мітинґи і т. д. з всякою вигодою. Висилає ордери до всїх частий Злучених Держав. Для розривки є саля білярдова. Балї що суботи. — Підпирайте старого союзовця. 23 -

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО ГРАЮТЬ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

ПЕРША РУСЬКА КОСТЮМЕРІЯ В АМЕРИЦІ.

Посїдає великий склад першорядних народних русько-українських і иншого рода добірних костюмів як також потрібні приборн до характеризованя осіб, як: перуки, волося, бороди, вуси, і т. п. Річи ті випозичаємо по дуже низьких цінах. В нюйорських околицях убираємо і характеризуємо аматорів відповідно до роль граючих на сцені. — Добірні костюми і відповідна характеризация дають особлившу красу кождій штуці на аматорській сцені. — При замовленях треба присилати список потрібних річий. Замовленя просить ся присилати що найменше 8 днїв перед представленєм на адресу:

Mrs. EMILIA UHORCHAK,
66 SUSSEX ST., JERSEY CITY, N. J.

DARGEON, NEW YORK, N. Y.

НАЙБІЛЬШЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕНЄ.

Длячого платите ріжним тростовим погребникам більше, коли в нас можете мати першорядний похорон за $75.00.

Політерована дубова трумна або обита плюшом жаданої барви. Середина вибита білою сатиною. Срібні ручки. По боках вибито срібними буквами рік і день смерти. Верхня скриня (бакса) на трумну. Убраний для мущин і женщин. Лїхтарі, сьвітло, крісла, жалібне приберанє дому. Бальзамованє через спеціалістів. Позволене на цвинтар. Караван і два повози. Одним словом першорядний похорон за $75.00.

Офіси нашого заведеня находять ся в містах: 7 в Ню Йорку, 2 в Брукліні, 1 в Йонкерс, Джерзи Сити, Нюарк, Бейон, Пасаік і Елізабет.

Услуга в день і в ночі.

Подаючи нашу оферту, просимо телефонувати до мого головного руського заступника

ІВАН КРИНІЦКИЙ

число телефону 3191. Jersey City, N. J. голосити ся або до офісу: 23—26

241 Van Vorst St., Jersey City, N. J.

Рівнож уряджуємо першорядний похорон для дітий за $20.00.

ІВАН КРИНІЦКИЙ.

$19.00 ДАРОМ!

Купуючи годинку впрост в фабриці, защадите найменше $19.00, а се тому, що в шторах Ви заплатите за таку годинку $25.00, підчас коли наша фабрична ціна за сю годинку виносить всего $6.00.

Єсли хочете купити таку 25-долярову годинку за $6.00, витніть сей образець і пришліть нам враз з Вашою докладною адресою, а ми вишлемо Вам сейчас годинку в гарній плюшовій касетці до вільного огляненя.

Запевняємо Вас, що кождий купуючий у нас годинку нічого не ризикує, бо має право оглянути годинку і пересьвідчитись, чи ся годинка є такою, як ми представляємо. Коли переконались, що ся годинка дійсно вартує $25.00 і що вона є 14 K. Gold Filled, ґарантована на 20 літ і має славний сьвітовий осередок, тоді заплатіть аґентови $6.00 і кілька центів за пересилку. 25—26

Направляємо наші годинки даром через 20 літ, або виміняємо на нові.

УВАГА: На жадане висилаємо великі ілюстровані катальоґи.

NATIONAL COMMERCIAL CO.
505 E. 5th Street, Dept. 71. New York, N. Y.

ДАРОМ ДАРОМ

Сей ґарантований позолочуваний (Gold Filled) перстінь дамо Вам даром, коли розпродасьте 12 шпильок поміж своїми приятелями. Пришліть нам за 15 центів почтових марок на оплачене пересилки, а ми Вам вишлемо шпильки і перстінь.

UNITED NOVELTY CO,
224 E. 12th St., Dept. D. New York, N. Y.

До хорих Русинів по всїх закутинах Злучених Держав!

Др. Б. ГОГЕНБЕРҐ,

славний спеціялїст зі старого краю поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лїкарські услуги.

Лічить з найлїпшим і найпевнїйшим успіхом ревматизм, всякі недомаганя жолудкові, недугу утроби, нирок, зґрублене жил, гемороїди, структуру або звужене мочевого каналу, недуги венеричні, як рівнож всїлякі наслідки тайних недуг, недуги скірні, ріжні затроєня крови і т. д. 7—

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісї або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуклину при помочи спеціялїсти з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почтову марку.

Dr. B. HOHENBERG
304-2nd Ave., (між 17 а 18 ул.),
NEW YORK CITY.
Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

Адвокат і нотар ЙОСИФ ГЕЛЛЕР

оборонця в справах карних і правний дорадник, переніс свою канцелярію адвокатську до камениці під ч. 329 Іст 10 та улиця.

ГОДИНИ УРЯДОВІ ВІД 8—8.

Для убогих порада правна даром між 6—8 вечером. 23-26

ЙОСИФ ГЕЛЛЕР, адвокат і нотар
329 E. 10th St., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 1973.

Проч з бритвами!

Наш порошок усуває сейчас волосє з твари, бороди і де би не було, без жадного болю, не лишаючи жадних слідів по собі. Висилаємо пачку того порошку за 1 долар, пробні дози за 50 центів. Пришліть 1 долар через моней ордер або в реджістрованім листі або почтовими марками, а ми сейчас вишлемо порошок в поясненєм, як його уживати. 23—

Адреса:
Dr. BELLIN'S CO.,
58 DELANCY ST., NEW YORK.
Потреба аґентів.

На 3-місячну пробу!

Напишіть до нас, а ми Вам вишлемо гарний ґрамофон і 32 штук пісень і музики.

Можете через 3 місяці випробувати наш ґрамофон, а єсли будете задоволені з него, то будете виплачувати. Не вдоволитесь, то не будете платити.

Пишіть зараз по катальоґ і інформації, залучаючи марку на пересилку до: 23—

Liberty Commercial Co.
233 E. 14 St. New York, N. Y.

ДАРУНКИ! ДАРУНКИ!

Ми хочемо доказати Вам, що LION BRAND CONDENSED MILK і LION BRAND EVAPORATED MILK є не лише найчистїйше, без домішок і найпевнїйше до всякого ужитку, але і ціна не є висшою від инших подібних продуктів.

Купіть пушку ще нинї і заховайте 5 етикет а опісля предложіть їх враз з понизшим купоном у нашім склепі з преміями, де можете вибрати собі гарний дарунок з поміж 2.000 всїляких річий.

Уживайте се молоко до вареня і на покарм для Ваших дітий.

Молоко находить ся в герматично замкнених пушках, недоступних для бакцилїв і заночищеня.

КОЛИ РАЗ СПРОБУЄТЕ ВСЕ БУДЕТЕ ЙОГО УЖИВАТИ!

ВИТНІТЬ ЙОГО СЕЙЧАС!
Сей купон важний на 30 днів.

За 10 Lion Brand Condensed або Evaporated Milk етикет, предложених з 5 або більше Lion Milk етикетами дістанете дарунок в слідуючих склепах з преміями:

265 CENTRAL AVE., JERSEY CITY, N. J.
264 WASHINGTON ST., NEWARK, N. J.
344 GRAND ST., PATERSON, N. J.

Лиш один купон для кождого костумера. 25—

$1.00 місячно!

НА КОРОТКИЙ ЧАС ЛИШЕ ПРОДАЄМО НАШ ВЕЛИЧАВИЙ ФОНОГРАФ „ІНТЕРНАЦІОНАЛЬ Ч. 5." ЗА ПОЛОВИНУ РЕГУЛЯРНОЇ ЦІНИ!

ЗІ ВЗГЛЯДУ НА РЕКЛЯМУ ДАЄМО КОЖДОМУ КУПЦЕВИ З КОЖДОЮ МАШИНОЮ НАШОЮ 40 РУСЬКО УКРАЇНСЬКИХ СПІВАНОК ЦІЛКОМ ДАРОМ А ТАКОЖ І 10 ЛІТНУ ҐАРАНЦІЮ НА ПИСЬМІ!

Жадаємо малий задаток і висилаємо фонограф і рекорди на 3 місяці безплатної проби!

Наколи будеш задоволений, платиш по $1.00 місячно!

Найбільший склад ріжнородних фонографів і ґрамофонів і рекордів в кождім язиці по найнизших цінах!

ПО ІНФОРМАЦІЇ ЗВЕРТАЙТЕСЬ АБО ПИШІТЬ ДО КРАЯНА ІВ. РУДЕНСЬКОГО

INTERNATIONAL PHONOGRAPH CO., 196 E. HOUSTON ST., Dep. 49. NEW YORK, N. Y.

ПРОФ. НИК. ІВ. УСАЧЕВ.

Проф. Николай Іванович Усачев, славний російський письменник і чоловік, що займає визначне становище серед свого народа, пише:

„Гессен цигаретки дають дим, в якім навіть найбільше вибагливі курці найдуть вповні і найбільше можливе вдоволенє. Вони визначають ся тим, що дають курцям розкіш, якої не найдете ся в цілій історії куреня".

5¢

„THE STANDARD OF AMERICA".

Повідомленє.

З причини, що богато наших покупців ЦИГАРЕТОК мають вже досить великі збірки плахтинок з прапорами, ми будемо ще долучувати їх лиш через короткий час. Опісля заступимо їх цінними купонами, за які мож буде дістати вельми пожиточні дарунки.

ПОЗІР! НЕ ПЕРЕПУСТІТЬ СЕЇ РІДКОЇ СПОСІБНОСТИ!

В СІМ МІСЯЦИ ЛИШЕ

$45.00-ий фонограф лише за $15.00!

А також і великий вибір машин всїляких систем разом з 50 кавалками музичними, руськими і т. д. цілком даром! ПО $1.00 НА МІСЯЦЬ!

Вільна проба через повних 3 місяці.

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД РУСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ РЕКОРДІВ І ПЛИТ У ВСЇХ ЯЗИКАХ!

Платити можеш і весели ся ціле житя! Цінники висилаємо безплатно.

ОМЕЛЯН ПОРАЙКО, D. 341

INDEPENDENT PHONOGRAPH CO., 101 Essex St., New York, N. Y.

Лев Лотоцький.

Горицьвіт.

Артемко Підкорчик був пастухом в нашому селї. Він ніколи не зазнав добра. Вже дїтваком піймов у найми. Кілька лїт пас гуси в Данила Решітника. Та Данило сам, то ще, це чоловік був, але Горпина, го, го... Се була баба родом з пекла. Наче ґенерал який мунтрує було гуси, як з пасовиска прийдуть і голосно поґеґують, немов жалуючи ся перед нею на наймитчука. Страх була баба недобра!...

— А стара гуска, чо крило спустила, ге? Вже цьвікнув батогом?! Ой небоже! А гусак, ади, таж він храмає на ліву ногу! Насполочив вже, геретику якийсь!...

І стара, було, пустить ся за хлопцем, щоби спіймати, та він вже й стрігнув поміж будинки, полишивши Горпину на подвірю біля гуски, що спустила крило, і гусака, що храмав на ліву ногу. Страх була баба недобра! І надоїлаж вона йому, надоїла! А раз на самого Спаса, то таки і покарала, тяжко покарала! Та з маньки зайшла його...

Артемко, бачите, забарив ся на улиці з сусїдними хлопцями, застояв ся. Він же також не худоба! Серденько рвало ся до солодкої, любої розмови з ровесниками! Забарив ся! Ой забарив ся! Вже сонічко спускалось на лїс, на плачучі берези, як він опамятавсь, вбіг на подвіре, щоби гуси крадьком займити. Ага, га! Тут стоїть вже Горпина; та якась, неприч ком не нахмарена, всьміхаєсь. В руцї в ньої кусник колача, білого...

— На, Артемку, ось колач! — каже вона всьміхаючись немов ласиця.

Та Артемко не довіряє, а очи так і впились у білий колач.

— На, дитинко, тай займай гуси! — просить Горпина похитуючи колачем.

Артемко, не прочуваючи нічого злого, підступив близше, та стара: хап за чуприну! Вже й бє в карчило аж дудонить! Ой всипала вона йому всипала! З тяжкою бідою вихопив ся бідний хлопець з рук у старої і займив тоті гуси, голосно пойойкуючи. По дорозї нагадував собі, скілько йому там дісталось тих буханців, та спина вповідала, що таки богато! З маньки зайшла! І колача не дала! Недобра баба! Ґарував же він в ньої, ґарував! І хто знає, до чого було би прийшло, як би не ось що...

Якось раз в саму провідну неділю, — тоді вже перейшло було Артемкови на дванайцятий рік — громадський пастух Атанас Жучок погаркав ся був з громадою. В „Провідну" годять в нас пастуха до овець. Та яка то згода! Ставить громада могорич, ставить і пастух. Побалакають, випють і вже по згодї. Лиш війт, було, заки пастух вийде з канцелярії, вибубнить йому звичайні „артикули". А було їх кілька, та найважнїйші були ось тоті:

„Як лиш вкажеть ся на небі хмарка, сивенька, градова, має пастух чим скорше, не чекаючи аж більше хмар надійде, зігнати вівці в „Дубник", поміж корчі, щоби худібка могла сяк-так, розбрившись по корчах, заховати ся від граду"... Бачите, в нас пастух мусїв і на хмарах знати ся. — Се був перший артикул, а другий був ось такий:

„В часї великих спек має пастух в саме полуднє зігнати вівці в „Білі Керниці" під грушку і потримати їх там в спокою дві години". Та відколи Тростянець Тростянцем, не було в нас пастуха з годинником. Але так стояло в другому артикулї. Було ще богато тих артикулів, та хто їх годен спамятати.

Та тоді, як кажу, в „Провідну" пастух Атанас Жучок, заки ще прийшло до артикулів, погаркав ся був з громадою. Зайшло о плату. Плата для пастуха в нас, бачите, була все одна і тота сама. Ні громада не підвисшувала, ні пастух не впоминав ся. Плачено звичайно від старої вівцї два „дутки", а від ярки або баранця, що їм не було ще по рокови, по одному дуткови. Так було все і о платї ніколи не згадувано.

Аж ось тоді в „Провідну" сїло щось було пастухови на ніс. Довго він щось кмітував, та не досьмівав якось виступити.

— А тепер „артикули" — почав вже був війт. Та Жучок не дав вже йому вибубнити тих артикулів. Мабуть, чи не згадка на них додала йому відваги і він ось що вдіяв.

— Панове громадо, — заговорив твердо покашлюючи часто, — панове громадо, стримайте ся ще з артикулами!

— Як то? — поспитав війт.

— Стримайте ся, кажу, бо я на дотеперішну плату не годжу ся! — докинув ще Атанас Жучок, розглядаючись уважно по ґаздах, чи дуже нахмарились.

— Як то? — каже війт, — щож тут о платї балакати? Плата одна: два дутки від старих, а по дуткови від ягнят!

— Ні! не годжусь! — тягнув завзято Атанас дальше, — не годжусь і кінець. Від старих овець, ярок і баранців нехай буде як було, але від баранів, дороелих, рогачів жадаю по три дутки.

Заворушилась громада. Кілька ґаздів прискочило аж до Атанаса. Та він ані чичирк; при своєму.

— Атанасе, почав війт, Атанасе, не дурій! Череда не може бути без баранів, так само, як не може бути громада без війта.

Тут війт вкусив ся в язик, бо деж себе порівнювати з бараном! Ся обставина ще його дужше розсердила.

— Плата тота сама що була, анї шелюга більше і конець! — закликав він, тупнувши ногою.

— А як так, то шукайте собі иншого пастуха! — каже з провола Жучок, встромивши порожну фляшку від могоричу в кишеню, — шукайте собі!

— А то і пошукаємо! З Богом, Парасю!

І ось Атанас Жучок, не кажучи вже і слова, вийшов з канцелярії.

Буде другий! Легко то сказати! Череді ніяк по хлївах мекати: Весна! Мурава аж просить ся по горах: скуби мене! — Зажурила ся громада. Та ось і виступив Андрій Деркач. Він мав скалку в лївім оцї, проте умів якось все громаду видобути з тарапати. Лиш усьміхнесь було та вже і є порада.

— Стійте! стійте! я найду вам пастуха! — заговорив він, розглядаючи ся уважно по громадянах, немов би шукаючи поміж ними охотника на громадського пастуха.

— Найдете?! — зауважав хтось. — Та бо нам зараз потреба!...

— Зараз буде! Добре, що кума Данила тут нема! — відповідає Деркач. — Буде пастух як стій!

Декому з громади прийшло на гадку, чи кум Андрій не загадав з рукава витрясти пастуха. Та кум Андрій лиш усьміхаєть ся по своєму.

Пійди но ти, Трохиме, — каже він приступивши до невеличкого чоловіка з жовтавим волосєм — пійди но до Данила Решітника та поклич сюди його наймита Артемка. Скажи йому, що війт зове в канцелярію.

Громадяни й зараз догадались, куди стежка в горох. Кум Андрій загадав два грибики в борщ кинути. І пастуха найде і кумови Данилови доскулить. Вониж знали, що Деркач з Решітником з давна жили в незгоді і один другому бороздили. І не минуло й години, як в канцелярію вступив Артемко Підкорчик. Побалакали і вкінци дванайцятилїтний хлопець підняв ся пасти череду, аби тілько не ґарувати в тої лютої баби Горпини. Данило Решітник, хоч йому теє і не до вподоби було, вдав, що йому о наймита не ходить. Бачите, не хотів задиратись ні з війтом, ні з громадянами.

Ось таке склалось було в нас в саму провідну неділю й таким способом став Артемко Підкорчик громадським пастухом. Не легко приходило йому уганяти за громадським добром, та нагадавши собі, було, тоту недобру Горпину, не покидав вже тої служби. Так минали йому лїта рік по рокови. І постарів ся за громадською чередою.

Череда в нас пасе ся по горах. Та найчастїйше на „Котівській горі". Довга вона, дуже довга. Від „Білих Керниць" аж до Дубника протяглась. Пошматована подекуди ровами. А богато на нїй корчиків глою та свербивуса, що то його дикою рожечкою звуть. Воно то не мудре, чепірнате, та як весною вкриють ся всї корчики цьвітом білим та червоним, то аж очи рвуть до себе! Рай! кличеш і дивиш ся, дивиш ся на сю красу і враз якийсь чар ллєсь в твою душу. Солодко і любенько тобі. А й соловейко часом стрігне з Дубника поміж тоті корчі зацвилї і щебече, тьохкає так щиро, щирісенько...

Повно тут і горицьвіту скрізь! Жовто цвите він, блискучо. Немов гора горить, кажуть було люди. І Артемко любить вдивлятись в се зїлє. Ой надивив ся він вже на нього, надивив ся. Двайцять лїт, як пастухом вже! Двайцять лїт! І ще ось пасе тоті вівці тай пасе. Чи довго ще? Пливуть лїта за лїтами, і все одно і те саме, все тоті овечки своє: зле! тай зле!

Він не голодує. Обід носять з села чергою, хата від хати. І часом не згірше подадуть, і пироги трафлять ся, а й молочна каша бувала. Та воно і з тим обідом всїляко! Буде таке, що подавши обід і заговорить миленько, немов поцукрує сю страву, і їсть ся, їсть, іде в горло. Та инше, нахмаривши очи, з фуком кине тобі той обід, що враз пригадаєсь тобі, що ти громадський годованець. Ой всїляко воно було, всїляко! Да тота Гандзя Калинчукова, що то їй тому два роки назад помер чоловік, полишивши їй малесенького синка Івася, вона таки найлїпша над усїх. Убога вдова, лиш хатинка в ньої та городець. А як торік винесла обід, то якось так щиро подала його, так вже щиро... І сама сїла, приговорювала, потїшала. Не так як инше! І не сяде, лиш жде стоячки, немов поклинує: „Їдж, їдж, вдави ся, а скорше, бо нема часу, дома робота лишилась". Нї, Гандзя не така! А молоденька вона ще, молоденька! Очи чорні як терен, а губоньки складають ся так миленько, немов би жибоніли: цїлуй, цїлуй, я-ж ще кохатись рада!

Артемко й сам не знав, як йому ся молодичка на гадку зайшла. Чи не її черга сегодня обідець принести? Зараз! Вчера Семко Гарбуз, а коло нього і хатинка Гандзї! Так, так, вона надпесе нині! Вона!

І парубок вдивив ся щиро перед себе, а очи його, перелетївши мигом вузеньку стежечку, що вела в село, зупинились на самому крайочку її. Та не видно нікого! Не видно! забарилась! Але надійде, надійде... Артемко був і „фільозоф". Дивитись му на стежку, докіль не надійде, то і очи зболять! Нї, зверну їх в иншу сторону, а відтак, по якімсь часї погляну і ось вона вже йде, наближаєсь немов сонїчко пишна... Так, так зроблю!

І наш пастух відвернув ся від стежки, що нею мала надійти тота Гандзя Калинчукова з чорними немов терен очима і з губоньками, що так солодко складають ся до поцїлунку.

Поглянув в иншу сторону і очи його впали на горицьвіт, що стелив ся скрізь і скрізь, як далеко зір засяг... Та й він собі; „Гандзя! Гандзя!" Вже йде, вже на стежцї! Ось, ось, озовесь легісенький хід її ніжок на мураві. Але ще нї! Ще зажду, опісля. А горицьвіт своє, немов змовив ся з Гандзею, лопоче й лопоче: „Ти, Підкорчику, дурний, дуже дурний! Влїз в хропик, та й доси в ньому! Товчеш ся по тих горах за чужим добром, за чужими овечками, а вони тобі все своє: зле, та зле! Докіль того буде? Докіль будеш скучати сиротою по тїй „Котівській горі?" Чи не шукати тобі иншої долї, веселїйшої? Гуси-ж дикі не то, а летять понад гори і долини, докіль не дібють ся до озера, де їм любо проводити лїтонько... Чи не пошукатиб і тобі захисту?

І парубок уявив собі хатинку Гандзї. Невеличка, та крізь малесенькі віконця визирає такий любий, тихесенький рай, житєчко солодке в парі... „В парі!" А й садочок біля хати вишневий! Зацвили вишнї, так біло, білесенько, а трава скрізь немов шувар в колїна, а й зїлячка у нїй повно, є й дзвіночки синї... „В парі!" Вийшли в садочок, бесїдують! Він в білій сорочцї, мережаний, а вона, немов краля в червоній юбцї як ґрань, в шалїновій хустцї, новій... Коралї на шиї мигтять, французькі ... Ось і Івась біля них, плеще в долонї малесенькі... Чуже то, а таки своє жибонить: „тату! тату!".

Навчила Гандзя, навчила дитину, як кликати її милого!.. Навчила!

З очий Підкорчика покотились сльози і впали на горицьвіт. Гадки, що добулись з поміж того зїля, зворушили душу парубка так дуже, дуже... Він забаг чогось, о чім доси і не думав, чого доси може і в снах не бачив! Бо якіж сни в такого бідака, в такого сїромахи? Позад нього лїта такі невеселі, таке тяженьке горе, найми! За ним дорога така сумовита, потом зїлята, слезами скроплена, гіркими, кровавими. А по нїй нїчого, нїчогісенько, лиш гуси, вівці і Горпина тота недобра, суха як смерть!... Нї! нїчого за ним нема! Навіть відгуку не чути з любого слова неньки, що то біля других так мило гомонить. Нї, і того не чути!

В нього нема нїяких згадок, нема й минувшности... А будучність? І вона чорна, чорнїсенька! І се дорога сумовита! Нїчого не видно на нїй, лиш гень, гень схилив ся під хрестом якийсь старий дїдусь... Хто се? А се-ж Атанас Жучок! Так се він! Посеред дороги впав, та щастє, що бодай біля хреста. Товче зсинїлими устами молитву, може й послїдну... А ворони так кракають, так кракають, вижидаючи жиру...

Аж зжахнув ся бідний парубок і гнївно поглянув на горицьвіт, на його блискучий жовтий цьвіт, що тільки смутку навіяв на його душу. Прижмурив очи, та тут і загуло над ним, немов справдї ворона закракала.

— Спиш? А вівці де? — закликав хтось хоркаво.

Поглянув, а се Андрій Деркач з кобелею в руцї. З очий у нього сиплять ся іскри; лихий як сто чортів.

— Ось маєш тут обід! — каже він. — Вже зимний зовсїм! Застиг на шпацю, бо замість йти стежкою на впростець, я уганяв ся по „Круглякуї" за чередою, що впала була на збіжечко, немов сарана яка... Як можна спати, пасучи череду? Страх, що шкоди! страх! Як можна спати в білий день?

— Я-ж не спав, — вповідає Артемко, — не спав, татусю, а вдивив ся лиш був в горицьвіт.

— Се не добрий буран; і блуд возьмесь від нього, не то що... — зауважав Андрій.

— Мабуть і мене взяв ся?! — заговорив тихо парубок немов до себе самого.

— Та їдж, їдж: я-ж не прийшов на празник: дома робота жде.

То сказавши, подав Деркач горнець та ложку Артемкови. Вже хотів парубок зачерти страви, та ось і зупинив ся.

— Та то обід мала сегодня принести Гандзя Калинчукова? — поспитав він.

— Мала, та не принесла! У ньої-ж сегодня весїлє! — відповів Деркач.

— Весїлє?

— А вже-ж! Ти й не чув! га? Віддаєсь за Петра Коровайчука! Що, гарний парубок? А й богач! О! богач! Вчарувала вдова хлопця; не даром то кажуть: у вдовицї чари на полицї!

Те сказавши, засьміяв ся Деркач так здорово, що відгук аж десь в Дубнику відбив ся. Та не лиш в Дубнику але й у душі бідного парубка озвав ся. О! озвав ся! Немов молотом валив хтось в тоту вбогу душу, котра на часочок впилась була чаром горицьвіту.

— Не годен, татусю, я нинї їсти, не годен! — заговорив бідний Артемко, поклавши горнець і ложку біля горицьвіту — Менї чогось сегодня не добре!

— А ти, бачу, „ґримасуєш", паничу — розсердив ся Деркач. — В мене печеної курки нема! Їш, чи нї?

— Нї! не годен...

— А, то з'їси чорта з рогами! В мене нема часу коло тебе тут стояти! То сказавши, поклав Деркач горнець і ложку назад в кобелю і поплївсь стежкою вже навпростець до села. Коло Артемка лишив ся лиш кусничок сухого хлїба, що його Деркач нарочно позіставив. Та й хлїба не підняв бідний пастух Артемко Підкорчик. Не підняв! На силу встав він, а взявши батіг, пійшов поволи до череди. Та вівці звитали його і тепер добре знакомим йому олеянєм: зле тай зле... А горицьвіт цвив і цвив, що аж блеск бив від його жовтого, широкого цьвіту.

В Тростянци (бережанського повіта, в Галичині), 17. червня 1903.

Ґетьман Филип Орлик.

По полтавськім погромі (10 липня р. 1709) і по смерти гетьмана Мазепи в Бендерах (22 серпня 1709 р.) Запорожцї і частина городових козаків вибрали дня 15. цьвітня 1710 року гетьманом Филипа Орлика, українського шляхтича з Литви. Филип Орлик був образованим чоловіком. Яко ученик могилянської академії пробував писати і написав два замітнїйші твори: „Руський Алкид, трию̂мфальним лавром укоронований" про побіду над Татарами полковників Палія і Мокієвського та другий твір „Сарматський Ґіноменес" на шлюб Анни Кочубеївної. За гетьманства Мазепи був ґенеральним писарем. По виборі на гетьмана уложив Орлик з старшиною конституційну карту України, яка була нарисом українського народоправства.

Самодержавна влада, яку показували деякі гетьмани, мала бути знесена і до правлїня допускав ся весь нарід. Управа мала складати ся з гетьмана, ґенеральної старшини (ґенеральний обозний, судія, підскарбій, писар, хорунжий, бунчучний), полковників і делеґатів, вибраних по одному з усїх полків. З ними мав гетьман про цїлість вітчини, про добро її загальне і про всякі дїла публичні радити ся, без їх дозволу і ради приватною своєю владою не зачинати, не установляти і в дїло не вводити. Крім сього три рази на рік гетьман скликає ґенеральну раду, що складаєть ся з полковників і полкової старшини, сотників і послів від запорозької Січи. Гетьман не має права карати когось без суду, роздавати самовільно землю і розпоряджати скарбом (за виїмком доходів призначених на удержанє гетьмана). Полковників і старшину в полках і сотнях мають вибирати вольними голосами. Назначували ся полекші для селянського стану, в сеже мала відбувати ся ревізія селянських повинностий, знесено „стацію" себто побори підчас постою війска; потверджено права українських міст, духовенства і ин. Гетьман мав дбати також о розвиток науки і школи, щоби молодіж українська вправляла ся у „визволених науках". Хартія означувала відносини до сусїдних держав: Україна мала скинути ярмо московське на все, а польські війска виперти за Случ, мала стати самостійною державою під протекторатом шведських королїв. Швеція мала пильнувати цїлости українських границь і давати поміч проти кождого, хто наступав би на її права і вольности. Нехай станеть ся се на віковічну славу і память всього запорожського війська і всього українського народа... Шведський король приняв сей акт і потвердив його 10. мая 1710 року. Але нова конституція на жаль не ввійшла в житє.

В початках 1711 року вирушив Орлик з своїм війском на правобережну Україну; в тім часї розпочала Туреччина війну проти Росії і дала козакам татарську поміч. Орлик розіслав на Україну універзали і пакликував нарід до повстаня. До Скоропадського, якого Москва назначила гетьманом по Мазепі, писав: „Коли Вашу милість стримує від повстаня мій гетьманський уряд, то запевняю, що для загального добра уступлю його В. М. як старшому. Не давайте віри В. М. також тим, що удають, немов отоманська порта хоче панувати над Україною. Бо порта, шведський король і кримський хан постановили між собою, що Україна не буде залежна від нїкого, що буде на віки самостійною державою". На зазив Орлика отворили йому брами Умань, Корсунь, Богуслав. Але в дальшім походї перешкодила зрада Татар, що замісць помагати, почали нищити і грабити Україну; Орлик мусїв знов перейти за Днїстер на турецьку територію. Але не лишав заходів коло визволеня України. Коли Туреччина віднесла побіду над царем Петром, Орлик вислав посольство до султана, щоби в російсько-турецькім мирі признано на всї часи вільний край по обох сторонах Днїпра з запорожським війском і всїм українським народом. Змаганя Українців підпирала Швеція і Франція, але проте Росії віддано лївобережну Україну з Київом. Орлик хотів взяти в своє пановане хоч правобережну Україну, але не допустили до сього польські війска.

Коли впали останні надії на волю України, Орлик лишив ся без вітчини. Не мав чого довше оставати в Туреччинї, не міг вертати ся на Україну, бо там ждав його московський суд, — мусїв їхати в далеку чужину. Цїлих 30 лїт скитав ся по західній Европі з місця на місце, нераз у дуже сумних обставинах, — але нїколи не забував про Україну, все шукав способів, щоби звернути европейські держави проти Москви і здобути волю рідній країнї. В 1715 р. через Віденъ поїхав до Швеції, — шукати захисту у короля, що перше згодив ся бути протектором України. Але шведська держава не могла дати помочи українському гетьманови, Орлик не дістав навіть більшої підмоги грошевої і жив у великій нуждї... В 1720 р. покинув Штокгольм і пустив ся в дорогу до Туреччини, бо заносило ся на нову війну з Росією. З Ґановера писав меморіял про справу українську до анґлїйського короля; з Вроцлава вів живу переписку з ріжними диплёматами. Через Польщу і Галичину переїхав до Волощини, а звідтам при кінци 1722 р. доїхав до Солуня. Там пережив кілька лїт і навязав тїсні зносини з французьким двором, а також з Анґлією і Голяндією; хотів розпочати нову боротьбу. „Буду мати", писав до Франції, „як колись Хмельницький кількасот тисяч війска, бо на Українї що хлоп то жовнїр... Лишаєть ся тільки, щоби держави, злучені гановерським трактатом, розпочали війну". В 1731 р. Орлик війшов у зносини з Татарами і почав аґітацію між Запорожцями на Січи. „Памятайте-ж, вашмосць добрі молодці, війско запорозьке", писав Орлик до козаків 1734 р. „на Бога і на присягу, зложену йому на евангелії, що ви разом зі мною обовязали ся ратувати свою вітчину від тяжкого і невиносимого московського підданства. А як непостійністю нашою втратимо сей час до висвободженя милої нашої вітчини, нїколи вже такого не знайдемо і не дочекаємо ся на будучі часи!"

На тих заходах кінчать ся наші відомости про Орлика. Умер в Яссах на Зелені сьвята 6. червня н. с. 1742 р.

За В. Липинським.

Головний Уряд „Р. Н. Союза“.

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
Box 565, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик,
1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Суван,
Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Милянович,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Глова,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів,
56 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Петро Мотало,
1436 W. Erie St., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович,
11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак,
237 Churchil St., McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи“:
Осип Стеткевич,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи“:
Андрій Савка,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза“ находить ся під числом 83 Grand St. (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.
Др. В. Сіменович, предсідатель,
4105 N. Avers Ave. Chicago, Ill.
Е. Струтинська, секр.,
714 Bickerdike St., Chicago, Ill.
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Д. Андрейко,
147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Копистяиський,
W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчак,
68 N. 8 St., Brooklyn, N. Y.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ЧЕРВЕНЬ 1914 Р.

Член на ціле посмертне платить $1.50 а на половину посмертного 86 цнт.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. сьв. Духа, від. 237, подає до відомости всім своїм членам, що піврічний мітінґ відбудеть ся в неділю дня 28 червня с. р. На сей мітінґ мусять безуслівно явити ся всі члени і члениці, бо є дуже важні справи до полагодження. На мітінґу здасть контрольна комісія справоздане. Кождий член має вирівнати свої довги, бо в противнім разі буде суспендований з Братства і Р. Н. Союза. Неявивший ся на мітінґу член заплатить $1.00 кари, урядник $2.00. Позамісцеві члени вільні від кари на случай неявленя на тім мітінґу. Нових членів будеть ся приймати на мітінґу без вступного до Бр., а до Р. Н. Союза після статута. Кождий член нехай користає з нагоди і приєднає нових членів, а заслужить собі на ювилейний дарунок від Р. Н. Союза. Наше Братство платить на случай хороби запомогу $5.00 на тиждень і то від хвилі, скоро лише член вступить до Братства. Рівнож подасть ся до відома членів, що Іван Равлюк зістав вибраний делєґатом на XIII-ту Головну Конвенцію. — І. Равлюк, предс.; В. Лихуш, секр.; П. Дмитрик, кас.

ДЖЕСОП, ПА. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 20, подає до відомости всім своїм членам, що дня 5-го липня с. р. відбудеть ся о год. 1-ій попол. мітінґ в гали, як звичайно. Просить ся всіх членів безуслівно явити ся на мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження. Неявивший ся член заплатить кару в квоті $1.00. — В. Писечко, предс.; Г. Писечко, секр.

ЛОНҐ АЙЛЕНД СІТИ, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ“, від. 64, подає до відомости всім своїм членам, що піврічний мітінґ відбув ся дня 12-го червня с. р. На мітінґу здав уряд справоздане з піврічної діяльности свого урядованя. Сим Товариства представляєть ся під кождим оглядом дуже добре. 18 місяців минає від часу його основаня, а вже згуртувалось в нім 50 членів. Тов. платить в разі недуги члена $5.00 тижневої запомоги, а в разі смерти свого члена виплачує $50.00. За час свого істнованя виплатило Тов. $65.00. В касі Тов. знаходить ся $351.26 готівки. На піврічнім мітінґу ухвалено приймати через місяць червень і липень нових членів без вступного до Товариства. Мітінґи Тов. відбувають ся кождої першої суботи по 5-тім в місяци, в гали під ч. 374 Джексон Аве. Лонґ Айленд Сіти. Тому, хто бажав би стати членом Товариства, нехай користає з доброї нагоди в місяцю червни і липни. — С. Подольський, пр.; П. Максимків, кас.; І. Рибак, секр. фін.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Бр. Успенія Пр. Богородиці, від. 33, подає до відомости всім своїм членам, щоби всі явили ся слідуючої неділі, т. є. 28-го червня с. р. на мітінґ, на котрім переведеть ся вибір делєґата на Конвенцію. Рівночасно має відбути ся піврічний мітінґ Братства. Про се повідомляєть ся всіх членів так місцевих як і позамісцевих. — Іван Стецців, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. сьв. Володимира, від. 162, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ піврічний відбудеть ся 28-го червня в неділю о год. 2-ій попол. На мітінґу переведеть ся вибір делєґата на XIII. Головну Конвенцію Р. Н. Союза. Також будеть ся приймати нових членів за половину вступного. Обовязком є проте кождого члена привести на сей мітінґ зі собою нового члена. — Ф. Демкович, предс.; Н. Дзік, секр.; А. Демкович, кас.

МІКІСПОРТ, ПА. Тов. „Запорожська Січ“, від. 132, подає до відомости всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що надзвичайний мітінґ відбудеть ся дня 28-го червня по Службі Божій в церковній гали. Просить ся всіх членів безуслівно прибути на сей мітінґ. На мітінґу переведеть ся вибір делєґата на XIII-ту головну Конвенцію Р. Н. Союза. Член, котрий не явить ся на мітінґ, заплатить 25 ц. кари, а урядник 50 ц. — П. Сова, предс.; В. Кочколав, кас.; Д. Хоцінський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ“, від. 117, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 27. червня с. р. відбудеть ся піврічний мітінґ точно о год. 8.30 вечером в гали Голончака на 509 Е. 5-та стр. На тім мітінґу кождий член безуслівно має явити ся, бо є дуже важні справи до полагодженя, як також і доповнене комітету. Неявивший ся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. Також буде прийматись нових членів до Товариства і до Р. Н. Союза. Обовязком членів є привести своїх Товаришів і Товаришок і вписати до Товариства і до організації Р. Н. Союза. — К. Камінський, предс.; Ник. Угорчак, секр рекорд. Нова адреса секр.: 618 Е. 17 стр. Ню Йорк. Н. Й.

ДИТРОЙТ, МИШ. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 292, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся 4. липня о год. 1-ій попол. в гали парохіяльній. Важні справи є до полагодженя. Неявивший ся член заплатить 25 ц. кари, а урядник 50 ц. Довгуючих членів просить ся вирівнати свої довги. Член довгуючий 2 місяці, а неподаючий причини, зістане суспендований. Місячні мітінґи відбувають ся що другої неділі по першім. Членам, котрі зорганізували нових членів, Уряд Братства платить по 50 ц. нагороди від особи. — За Уряд: Т. Ґитар, предс.; А. Корнак, секр.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта“, від. 204, повідомляє всі Товариства і Братства з Ню Йорку, Н. Й., що дня 12. вересня с. р. відограє представленє. Задля сего просить здержати ся в сей день і не уряджувати ніяких представлень і балів. День 21-го падолиста, який був оголошений в числі 17-ім „Свободи“, є вільний і хто хотів би, може заняти сей день без жадної перешкоди. — День 17-го цьвітня 1915 є занятий. — За Уряд Товариства „Просьвіти“: Ів. Жовнір, предс.; Н. Люлик, кас.; М. Гупаловський, секр. рекорд.

КОНКУРС.

З причини резиґнації дякоучителя парохія в Ленсфорд оголошує конкурс на посаду дякоучителя під слідуючими умовами: 1) Убігаючий ся мусить мати добрий голос і предложити свої сьвідоцтва; 2) Мусить бути морального житя, безпартійним і поважним чоловіком. Обовязки: учити дітий від 5-ої до 7-ої вечером; вести хоральний спів і після можности дати 2 до 3 представленя аматорські. Стала місячна платня $55.00 і побічні доходи. Убігаючі ся зволять голоситись до 15-го липня на понизшу адресу, або лично явитись ще перед кінцем речинця, однак на свій кошт. Rev. G. Martyak, gr. cath. preist. Box 41, Lansford, Pa. 26 28*

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Емілія Лесікевич пошукує свою рідну сестру, АННУ СМИЧ, котра виїхала до Америки перед 16-ма роками з Нижанкович, пов. Перемишль, Галичина. Хтоби о ній знав або вона сама, нехай повідомить на понизшу адресу, а дістане $2.00 нагороди. Emilia Lesikewicz, Box 300, Aliquippa, Pa. 26 29

$10.00 НАГОРОДИ!!

Сейчас виплачу $10.00 нагороди тому, хто донесе мені, де є АНТІН БРУЦЬКИЙ із Стежниці, повіт Лісько. Жонатий з Марією Шпак. Тому 11 літ як виїхав з краю і поселив ся в Пітсбурґу, Па., де раз бачили його краяни; від тої хвилі вість про него загинула. Вже третій раз пошукуєсь за ним в газетах. Перший раз тому 9 літ, другий раз тому 5 літ, а тепер третій раз. Позаяк так довго про него чутки нема, тому жена його намірає оддружитись з другим. Проте прошу всіх о.о. Духовних, щоби заскаво переглянули „Метрики померших“, чи не похоронив його хто? Відтак всіх чесних людий, чи хто не бачив його, а може чув що про него. Голоситись на адресу: Rev. Alex Pelensky, 198 Ontario St., Cohoes N. Y. 24-26*

Де є ГЕЛЄНА ЗАХАРЕВИЧ, донька учителя. Походить з села Сатжавеги, повіт Скалат, Галичина. Хтоби о ній знав, або вона сама, нехай повідомить про се на адресу: John Sedlar Hnatiw, 104 Morris St., Jersey City, N. J. 26 27

З причини виїзду до краю, відпродам дешево меблі (форнічер). Голоситись до: John Wyshvnsky, 640 E. 5th St., 1st floor back, New York, N. Y. 26

ПОЗІР!
БРУКЛИНСЬКІ І ДООКОЛИЧНІ УКРАЇНЦІ І УКРАЇНКИ!

Заходом всіх Бруклинських і дооколичних получених українських Товариств і Братств відсьвяткуєть ся

ВЕЛИЧАВИЙ ОБХІД
в память 100-літних роковин уродин
Тараса Шевченка
в суботу, дня 4-го липня 1914 р.
СЬВЯТОЧНИЙ ПОХІД

всіх Бруклинських і дооколичних українських Товариств і Братств, з своїми прапорами і музиками вирушить точно о годині 5-ій пополудни з улиці Норт 5 стріт.

Похід закінчить ся около год. 7. вечер коло „PALACE HALL“ 89 93 Grand Street, Brooklyn, N. Y. в котрій відбуде ся

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ.

1. Вступне слово ...... Всеч. о. Роман Волинець
2. Бортнянський „Псалом“, „Всп. язици“ .... хор мішаний
3. а) Шевченко-Биглай „Тополя“ .... б) Шевченко-Бонковський „Карі очи“, сольові пісні відсьпіває .... п-ні Юлія Корецька
4. Шевченко: „До живих і мертвих“ декламація, виголосить ...... п. Іван Каровець
5. Шевченко-Стчинський: „Лічу в неволі дні і ночи“, хори міш. і муж., сольо п-ні Юлія Корецька в супроводі оркестри.
6. Оркестра проф. Смолинського, відограє вязанку з опери „Запорожець за Дунаєм“
7. Відчит: виголосить ...... п. Юліян Павчак
8. Лисенко: „Праля“ хор жін. в супр. оркестри
9. а) Шевченко-Биглай „Думка“ баритонове сольо відсьпіває .... п. Гундич
   б) Кропивницький: „Де ти бродиш моя доле“ .... дует
10. Шевченко: „Думи мої“, деклям., виголосить 5-літна .... Маруся Заверуха
11. Шевченко-Волошин: „Чого мені тяжко“ .... хор мішаний
12. Апотеоза .... (Живий образ)

Вокальну часть програми виконає „Бруклинський Боян“ під управою свого діриґента п. М. Гундича.
ОРКЕСТРА ПРОФ. п. Г. Е. СМОЛИНСЬКОГО.
Початок концерту о годині 7-ій вечером.

ПО КОНЦЕРТІ КОМЕРС.

ЦІНИ МІСЦЬ: І-ряді 50 ц.; ІІ-ряді 35 ц.; ІІІ-ряді, балькон і місця стоячі 25 цт.

Тікети можна дістати перед концертом в урядників Комітету, а в день концерту від години 6-ої вечером при касі Palace Hall, 89-93 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Отсим просить ся ласкаво всіх місцевих і дооколичних Русинів-Українців як найчисленнійше прибути на отсе велике народне сьвято, щоби гідно звеличати память найбільшого сина України.

ЗА КОМІТЕТ:
МИХАЙЛО ЗАВЕРУХА, предсідатель, 112 N. 8th St.
ВОЛОД. ЯСЬКЕВИЧ, секретар, 36 Grand Street.
ТЕОДОР ДЖАҐАН, касієр.

В друкарні „Свободи“ можна набути дуже гарну штуку п. з.:

„СВЕКРУХА“

Ся штука надаєсь для аматорських вистав. Осіб виступає сім.

ЦІНА ЗА 7 ПРИМІРНИКІВ враз з пересилкою $1.50. Поодиноко 25 цнт

Замовляйте:
„SVOBODA“
83 Grand Str., Jersey City, N. J

ПОЗІР! ПОЗІР!
УКРАЇНЦІ З ВУНСОКЕТ І ОКОЛИЦІ!
ДНЯ 4-го ЛИПНЯ (ДЖУЛАЯ) 1914 р.
відбудеть ся
КОНЦЕРТ
в память 100-літних роковин уродин
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
по слідуючій програмі:

1. Вступне слово .... о. В. Турула
2. Лисенко: „Боже великий єдиний“ .... хор мішаний
3. Котельський: прольоґ „На Тарасовій могилі“ .... п. М. Чагарин
4. „Де ти бродиш моя доле“, сольо .... п. А. Чагарин
5. „Тарасова ніч“, деклям. .... п. В. Козак
6. „Далека ти а близька нам“ ... хор мужеський
7. Про Україну і її героїв, декламація .... п. С. Лемішка
8. „Чом так скрито“, дует .... п-ні В. Михалевська і п. М. Чагарин
9. Тарасова містерія, ювилейний відчит .... п. Л. Семенів
10. „Реве та стогне“, сольо .... п. О. Косюк
11. „До живих і мертвих“, декл. ... п. І. Малик
12. „Мова рідна“, сольо .... п. А. Чагарин
13. „Тополя“, декламація .... п. Анна Рикович
14. „Веснівка“, сольо .... п. П. Липський
15. З житя поета, відчит .... п. І. Болюх
16. „На вічну память Котляревському, декл. .... п. Л. Білик
17. „Голимий краю“, сольо .... п. А. Швець
18. „Гей за морем, за широким“ .... хор муж.

Народні гимни.
Діриґент хору: п. І. Кравець.

О годині 3-ій пополудни розпічнеть ся похід з гали „Кенедіс“ 13 1ст Мейн стр. і перейде головними улицями міста.

По поході відбудеть ся концерт о год. 4.30.
ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

При вступі буде приймати ся лише добровільні жертви на „Український Город“ у Львові і продавати ювилейні Шевченкові відзнаки.

Отсим просить ся всіх Русинів-Українців з Вунсокет і околиці та всі українські Товариства з цілого стейту Род Айленд взяти ласкаву участь в сім народнім торжестві. Прибувайте на отсе народне торжество, аби по приміру наших братів в старім краю гідно вшанувати память Того, котрий поклав своє житя за волю і долю свого народа!

(26-27*) КОМІТЕТ.

Репертуар УКРАЇНСЬКО-НАРОДНОГО ТЕАТРУ В НЮ ЙОРКУ.

Галя церковна, 28 Е. 7. улиця Ню Йорк.

В суботу 27. червня
„УКРАДЕНЕ ЩАСТЄ“
драма в V. діях Івана Франка.

В середу, 1. липня
„Заручини по смерти“
комедия в II. діях.

Початок о год. 8. вечер.
10% на „Рідну Школу“.

Спис і цінник книжок
які можна дістати в „Свободі“, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛІҐІЙНІ.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя, звичайна оправа	1.00
Бог Надежда Моя, кістяна оправа	2.50
Бог Радость Моя, кістяна оправа	1.50
Віночок, для молодіжи, звич. оправа	25
Дорога до неба, кістяна оправа	1.00
Дорога до неба, скіряна оправа	90
Дорога до неба, малий, звич. оправа	35
Друг Душі, кістяна оправа	1.30
Друг Душі, малий, звич. оправа	50
Зборник Богомолений, звич. оправа	80
Горі імієм серця, скіряна оправа	1.10
Горі імієм серця, звич. оправа	25
Хліб Душі, кістяна оправа	1.00

КОЖДИЙ ЧЛЕН ДІСТАНЕ СІ РІЧИ ДАРОМ, КОЛИ НА СЕ ЗАСЛУЖИТЬ.

ЩО ТРЕБА РОБИТИ, АБИ ЗАСЛУЖИТИ СОБІ НА СЕЙ РІДКИЙ І ПРЕГАРНИЙ ДАРУНОК?

ПРОШУ УВАЖАТИ!

Кождий член Р. Н. Союза, котрий придбає ТРИ нові члени до Р. Н. Союза від 15. цьвітня до 1-го липня 1914 р., дістане в дарунку ЗОЛОТУ ШПИЛЬКУ.

Хто придбає ПЯТЬ нових членів до Р. Н. Союза від 15. цьвітня до 1. липня 1914 р., дістане в дарунку БРОНЗОВИЙ ДАРМОВИС.

Хто придбає ДЕСЯТЬ нових членів до Р. Н. Союза від 15. цьвітня до 1. липня 1914 р., дістане в дарунку СРІБНИЙ ДАРМОВИС.

Шпилька має вартість $1.00, але такої шпильки не дістане в ніякім сторі за ті гроші. Дармовис з бронзу має вартість $2.00, а срібний $3.50. Але таких річий ніхто не продає за гроші в Р. Н. Союзі.

СРІБНИЙ ДАРМОВИС вартости $3.50

ВІДВОРОТНА СТОРОНА ДАРМОВИСА

БРОНЗОВИЙ ДАРМОВИС вартости $2.00

ВІДВОРОТНА СТОРОНА ДАРМОВИСА

Щоби нашим членам помочи заслужити собі на сей прегарний памятковий дарунок, просимо удаватись по близші інформації як організувати нових членів на адресу головного рекордового секретаря п. Мих. Угорчака, Box 76, Jersey City, N. J.